

tokaj.hu

Tokaj Integrált Településfejlesztési Stratégiája Felülvizsgálat

2022. március

TARTALOMJEGYZÉK

1	BEVEZETÉS	6
2	KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	7
2.1	A stratégiai fejlesztési célok meghatározása.....	7
2.1.1	Jövőkép.....	7
2.1.2	Városi szintű középtávú tematikus célok.....	8
2.1.3	Városrészi szintű területi célok	16
3	A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	19
3.1	Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklása	19
3.2	Az egyes akcióterületen megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása.....	21
3.2.1	A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégiai és városrészi célokhoz	26
3.3	Az akcióterületen kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések	29
3.3.1	Kulcsprojektek.....	29
3.3.2	Hálózatos projektek:.....	37
3.4	Fejlesztések ütemezése	40
3.4.1	Ütemezés indoklása	40
3.4.2	A tervezett fejlesztések indikatív ütemezése	40
3.5	Az akcióterületi fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve.....	42
3.5.1	A 2021-27-es Európai Uniói források keretében elérhető fejlesztési források	42
4	ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM.....	50
4.1	A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területek bemutatása	50
4.2	A szegregáció mérséklését, vagy megszüntetését célzó intézkedések	50
4.3	A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések	50
5	A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	51
5.1	Külső összefüggések.....	51
5.1.1	Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz, településfejlesztési dokumentumokhoz	51
5.1.2	Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz	58
5.1.3	Nemzetközi Fejlesztési Programokkal történő illeszkedés vizsgálata	65
5.2	Belső összefüggések.....	67
5.2.1	A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata	67
5.2.2	A célok logikai összefüggése	70
5.2.3	A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása	71
6	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	75

7	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	79
7.1	A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek	79
7.2	Az ITS megvalósításának szervezeti keretei	80
7.3	A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok.....	82
7.4	A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során	84
7.5	Monitoring rendszer kialakítása.....	85

ÁBRAJEGYZÉK

---

1. ábra:	ITS célok és összefüggései.....	9
----------	---------------------------------	---

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

---

1. táblázat	Akcióterületi beavatkozások	22
2. táblázat:	Tematikus és területi célok közötti összefüggések.....	26
3. táblázat	Kulcsprojektek összefoglaló bemutatása	36
4. táblázat:	A településfejlesztési akciók ütemezése	40
5. táblázat	A településfejlesztési akciók vázlatos pénzügyi terve.....	46
6. táblázat	2014-20-as programozási időszakban elnyert támogatás	49
7. táblázat	Beépítésre szánt területek	54
8. táblázat	Beépítésre szánt területek	55
9. táblázat	ITS illeszkedése a Magyarország Partnerségi Megállapodáshoz	65
10. táblázat	A városi szintű középtávú tematikus célok és problémák kapcsolatai.....	68
11. táblázat	A városi szintű középtávú tematikus célok és városrészi célok kapcsolatai.....	70
12. táblázat	A beavatkozások logikai összefüggései.....	72
13. táblázat	A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai	76
14. táblázat:	Eredmény indikátorok.....	88
15. táblázat	A településfejlesztési akciók output indikátorai	91

TÉRKÉPEK JEGYZÉKE

---

1. térkép	Tokaj Város akcióterületei	19
-----------	----------------------------------	----

2. térkép Tervezett dűlőút fejlesztések.....	38
3. térkép Tervezett zöldváros fejlesztések.....	39

1 BEVEZETÉS

A 3800 lakosú Tokaj egyedi adottságokkal és sajátosságokkal rendelkezik, a Tokaj-Hegyalja Borvidék névadó településének címe egyszerre lehetőség és felelősség a város számára. A Tokaj-Hegyalja Borvidék Fejlesztési program keretében nagyléptékű turisztikai attrakció fejlesztések valósulnak meg a városban az elkövetkező években, emellett a 2021-27-es ciklusra meghatározott Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz nevesített térségként kezeli Tokaj-Hegyalját. Egyszeri lehetőség áll a város előtt a fejlesztési források felhasználása, a felmerülő szinergiák biztosítása, a munkahelyteremtés, vállalkozóvá válás katalizátor hatásainak kihasználásában.

A város emellett számos kihívással küzd. Tokaj egy elmaradott térségben fekvő kisváros, mely jelentős lakosságvesztéssel szembesült az elmúlt évtizedben. Bár közszolgáltatásai magas szintűek, azok nagyobb népességszámra lettek kiépítve és a kapacitás hosszú távú kihasználatlansága színvonal csökkenést eredményezhet. Ezért a turizmus mellett Tokaj városának legfontosabb feladata lakosságszámának megtartása és bővítése, valamint gazdaságának diverzifikációja.

Az Integrált Területfejlesztési Stratégia ezt a két stratégiai irányt veszi alapul, és határozza meg Tokaj városának fejlesztési célrendszerét, az azt mérő mutatórendszert és a célok megvalósítását biztosító eszközrendszert, ennek részeként az akcióterületi fejlesztéseket, a kulcsprojekteket, valamint a hálózatos fejlesztéseket. A tervezés során két átfogó cél került azonosításra.

Átfogó cél 1:

A város lakosságszámának növelése népesség megtartó és népességvonzó képességének erősítésével, az itt élők életminőségének javítása vonzó és élhető kisvárosi környezet kialakítása révén.

Átfogó cél 2:

Tokaj gazdasági bázisának megerősítése és diverzifikálása, a Tokaj-Hegyalja Borvidék névadó településeként való pozíciójának erősítése, valamint fenntartható, versenyképes erőforrás gazdálkodás és munkahelyteremtés.

Városi sajátosságok:

- A város hazai és nemzetközi ismertsége, hírneve
- A szőlészet-borászat szerepe és fontossága a város életében
- A turizmus szerepe és fontossága a város életében
- Kiépült és fejlett intézményrendszer

Kulcsfejlesztések:

- Komplex népességmegtartó beavatkozás
- Helyi gazdaságfejlesztési intézkedések a gazdasági diverzifikáció érdekében
- Tokaj klíma alkalmazkodásának és zöld átállásának megvalósítása: Zéró emisszió Tokaj, Tokaj napelem-park, Tokaj Agroenergia Farm
- Komplex turisztikai fejlesztés: szálloda fejlesztés, kabinos felvonó, TV torony hasznosítása, túraútvonalak fejlesztése
- 39-es út kapcsolódó iparterület fejlesztés, új Tisza-híd

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia épít a Tokaj Város Fejlesztési Konceptiójára (1999), illetve az Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó dokumentumára.

2 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

2.1 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

2.1.1 Jövőkép

Tokaj jövőképe:

Tokaj város jövőképét és misszióját az alábbi kifejezés foglalja össze és tükrözi:

“TOKAJ: FÉLTETT ÉRTÉKÜNK EURÓPÁBAN”

Tokaj városa országosan is kiemelkedő érték; a város neve nem csak hazai, de nemzetközi szinten is jól ismert és elismert. A város egyedi értékének összetevői az alábbiak:

- Egyedülálló földrajzi elhelyezkedés: Tokaj a hegyvidék és a síkság határán, két jelentős magyarországi folyó – a Tisza és a Bodrog – találkozásánál, a Tokaj-Eperjes hegylánc legdélibb csücskénél, a különösen szép Kopasz-hegy lábánál fekszik. Ráadásul a terület mikroklímája is egyedülálló.
- A tokaji borok nemzetközi hírneve. A város és környékének egyedülálló mikroklímája teszi lehetővé a híres tokaji borok – közülük is legismertebbként a tokaji aszú előállítását. A tokaji aszú hosszú időre visszamenően szerzett nemzetközi hírnevet és ismertetett Tokaj város nevét. Ennek köszönhetően Tokaj egyike azon kevés magyar városoknak, melyeknek a neve nemzetközileg is jól ismert, ráadásul a bor révén a város nevéhez rendkívül pozitív kép is kötődik.
- A városban rejlik egyedi turisztikai lehetőségek. Az előző két pontban említett elemek kombinációjának eredményeként a város potenciálisan jó lehetőségeket rejt az idegenforgalom fejlesztésére a vonzáskörzetével együtt kiemelkedően alkalmas hazai és külföldi turisták színvonalas fogadására.
- Tokaj egyedi, kisvárosi jellege. Tokaj egy tradicionális kisváros, ennek megfelelő sajátos hangulatú, kellemes építészeti arculattal. Ez a jelleg is fontos eleme a város egyedi értékének és kiemelkedő szerepet játszik abban is, hogy a városban élők jól érezzék magukat. Éppen ezért törekedni kell a megőrzésére, megóvására.

Tokaj népességét megtartó és bővítő, vonzó európai kisvárosként definiálja magát, mely a Tokaj-Hegyalja Borvidék névadójaként és világörökség helyszínként épített és természeti értékeit megóvva kíván diverzifikált gazdaságfejlesztéssel, azt támogató infrastruktúra fejlesztéssel magas minőségi szolgáltatásokat nyújtó élhető településként fejlődni.

Tokaj jövőjének legfontosabb összetevői:

- Tokaj-Hegyalja Borvidék névadója
- világörökség helyszín
- járásközpont széleskörű oktatási, szociális, egészségügyi ellátó funkciókkal
- borászati-szőlészeti hagyományokra, valamint a Tisza-Bodrog jelenlétére épülő idegenforgalmi vonzeró

- lakosságcsökkenés megállítása és megfordítása kulcsa jövőbeli fejlődési potenciáljának, megtartó társadalom erősítése
- iskolaváros szerepének erősítése

2.1.2 Városi szintű középtávú tematikus célok

A jövőképre építve a stratégia két átfogó célt fogalmaz meg, mely alapját képezi Tokaj jövőbeli fejlődési pályájának és lehetőségei kihasználásának:

Átfogó cél 1:

A város lakosságszámának növelése népesség megtartó és népességvonzó képességének erősítésével, az itt élők életminőségének javítása vonzó és élhető kisvárosi környezet kialakítása révén

Átfogó cél 2:

Tokaj gazdasági bázisának megerősítése és diverzifikálása, a Tokaj-Hegyalja Borvidék névadó településeként való pozíciójának erősítése, valamint fenntartható, versenyképes erőforrás gazdálkodás és munkahelyteremtés

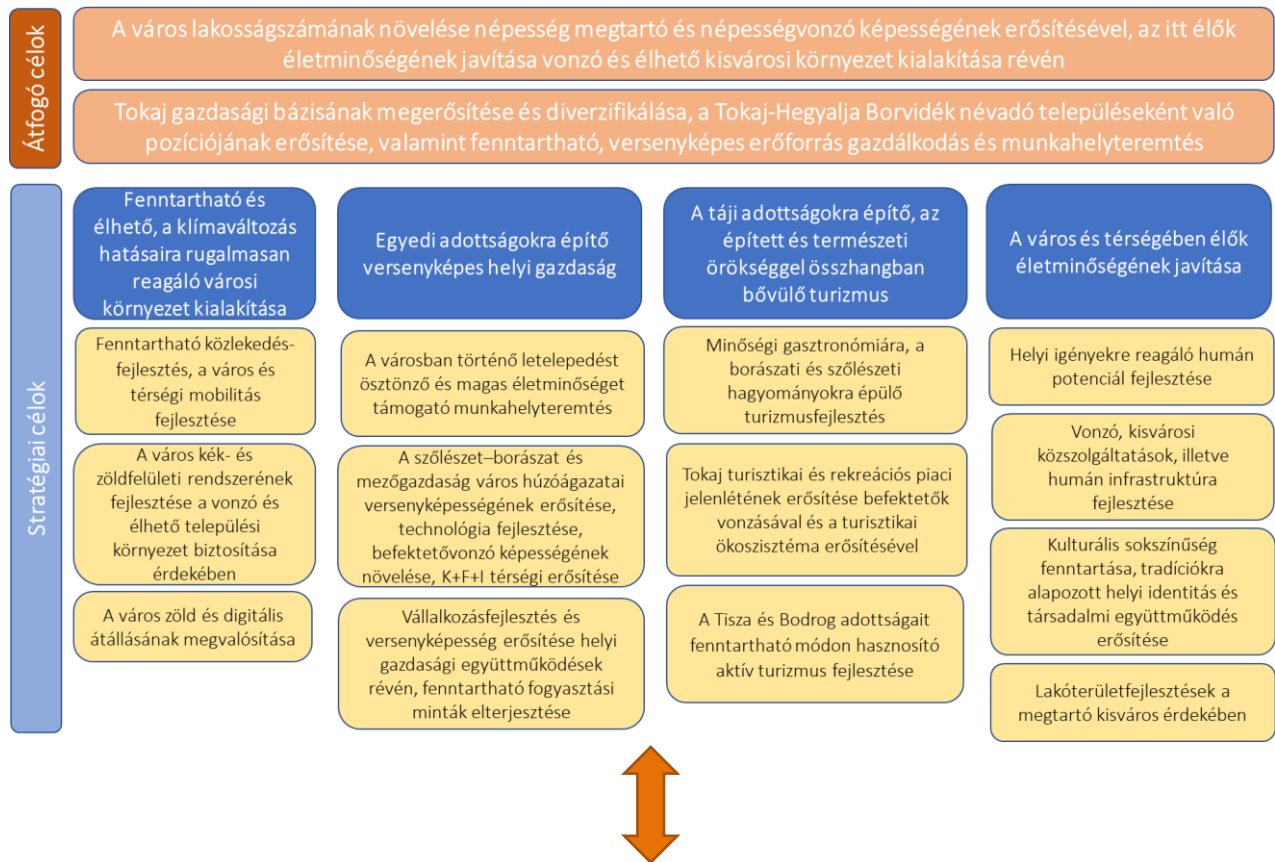
Tokaj jövőjének záloga egyrészt a lakosságmegtartó erejének növelése, másrészt gazdaságának diverzifikálása. A város vonzó európai kisváros szerepének alapját a lakosságszám fogyásának megállításában, megfordításában és 10 éven belül a jelenlegi 3800-ról a 6000-es lakosság szám elérésében látja. Tokaj minden fejlesztését ennek a célnak rendeli alá, melyhez az életminőségjavítás és a kisvárosi élhető környezet fejlesztése járul hozzá. A lakosság szám bővülést egyrészt a fiatalok itt tartásával, tanulmányaikat követően visszahívásával, de más korosztályú lakosság csoportok invitálásával kívánja a város elérni. A város humán infrastruktúra ellátottsága és szolgáltatási palettája széleskörű ellátást biztosít minden korosztálynak, oktatási intézményei középiskoláig kiszolgálja az itt élők igényeit. További építőeleme a tradíciókra épülő helyi identitás és társadalmi együttműködés további erősítése. Az infrastrukturális fejlesztések között a Tokajt elkerülő közúti fejlesztés kulcseleme a város jövőjének, de a városi zöld és kék infrastruktúra, a zöld és digitális átállást szolgáló fejlesztések, a kulturális szolgáltatások, programok bővítése tovább erősíti a város vonzerejét. A lakosság szám bővítése érdekében a lakóhelyfejlesztések, lakópark kialakítások jelentenek fontos célt a következő évekre vonatkozóan.

Ahhoz, hogy a kisváros vonzó legyen lakóhelyként, Tokajnak megfelelő munkahelyeket és munkalehetőségeket kell kínálnia lakosai számára. A helyi gazdaság diverzifikálására építő munkahelyteremtés és gazdaságfejlesztés keretében hangsúlyos szerepet tölt be a turizmus, mely a készülő szállodákkal nagyfoglalkoztatóvá válik. Az évek óta növekvő látogatószámra a minőségi szolgáltatások bővítésével és a helyiek vállalkozóvá válásának támogatásával, a helyi termékfejlesztés és rövid ellátási lánc fejlesztésével tud a város reagálni. A város jövőjének záloga azonban gazdaságának diverzifikálása és a turizmus mellett a világörökségi és borvidék helyszín elvárásainak megfelelő foglalkoztatók városban történő letelepítése. Elsősorban a feldolgozóipar és könnyűipar letelepedése ösztönözhető Tokajban, mely érdekében a szisztematikus befektetésösztönzéssel és potenciális iparterület fejlesztéssel tud a város előre lépni. A városban történő munkahelyteremtés mellett a környező nagyvárosok nagyfoglalkoztatóival történő egyeztetés, munkavállalók számára lakóterület felajánlása jelentheti a lakosság bővülés további eszközét.

A fentiekre tekintettel Tokaj négy városi szintű stratégiai célt jelöl ki a 2021-2030-as időszakra:

- Stratégiai cél 1: Fenntartható és élhető, a klímaváltozás hatásaira rugalmasan reagáló városi környezet kialakítása
- Stratégiai cél 2: Egyedi adottságokra építő versenyképes helyi gazdaság
- Stratégiai cél 3: A táji adottságokra építő, az épített és természeti örökséggel összhangban bővülő turizmus
- Stratégiai cél 4: A város és térségében élők életminőségének javítása

1. ábra: ITS célok és összefüggései

Forrás: Saját szerkesztés

Stratégiai cél 1: Fenntartható és élhető, a klímaváltozás hatásaira rugalmasan reagáló városi környezet kialakítása

Tokaj egyedi értéke: az Alföld és a Zemplén találkozásánál a földrajzi fekvése, szőlészetre és borászatra alkalmas környezete, mely világörökségi helyszíneként való kijelölésének alapja. A város fejlesztése során mindezeket a tényezőket szükséges figyelembe venni, ugyanakkor a város fejlődését és jövőjét szolgáló infrastrukturális fejlesztések megvalósítását fenntartható módon kell kialakítani. A világörökség és borvidék státusz számos korlátozást tartalmaz az infrastrukturális fejlesztések vonatkozásában, ezek figyelembevételével határozhatóak meg a fejlesztési irányok.

A vonzó európai kisváros fejlődésének záloga rugalmas reagáló képessége, mely a külső folyamatokra való reagáló képességével tud fejlődni. Tokaj fenntarthatóságának és élhetőségének egyik kulcsa a fenntartható közlekedésfejlesztés és a városi és térségi mobilitás fejlesztése, a városközpontot elkerülő főközlekedési útvonal kialakítása és a belső városrész forgalomtól való tehermentesítése, összefüggő, a klímaváltozásra és a városi rekreációs igényekre egyaránt reagáló összefüggő zöldfelületi rendszer kialakítása, a gépkocsi számára megfelelő, és a városi zöldfelületi rendszerbe illeszkedő parkolási lehetőségek kialakítása, a Tisza és Bodrog jelenlétére épített kék infrastruktúra fejlesztése. Tokaj is szembesül a zöld és digitális átállás kihívásával, ennek infrastrukturális rendszerszerű fejlesztésének elvárásával, melyet borvidéki és világörökségi helyszín jellegének figyelembevételével valósít meg.

R1 Fenntartható közlekedésfejlesztés, a város és térségi mobilitás fejlesztése

Tokaj fenntarthatóságának és élhetőségének egyik kulcsa a fenntartható közlekedésfejlesztés és a városi és térségi mobilitás fejlesztése, a városközpontot elkerülő főközlekedési útvonal kialakítása és a belső városrész forgalomtól való tehermentesítése. A városon áthaladó 38-as főút környezetszennyező, épületekre állagromboló hatással bíró jelenléte és a forgalom városi élhetőséget korlátozó ténye szükségessé teszi a várost elkerülő útvonal kialakítását. A 39-es főút megépítése Tokaj hosszú távú

fejlődési lehetőségének előfeltétele, melyre a finanszírozási forrás biztosítása fontos feladatként jelentkezik. A 39-es út megépítése biztosíthatja a város számára belső városi térben az életminőség növekedését, a város vonzerejének növekedését. A városi és térségi mobilitás megfelelő eszközeinek és jármódjainak fejlesztése feltétele annak, hogy lakosság száma növekedjen, és a Tokajban letelepedők, valamint a térségben élők megfelelő lehetőségekkel rendelkezzenek a munkahelyekre való eljutásban és a napi közlekedési igények kielégítésében. Ennek részét képezheti a térségi közösségi közlekedés fejlesztése, megosztó rendszerek kialakítása, az úthálózat fejlesztése. A belterületi úthálózat fejlesztés mellett a külterületi utak, dűlőutak fejlesztése is a következő időszak feladata, mely jelentősen ösztönözheti a vendégforgalmat, az egyes szőlészetek, borászatok megközelíthetőségét, a rekreációs, túrautak kialakítását. A dűlőutak fejlesztése egyúttal a szálló por csökkentésével a környezeti fenntarthatóságot is szolgálja.

R2 A város kék- és zöldfelületi rendszerének fejlesztése a vonzó és élhető települési környezet biztosítása érdekében

Tokaj külterületén jelentős természeti – környezeti értékek veszik körül a várost, amellyel szemben a belterületi zöldfelületek nagysága és állapota nem kielégítő. Tokaj kiemelt célja a következő időszakban, hogy a kék- és zöldfelületi infrastruktúráját összehangoltan és rendszerszerűen fejlessze. A zöldfelületi rendszerben mind mennyiségi, mind minőségi fejlesztési feladatok jelentkezik, mind az önkormányzati tulajdont illetően, mind a lakossági tulajdonú zöldfelületek vonatkozásában. Az Önkormányzat feladata, hogy a városi zöldterületek nagyságát növelje, azokat egységes rendszerbe felfűzze, a zöldterületek fejlesztése során figyelembe vegye a klímaalkalmazkodás feltételeit, és olyan állománnyal töltsse be a felületeket, melyek a karbonkibocsátást megkötő képességét erősítik. Célja, hogy a lakossági zöldfelületek minőségi javítására felhívja a tulajdonosok figyelmét, ösztönző és szemléletformáló programokat dolgozzon ki. A zöldfelületek hasznosítása során a társadalmi szempontokat, azok közösségfejlesztő hatását és lehetőségeit is vegye figyelembe. A Tisza és Bodrog adta lehetőségek különleges adottságai a városnak, a két folyó bevonása a városi életbe, az aktív kikapcsolódási lehetőségekbe fontos mind az ott élők, mind az odalátogatók szempontjából. Fontos feladatként jelentkezik a folyók mentén a sétányok fejlesztése, a zöld és kék infrastruktúra egymáshoz kapcsolása, szinergiáik erősítése.

R3 Zöld és digitális átállás

A zöld és digitális átállás kihívása Tokaj életében is fontos feladatként jelentkezik. Épített és természeti örökségének, élhető kisváros jellegének erősítése csak a klímaalkalmazkodás és a digitális technológiák városi életminőséget szolgáló bevezetésével biztosítható. Tokaj ennek érdekében felméri karbonlábnyomát és kibocsátási értékeit folyamatosan figyelemmel kíséri, megvizsgálja, hogy a megújuló energiák milyen formában vonhatóak be a város energiaellátásába, valamint a fosszilis anyagok milyen időtávban és milyen új technológiák bekapcsolásával vonhatóak ki fokozatosan, figyelembe véve a világörökségi helyszín korlátozó előírásait. Vonatkozik ez mind a gázellátásra, mind a helyi keletkezésű hulladékok égetésének megszüntetésére. A város fontos feladata a közintézmények energetikai korszerűsítése, a közvilágítás megújuló energia alapra történő helyezése. A zöld átállás csak széleskörű összefogással valósítható meg, mely érdekében az Önkormányzat a vállalkozókkal és a lakossággal összefogva dolgozza ki zöld átállási akciótervét, és a lakosság számára szemléletformáló programokat szervez. A zöld átállás jelentős hatást gyakorol az életminőségre, a fogyasztási szokások átalakulására, a rövid ellátási láncok alkalmazására, az ott élők egészségének megőrzésére. A zöld átállás szervesen kapcsolódik a digitális szolgáltatás fejlesztéséhez, melynek katalizátor szerepe az

Önkormányzat feladata. Fontos, hogy a lakosság és a városban működő vállalkozások és szolgáltatók igényeire épülve fokozatosan alakuljanak ki a digitálisan elérhető szolgáltatások, melyek befogadására, és a digitális készségek fejlesztésével alkalmazásukra a célcsoport felkészül az elkövetkező években. A digitális infrastruktúra és szolgáltatásfejlesztés kulcsa a fiatalok Tokajba vonzásának és letelepedésének is.

Stratégiai cél 2: Egyedi adottságokra építő versenyképes helyi gazdaság

Tokaj népességmegtartó és népességvonzó képessége gazdasági bázisának fejlesztésén és megerősítésén alapul, ezért a város kiemelt stratégiai célja az egyedi adottságokra építő versenyképes helyi gazdaság fejlesztése. Ennek több dimenziója és összetevője van, melynek egymáshoz illeszkedő, szinergikus fejlesztése a cél. A városban történő letelepedést ösztönző és magas életminőséget támogató munkahelyteremtés a gazdasági diverzifikációt szolgálja, további iparterület kijelölésével és fejlesztésével a közepes foglalkoztatók városba vonzása, melyek alacsony környezetterheléssel és kibocsátással járó tevékenységet végeznek, így elsősorban a feldolgozóiparban, könnyűiparban tevékenykednek. További részcélként fogalmazódik meg a város húzóágazatának, a szőlészet – borászat és mezőgazdaság versenyképességének erősítése, ezekben az ágazatokban történő technológia fejlesztés, a befektetővonzóképeség növelése, és a K+F+I térségi erősítése. A helyi gazdasági bázis erősítése érdekében szükséges a helyi vállalkozások támogatása mentorálással, digitális készségfejlesztéssel, a fiatalok vállalkozóvá válásának ösztönzésével, a vállalkozói ökoszisztéma erősítésével, a fenntartható fogyasztási minták elterjesztésével.

R1 A városban történő letelepedést ösztönző és magas életminőséget támogató munkahelyteremtés

Tokaj gazdasági szerkezete jelenleg egyoldalú, elsősorban a turizmusra, szőlészet-borászatra alapul, jelentős a mezőgazdasági őstermelők száma. Emellett egy-két, a térségben nem hagyományos ipari szereplő jelenléte látható a fémiparban. A város fő foglalkoztatója a közszféra. Tokaj gazdasági bázisának erősítése érdekében szükséges a gazdasági diverzifikáció, mely egyúttal hozzájárul a lakosságmegtartó és vonzó képességének erősítéséhez. A városban korlátozottak az ipari területfejlesztési lehetőségek a világörökségi helyszín kötöttségei miatt, ugyanakkor a város rendelkezik tartalék kijelölhető területekkel mind a belvárosi rész déli területén a 38-as út mentén, mind a déli városrész déli területén. Annak érdekében, hogy Tokaj nagyfoglalkoztatókat tudjon a városba vonzani, tudatos és szisztematikus iparterületfejlesztési és befektetésösztönzési tevékenységet kell végeznie az elérhető iparágakon, így elsősorban a feldolgozóipar és könnyűipar szegmensében. További feladat a város számára, hogy a munkahelyteremtés ösztönzése során a magasabb képzettséget igénylő munkahelyteremtés is előtérbe kerüljön, és növekedjen a felsőfokú végzettséget igénylő munkalehetőségek száma a városban.

R2 A szőlészet – borászat és mezőgazdaság, mint a város húzóágazatai versenyképességének erősítése, technológia fejlesztése, befektetővonzóképeségének növelése, K+F+I térségi erősítése

A szőlészet-borászat, valamint a mezőgazdaság hagyományosan Tokaj húzóágazata, melynek szerepe tovább erősítendő, és a város gazdasági bázisaként a következő évtizedben is versenyképességének meghatározó szegmense. Ennek érdekében szükséges az érintett gazdasági szereplők közötti ökoszisztéma és együttműködés erősítése, az egyéni vállalkozók és őstermelők vállalkozásfejlesztési támogatása, mentorálása, melynek eredményeképpen a szektorban növekszik a modern technológiák alkalmazása, akár megosztási rendszer alkalmazásával. Az Önkormányzat továbbá ösztönözni tudja a

térség befektetővonzó képességét az ágazatban, és erősíteni tudja a Tarcalon működő kutatás-fejlesztési központtal való együttműködést, és az eredmények ágazatban történő alkalmazását.

R3 Vállalkozásfejlesztés és versenyképesség erősítése helyi gazdasági együttműködések révén, fenntartható fogyasztási minták elterjesztése

A város gazdasági bázisának megerősítésének részeként jelentkező szegmens a vállalkozásfejlesztés, valamint a helyi fogyasztási minták elterjesztése. Tokaj gazdasági bázisát az egyéni vállalkozások, illetve néhány főt foglalkoztató mikrovállalkozások adják, mely a jövőben is jellemző vállalkozási szerkezet marad. Így szükséges ennek a szegmensnek a támogatása, megerősítése, a fiatalok vállalkozóvá válásának támogatása, inkubációja, mentorálása, digitális készségfejlesztése. A távmunka elterjedésével lehetőség nyílik arra, hogy a vállalkozások ne csak helyben, hanem távolra bedolgozva is üzleti lehetőségeket tárjanak fel, amihez szükséges a megfelelő vállalkozói ismeretek elsajátítása és a folyamatosan változó üzleti modellek alkalmazása. Ennek érdekében szükséges a digitális infrastruktúra fejlesztése, a vállalkozói digitális készségek fejlesztése. A helyi gazdasági bázis erősítésének további eszköze a helyi termékek támogatása, a helyi gazdasági együttműködések erősítése, és a rövid ellátási láncok fejlesztése, erősödésének támogatása. A helyi termékeket népszerűsítő helyi Vásárcentrum megvalósítása további lehetőségeket biztosít az őstermelők számára.

Stratégiai cél 3: A táji adottságokra építő, az épített és természeti örökséggel összhangban bővülő turizmus

Tokaj meghatározó tájképi adottságai, szőlészeti-borászati hagyományai már évtizedek óta a turizmusban rejlő potenciálok kihasználására és erősítésére ösztönzik a várost. A turizmus bővülő tendenciát mutat a városban mind a látogatószám, mind a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák tekintetében. Tokaj a Tokaj-Hegyalja Borvidék névadó települése, ugyanakkor a központi szerepkörök elhelyezkedése a térség különböző településein található meg, így Tokaj számára a Borvidéken belüli pozicionálás és önálló szegmensének erősítése a fő cél. Turizmusfejlesztési céljai között megjelenik a minőségi gasztronómiára és szőlészeti-borászati hagyományokra épülő turizmusfejlesztés, Tokaj turisztikai desztinációként történő pozicionálása, befektetők vonzása és a turisztikai ökoszisztéma erősítése, valamint a Tisza és Bodrog minél erőteljesebb bekapcsolása a turisztikai kínálatba az aktív és ökoturizmus révén.

R1 Minőségi gasztronómiára, a borászati és szőlészeti hagyományokra épülő turizmusfejlesztés a kiszolgáló infrastruktúra és szolgáltatások összehangolt fejlesztésével, Tokaj turisztikai desztinációként történő pozicionálásával

Tokaj turisztikai desztinációként való pozicionálása a város folyamatos célkitűzése, melyben folyamatosan jelentős eredményeket tud elkönyvelni. Tokajban jelenleg két magas kategóriájú szálláshely fejlesztés is folyik, az ötcsillagos 100 szobás Grand Hotel Tokaj, valamint a négycsillagos Minaro Hotel kialakítása 55 szobával. Az ötcsillagos szálloda wellness hotelként fog működni további élményelemek beépítésével, mely jelentősen hosszabbíthatja a Tokajban tartózkodás időtartamát. Kapcsolódó fejlesztésként fontos cél egy gasztronómiai szövetség létrehozása a helyi termékek beszállítása és forgalmazása érdekében a rövid ellátási lánc ösztönzésével. A folyamatosan magasabb

látogatószám kiszolgálása érdekében ráépülő magas minőségű szolgáltatások, további vendéglátóhelyek kialakítása, élmény szolgáltatások fejlesztése fontos célkitűzése a városnak.

R2 Tokaj turisztikai és rekreációs piaci jelenlétének erősítése befektetők vonzásával és a turisztikai ökoszisztéma erősítésével

A Tokaj-Hegyalja Borvidék névadó településeként széleskörű együttműködések kialakítása, és a turisztikai desztinációmenedzsment területén az ökoszisztéma fejlesztése és erősítése fontos feladat. A Magyar Turisztikai Ügynökség által kijelölt, Nyíregyházával összevont turisztikai régió vezető szerepének megszerzése, a turisztikai régió belüli pozicionálása a közeljövő kiemelt feladata. Jelentős turisztikai infrastrukturális fejlesztések valósulnak meg a városban, a Kopasz-hegyi TV-torony fejlesztés, a kabinos felvonó és panoráma út fejlesztése, kerékpáros és gyalogos túraösvények fejlesztése olyan turisztikai infrastrukturális élményelemeket biztosít az ide látogatók számára, mely erősítheti a város pozícióját. A fesztiválatlan kulturális kínálata további jelentős idegenforgalmi vonzerőt képez. A Tokaj-Zemplén Térség Fejlesztési Program, az Európai Unió források, valamint további hazai források jelentős fejlesztési eszközöket biztosítanak a városnak, melyben Tokaj feladata ezeket élménycsomagokká, különböző célcsoportokat megszólító turisztikai programcsomagokká fejleszteni a Tokaj márkanév erősítő tevékenységek bevonásával és a szőlészek-borászokkal történő együttműködés erősítésével. A turisztikai marketing kommunikáció erősítése, az online felületek és szolgáltatások bővítése, a turisztikai desztinációk összekapcsolása és elérhetőségének biztosítása, a szezonális csökkentése mind folyamatos célként és feladatként jelentkezik Tokaj számára.

R3 A Tisza és Bodrog adottságait fenntartható módon hasznosító aktív turizmus fejlesztése

A turizmus önálló, de kapcsolódó szegmenseként jelentkezik a Tisza és a Bodrog adottságait fenntartható módon hasznosító aktív és ökoturizmus fejlesztése, a Tokaji desztináció kínálatának bővítése. Ezen a területen is jelentős fejlesztések valósultak meg és valósulnak meg folyamatosan, melyek támogatják Tokaj pozicionálását. Az evezősközpont és a nyaralóhajó program megvalósulása, a Kajak-Kenu Szövetséggel a vízibázis továbbfejlesztése, a Bodrog-parti sétány városközpont irányába történő kibővítése jelenti az alapját az aktív víziturizmus fejlesztésének. A Bodrogzugban a szigeten található Rákóczi vár feltárásának folytatása, látogatóközpont építése és gyaloghíd kialakítása a Kis-Bodrogon, mind az élményelemek bővítését és az aktív turizmus kulturális elemekkel történő bővítését szolgálják, mely lehetőséget adnak a szélesebb célcsoportok elérésére és speciális élménycsomagok kialakítására. Fontos feladat a turizmus különböző ágai közötti együttműködés kialakítása, a különböző ökoszisztémák kapcsolódásának biztosítása, a Tokaj márkanév erősítésének szolgálata minden egyes turisztikai szegmens révén.

Stratégiai cél 4: A város és térségében élők életminőségének javítása

Tokaj egyik átfogó célja a város népességmegtartó és bővítő képességének erősítése, amelynek érdekében a városban és térségében élők életminőségének javítása kiemelt stratégiai célként jelentkezik. A város jelentős, jól működő és széleskörű szolgáltatásokat biztosító humán infrastruktúrával rendelkezik, fontos célja ezek színvonalának fenntartása, növelése, a város és térségének lakossága igényeinek minél magasabb szintű kiszolgálása. A város jelentős hagyományokkal

rendelkezik, fontos részcélként jelentkezik a kulturális sokszínűség fenntartása, tradíciókra alapozott társadalmi együttműködések erősítése. Tokaj jelentős iskolaváros, három középiskolával rendelkezik, melyek alapját adják a helyi igényekre alapuló humán potenciál fejlesztésének. A lakosságmegtartás és bővítés érdekében infrastrukturális fejlesztések is szükségesek, a minőségi lakóterületfejlesztéssel, új lakhatási célú beruházásra területkijelöléssel, és a kor igényeihez alkalmazkodó bérleti rendszerű fejlesztések megvalósításával.

R1 Helyi igényekre reagáló humán potenciál fejlesztése

Tokaj jelentős iskolaváros, három középiskolája nemcsak a város igényeit, hanem járásának és tágabb térségének igényeit is kiszolgálja. Gimnáziumi érettségit adó képzésstruktúra mellett szakképzési és duális képzési lehetőségek széles palettáját biztosítja. Fontos célja a városnak, hogy a középiskolákban végzők számára Tokajban megvalósuló életpálya modellt kínáljon, a középiskolai évek során perspektívát és vállalkozóvá válási képességek oktatását biztosítsa. Fontos feladat a középiskolákkal történő együttműködés, a képzési struktúra munkaerőpiac elvárásaihoz igazítása és folyamatos adaptálása, a képzési struktúra felnőttképzési lehetőségekkel történő kibővítése.

R2 Vonzó, kisvárosi közszolgáltatások, illetve humán infrastruktúra fejlesztése

Tokaj járásközponti városként tervezi humán ellátó infrastruktúráját és fejleszti azt folyamatosan a minél magasabb színvonalú szolgáltatások érdekében. Ehhez kapcsolódik a humán közszolgáltatást nyújtó intézmények külső-belső felújítása, energetikai korszerűsítése, eszközbeszerzések, akadálymentesítés megvalósítása. Fontos célként jelentkezik az önkormányzat által nyújtott közszolgáltatások fejlesztése, az ügyintézési idő és terhek csökkentése.

A városi infrastruktúra fejlesztése folyamatos feladatot keletkeztet, melynek részét képezi az önkormányzati törzsvagyont képző ingatlanok fejlesztése, az intézményhálózat felújítása, bővítése, energetikai korszerűsítése, az út- és járda hálózat fejlesztése, további parkolók kialakítása, a közterek, parkok, játszóterek kialakítása, továbbfejlesztése, a város közbiztonságának javítása, térfigyelő rendszer kialakítása a közterületeken, kifeszültségű léghébelek, telekommunikációs léghébelek földfelszín alá fektetése.

R3 Kulturális sokszínűség fenntartása, tradíciókra alapozott helyi identitás és társadalmi együttműködés erősítése

Az élhető és vonzó kisváros természetes velejárója a helyi közösségnek összetartása és együttműködése. A város már eddig is sok eredményt ért el ezen a területen, ennek további erősítése, a szellemi és művészeti értékekre alapozott attrakciók és programok kialakításának elősegítése, a helyi közösségek erősítése jelenik meg célként. Fontos a már nagy hagyományokkal rendelkező rendezvények megőrzése, a „Kulturális Központ” szerep erősítése, a sport és egyéb szabadidős létesítmények műszaki és infrastrukturális fejlesztése, szolgáltatások kínálatának bővítése a célcsoport elvárásainak való minél jobb megfelelés érdekében. Mindezen fejlesztések hozzájárulnak Tokaj lakosságán túl a járás lakosainak identitásának erősítéséhez, Tokaj járásközpont szerepének erősítéséhez.

R4 Lakóterületfejlesztések a megtartó kisváros érdekében

Tokajban az utóbbi 10 évben nem történt jelentős lakóterületfejlesztés, lakosságának száma ebben az időszakban 20%-os csökkenést ért el. Annak érdekében, hogy a tendencia megforduljon, és a város elérje a 6000-es lakosságszámot a következő 10 évben, szükséges célként kijelölni a minőségi lakóterület fejlesztést. Fontos feladat a jelenlegi lakóingatlan állomány tulajdonosok általi megújítása, az energetikai

korszerűsítéshez igénybevehető lakossági pályázatok kihasználása, melyben az Önkormányzat tájékoztatási támogatást tud nyújtani. Emellett azonban fontos, hogy a családok, vagy családalapítás előtt álló fiatalok számára olyan lakhatási körülményeket kínáljon a város, mely elég vonzó ahhoz, hogy a városban telepedjen le, akár közvetlenül Tokajban, akár az elérhető nagyvárosokban vállalnak munkát. A fiatalok anyagi lehetőségeit figyelembe véve a piacihoz közeli bérleti rendszerrel megvalósuló lakásberuházás megvalósítása a cél, melyre területkijelölés Csurgó-völgyben valósítható meg.

2.1.3 Városrészi szintű területi célok

Területi városfejlesztési fókuszok:

A városon áthaladó teherforgalom városból való kivezetése előfeltétele az élehető, turisztikailag vonzó kisvárosi fejlődésnek. A városba érkezők csak a jelenlegi városi hossz tengelyen átmenő közlekedési tengelyt használják, ezért szükséges az északi városrész bővülő funkcióinak tudatos fejlesztése, városi alközpont megerősítése.

A tudatos lakóterületfejlesztés további, elsősorban piaci szolgáltatások kialakulását indukálja, ezért fontos a lakosság megtartás érdekében megvalósítandó lakóterületfejlesztések helyszínéről a stratégiai döntés meghozatala. Jelenleg a HÉSZ a déli városrészben tartalmaz tartalék lakóterület fejlesztési ingatlanokat, ugyanakkor az északi városrész is potenciális helyszín lehet.

A Csurgó völgyi szállodafejlesztés új lakóterületek kijelölését teszi lehetővé az északi városrészben, mivel kiépültek azok a közmű kapacitások, melyek az új lakóterület, lakópark fejlesztéséhez elengedhetetlenek. A városi szolgáltatások komplex fejlesztését a lakóingatlan fejlesztéssel összhangban szükséges megvalósítani.

A lakosság nagyrésze a déli városrészben él, amely Tokaj legnagyobb kiterjedésű városrésze. Ugyanakkor a városban az alközponti funkció nincs kellő mértékben jelen. A kompakt város koncepciójához illeszkedve szükséges a decentrum tudatos fejlesztése, megerősítése.

A város turisztikai vonzerejének növelése érdekében számos nagyberuházás megvalósul Tokajban a következő években. Fontos területi fejlesztési cél, hogy ezek elérhetősége, összekapcsolhatósága megvalósuljon, mind a fizikai infrastruktúra, mind a komplex termékfejlesztés megközelítésben. Ez jelenti a dűlőutak, kerékpárutak, gyalogutak, lovasutak, zöldfelületek fejlesztésének igényét, valamint a szükséges parkolók megfelelő kialakítását, elhelyezését is.

Városrészi cél 1: Központi városrész: Tokaj turisztikai arculatát meghatározó központi városmag megőrzése és értékőrző turisztikai fejlesztése

R1: Óváros védett értékeinek értékmegőrző és fenntartható megújítása

R2: A Rákóczi vár turisztikai programkínálatba történő bevonása

R3: Kopasz-hegy turisztikai vonzerő fejlesztése

R4: A külterület kerékpáros és gyalogos túraútvonalainak átfogó fejlesztése

Az óváros a turisztikai fejlesztés központi területe, a Tokaj-Hegyalja Borvidék névadó településének, illetve a világörökségi helyszín jellegzetes megjelenési területe. Itt található a védett épületek jelentős része, és maga a város és utcaszerkezet, épületek arculata is szerves része a Tokaj által kínált turisztikai élménynek, a város kisvárosi jellegének meghatározója. A központi városmag funkcióinak megerősítése, értékvédő fejlesztései mellett belvárosi szerepkörének erősítése történik meg a városrehabilitáció első ütemének lezárását követően a második ütem megvalósításával. A védett, és nem védett, de belvárosi arculatot meghatározó épületek megújítása, például a felekezeti templomoké, a jelenleg a gyermekotthonnak helyt adó, de annak átköltöztetését követően funkcióváltással érintett Pálos Kolostor épületéé, az Arany Sas Szálló, a piac modernizálása révén.

A Kis-Bodrog és a Tisza által határolt szigeten található a Rákóczi vár maradványa, melynek régészeti feltárása folyamatosan zajlik fontos eleme a sziget városi vérkeringésbe történő becsatornázásának. A jelentős kultúrtörténeti emlék látogathatóvá tétele révén Tokaj is felfűzhető egy tematikus Rákóczi kultuszt bemutató turisztikai útvonalra. Az óvárossal való összeköttetés és a turisztikai vérkeringésbe való bevonás érdekében gyaloghíd épül a Bodrogon a Zákó-köz folytatásában. A sziget vonzereje szellemi és folyami kikötővé fejlesztésével, Makovecz Imre örökségének bemutatásával erősíthető.

A Kopasz-hegy Tokaj kiemelkedő turisztikai központjává válik a hozzárendelt fejlesztési források felhasználása révén, és a természeti környezet megóvása mellett komplex attrakciós infrastruktúra kiépítése valósul meg, ami akár több napi programra is invitálja a városba, a térségbe látogatókat. A természeti környezet értékeit a látogatókhoz, és a térségben lakókhöz közelebb hozza a tervezett kabinos felvonó fejlesztése, a TV torony kilátóvá és étteremmé fejlesztése, a dűlőutak és turistautak komplex fejlesztése. A városi térben is illeszkedik a fejlesztés a már meglévő turisztikai infrastruktúrához, a Katlan és a Tiszai kajak-kenuzás bázisául szolgáló Vízisport központhoz.

Városrészi cél 2: Északi városrész fejlesztése kisvárosi funkcióinak erősítésével és bővítésével

R1: A város északi tengelyének turisztikai-kulturális fejlesztése

R2: A város északi tengelyének lakosságmegtartó fejlesztése

A város természetes terjedési iránya az Északi városrész funkcióinak bővülését eredményezi, mely térben is növekszik, és az új funkciók révén a Csurgó-völgy városi szövetbe való bevonását célozza meg. A városrész egyszerre bővül a helyi és térségi lakosságot megerősítő funkciókkal, a Csurgó-völgy lehet a népességbővülés és megtartás célját támogató lakóterületi ingatlanfejlesztésnek a központi területe, mely a későbbiekben további szolgáltatások megtelepülését hozza magával a beköltöző lakosság igényeire építve. A jelenleg zajló szállodafejlesztés pedig indukálja a kapcsolódást a város további attrakcióihoz, a szolgáltatások elérhetőségét és megközelíthetőségét erősítve.

R1: A város déli tengelyének helyi gazdasági versenyképességet erősítő fejlesztése

R2: A város déli tengelyének közszolgáltatási funkcióinak fenntartása, fejlesztése

R3: A város déli részének decentrummá fejlesztése, közösségi funkcióinak erősítése

A város gazdasági funkcióinak koncentrációja a déli városrészben, a központi városrész és a déli városrész határán található. Tokaj város kiemelt célja gazdasági szerkezetének diverzifikációja, mely a gazdasági – ipari területek kijelölésével, fejlesztésével, befektetés ösztönző tevékenység megvalósításával érhető el.

A déli területen is bővíteni kívánja a város a lakóterületek nagyságát új parcellák kijelölésével és ingatlan fejlesztéssel, ami további szolgáltatási funkciók kialakítását vonja magával a déli városrészben, illetve megnöveli az igénybevétel nagyságát a jelenleg meglévő közszolgáltatási funkciókat illetően, és lehetővé teszi azok folyamatos fejlesztését, modernizálását, eszköz rendszerének megújítását.

Tokaj területének legnagyobb hányadát a déli városrész teszi ki, mely korábban önálló település volt, és ezt a jellegét a mai napig is őrzi. Tokaj város egészének városközponti funkciói a központi városmagban találhatóak, de a déli városrész nagy kiterjedésű lakóterülete igényli az alközponti funkció kialakítását, megerősítését, melyet a város a következő időszakban meg is kíván valósítani. Az alközponti funkció részeként a közösségi funkciók megerősítése kap jelentős hangsúlyt.

3 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

3.1 Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklása

Azon beavatkozásokat, amelyek egy földrajzilag jól körülhatárolható területen helyezkednek el, célszerű területileg integráltan végrehajtani a valódi hatásosság érdekében. Az így kijelölt akcióterületek a városfejlesztés funkcionális magjaiként szolgálnak. Az akcióterületi megközelítés fontos – és az eddigi értékelések eredményei szerint is sikeres – eszköze a források koncentrált felhasználásának és ajánlott keretét képezi a magánszféra fejlesztésekbe való bevonásának is.

A településrészi lehatárolás alapját a településrészekre vonatkozó szerkezeti terv szerinti besorolás, a területeket jellemző markáns eltérések, ebből eredő eltérő fejlesztési szükségletek és lehetőségek, eltérő fejlesztési irányok jelentik. A településrészi lehatároláson alapuló területi célok beazonosítását követően, a projekttervek lokalizációja során Tokaj a már beazonosított városrészeket a külterületi részekkel együtt kezelve jelöljük meg akcióterületekként.

Ez alapján a város 3 akcióterületi egységre bontható:

- Központi városrész: Tokaj Magterület, (Óváros -Kopasz hegy), illetve a Sziget (Várral és a Bodrozug peremével)
- Északi tengely: Észak városrész
- Déli tengely: Kistokaj és Tiszántúl

1. térkép Tokaj Város akcióterületei

ide hiányzik az összefoglaló akcióterületi térkép

Forrás: Saját szerkesztés

A lehatárolás indoka: a településen jól elkülönülő, egyedi funkciókat hordozó nagyobb kiterjedésű területekre irányuló, komplex módon megvalósítandó beavatkozási szükségletek az Óváros, Vár, illetve Kopasz-hegy vonatkozásában fogalmazódtak meg. A város egyéb turisztikai és rehabilitációs fejlesztései a település belterületén és külterületen – több helyen, pontszerű beavatkozásként valósulnak meg.

Tokajban nem található olyan terület, mely a szegregációs mutató alapján megfelelné a tényleges szegregátum feltételeinek, és nincs a településen olyan lakótelep sem, mely esetleg indokoltá tehetné szociális célú városrehabilitációval fejlesztendő terület kijelölését.

Nincsen olyan nagyobb összefüggő ipari területe sem a városnak, mely különálló akcióterületként kimondottan egy területre koncentrálná a gazdaságfejlesztési beavatkozásokat.

Tokaj esetében a hálózatos projektek jellemzően nem egy adott terület fejlesztési igényeire reagálnak, hanem a város egészét érintik társadalmi, kulturális, szociális, vagy gazdasági szempontból. Ezek egy része szorosan kapcsolódik a kulcsprojektekhez, akcióterületi projektekhez, más részük szinergikus erősítő hatással van minden fejlesztésre, városi szintű tematikus célok megvalósításához járulnak hozzá.

Központi városrész akcióterület:

Lehatárolás alapja a szerkezeti terv szerinti illeszkedés: a terület a Tokaj magterületét (Óváros és a Kopasz hegy) és a Szigetet foglalja magába a Bodrozug peremével.

Ez a terület elsősorban a turisztika és komplex városrehabilitáció színtere. Az akcióterületben koncentrálódik a város építészeti öröksége, a kulturális és közösségi funkciók, illetve közszféra jelentős része. Az önkormányzati tulajdonú ingatlanok jelentős része itt található. A terület kiegészül a Kopasz-hegy, illetve a Sziget bevonásával, így a természeti örökség egy részét is felöleli.

Az akcióterület a város gazdaságilag és társadalmilag meghatározó területén helyezkedik el, így az itt tervezett fejlesztések és végrehajtott beavatkozások az egész város lakosságának életminőségére jelentős pozitív hatást gyakorolnak.

A központi akcióterület fejlesztési területei:

Az Óváros és a Vár területe: Az Óváros területe jelenleg is a fejlesztések legfőbb színtere. Tokaj belvárosában jelenleg több beruházás is folyik, így megújul a Bodrog-parti sétány, megszépül 19 belvárosi homlokzat, megvalósul a Fő tér Dózsa György út felőli részének rekonstrukciója. Központi városrészben zajlik a Tokaj Hotel megújítása és Minaro Hotel négycsillagos szállodává fejlesztése, mely 55 szobájával magas kategóriájú szálláshely lehetőséget biztosít a térségbe látogatóknak.

Az Óváros, mint központi turisztikai tér folyamatos megújítást, az utak, járdák, kerékpárutak, zöldfelületek fejlesztését, valamint a műemléki és védett épületek állagmegóvását igényli. Tervek szerint folytatódik a komplex városrehabilitáció 2. üteme.

A fejlesztési irányvonal a Vár bekapcsolása a városi területbe, mely szerint az Óváros és a Sziget összekapcsolásaként gyalogos híd épül a Bodrogon, megvalósul a Szapolyai vízivár rekonstrukciója és látogatóközpont kialakítása, valamint a Makovecz Imre által ihletett szellemi kikötő létesítése a szigetcsúcson.

A központi területi fejlesztések másik markáns központja a külterületen elhelyezkedő Kopasz-hegy. Az erdővel borított hegytető turisztikai vérkeringésbe vonása megkezdődött, többféle turisztikai funkció megtelepítése is elindult: a TV torony étteremmé és körpanorámás kilátóvá fejlesztése, illetve zárt kabinos felvonó kialakítása mind a turisztikai kínálat diverzifikációját szolgálja. Tervek szerint a sípálya fejlesztés tovább javítja a négyévszakos turisztikai kínálatot. A szőlőhegyeken a dűlőutak minősége nem megfelelő, turisztikai programcsomagba bevonásuk igényli fejlesztésüket, illetve kívánatos egy Panoráma út kialakítása a Kopasz-hegyre.

Északi tengely akció terület:

Az Északi tengely a szerkezeti terv Északi városrész által lefedett területe. Ez a terület elsősorban közösségi, intézményi és lakófunkcióval, továbbá turisztikai potenciállal is bír. A terület jelentős attrakciója a Fesztiválföld, a tervezett kabinos felvonó által összekapcsolódnak a Kopasz-hegyi és az északi tengely területén lévő attrakciók.

Önálló turisztikai attrakciós értékkel bírhat majd az egykori kőbánya helyén a Csurgó-völgyben épülő ötcsillagos 100 szobás tematikus szálloda, mely wellness részleggel és számos aktivitással várja elsősorban felnőtt vendégeit. A szálloda közvetlen környezetében egy gasztró- és rendezvény funkciót betöltő központ is megépül. A városnak kiemelt figyelmet kell fordítania, hogy a város területén megfelelő színvonalú szolgáltatások várják a vendégeket. Ezt vállalkozásfejlesztési, mentorálási és koordinációs támogatással tudja a város támogatni.

Az északi területet is érinti dűlőutak minőségi fejlesztése, a turisztikai programcsomagba bevonásuk kapcsán. Emellett folyamatban van Tokaj mellett Bodrogkeresztúrt és Tarcalt is magába foglaló „tokaji kör” kerékpárút első üteme, ha elkészül, teljesen körbe biciklizhető lesz a Kopasz-hegy. A beruházás második ütemében a körtúra mádi leágazással egészül ki, és ennek eredményeként szinte az egész Zemplén kerékpáron bejárhatóvá válik. Tisza-Bodrog mentén aktív (kerékpáros, vízi és lovas) turisztikai elemek hálózatos fejlesztése lehetséges.

Tokaj népességszám csökkenésének megállítása és visszafordítása érdekében jelentős lakóhely fejlesztési program megvalósítása szükséges, melynek egyik potenciális helyszíne a Csurgó-völgy. Magas színvonalú lakópark építése szükséges önkormányzati bérleti rendszerben, mely alkalmas a magasan képzett fiatal lakosság Tokajba vonzására.

Déli tengely:

A Déli tengely akcióterület a szerkezeti tervben a Kistokaj és Tiszántúl által lefedett területek. A déli városrész elsősorban lakóövezet, ahol hiányosak a közösségi funkciók, ezért szükséges megerősítésük, fejlesztésük. A településrészen az utak, járdák, csapadékelvezetés, kerékpárutak, zöldfelületek minősége nem megfelelő, szükséges a fejlesztésük. A fiatal, magasan képzett lakosság számának bővítése érdekében nyílik lehetőség további lakóterület fejlesztésre, a legújabb kori kertváros szomszédságában.

A gazdaságfejlesztés területi lehetőségei Tokajban korlátozottak a város világörökségi és borvidék státusza miatt. Elsősorban könnyűipari és feldolgozóipari vállalkozások betelepítésére van lehetőség, melyhez szükség van az iparterület fejlesztésre. A déli tengelyhez kapcsolódóan valósulhat meg a teherforgalom belvárosból való kivezetését szolgáló a 39-es elkerülő út megépítése, ipari területek fejlesztése, hajókikötő és dokk építése. A turisztikai szegmensben megnövekvő szolgáltatási igényre válaszul vállalkozásfejlesztés, vállalkozásindítás és mentorálás valósul meg.

3.2 Az egyes akcióterületen megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

Az egyes akcióterületen megvalósítandó fejlesztések térképi elhelyezkedése az 1. sz. mellékletben található. A beavatkozások részletes kibontása az alábbi táblázatban került összefoglalásra:

1. táblázat Akcióterületi beavatkozások

Ssz.	Beavatkozás	Projektgazda	Becsült nettó költség (MFt)	Beavatkozás leírás
	Központi akcióterület			
1	Középkori városmag rekonstrukciójának II. üteme	Tokaj Város Önkormányzata	2 500 MFt	A belváros egyedi hangulatát meghatározó utcák, Bem József utca, Óvár utca, József Attila utca és Városház köz megújulása. Városháza és Járási Hivatal alatti pince teljes rekonstrukciója. Belterületi önkormányzati utak felújítása. Építési telkek kialakítása. Petőfi Sándor és Gróf Apponyi Albert utcákon lévő nyomott szennyvíz vezeték kiváltása. Léghábelek földbe helyezése.
2	Aranysas szálloda rekonstrukciója	Bizalmi Vagyonkezelő Zrt	2 000 MFt	Aranysas szálló leromlott épületének helyreállítása 4*-os szálloda kialakítása: épület felújítás és eszközbeszerzés
3	Római katolikus lelkészlakás és plébánia épületének rekonstrukciója	Tokaj, Jézus Szíve Plébánia	400 MFt	Külső rekonstrukció
4	Református templom és plébánia rekonstrukciója	Tokaji Református Egyházközség	400 MFt	Külső belső rekonstrukció
5	Görögkatolikus templom és parókia rekonstrukciója	Tokaj, Görögkatolikus Egyházközség	250 MFt	Külső rekonstrukció
6	Áruház helyén két szintes duftartos szolgáltatóház építése	Tokaj Hegyalja Egyetem	1 300 MFt	Tokaj Hegyalja Egyetem szolgáltató házának kialakítása, tankonyha, tanterem kialakítás, óraadók elszállásolására alkalmas apartmanok

7	Borvidéki Emlékpark fejlesztése	Tokaj Alapítvány	250 MFt	Melocco Miklós szobrászművész útmutatásával a szoborpark továbbfejlesztése
8	Volt tűzételep helyén park és parkoló kialakítás	Tokaj Város Önkormányzata	550 MFt	Parkoló, zöldterület fejlesztés
9	Pap Miklós népfőiskola és művésztelep kialakítása	Magyar a Magyarért Alapítvány	650 MFt	Népfőiskola és művésztelep kialakítása
10	Volt pálos kolostor rekonstrukció - új intézményi és turisztikai centrum	Tokaj Város Önkormányzata	3 100 MFt	Új turisztikai centrum létrehozása volt Pálos kolostor rekonstrukciójával
11	Generális-ház rekonstrukciója	Agroforg Kft	611 MFt	Magán tulajdonban lévő épületben szálláshely kialakítása
12	Zöld Város projekt	Tokaj Város Önkormányzata	155 MFt	Zöldfelületi fejlesztés a város több területén: Szepsy László utca É-i oldalán lévő zöldterület, Kis Albert tér melletti zöldterület, Gönczi u. mellszobros zöldterülete, Benedek Pál utcánál torzó szobros zöldterület, Csurgó völgyi bekötő útnál lévő közterület, Dózsa György u. fölött lévő beépítetlen terület, Dózsa György u. fölött lévő beépítetlen terület, Zákó közben kialakult zöldterület, Hősök tere 1. – I. Vh emlékmű környezete, Terebes utca menti zöldfelület
13	Új Bodrog-híd megépítése	Tokaj Város Önkormányzata	2 000 MFt	Gyaloghíd építése a Vár és a belvárosi Bodrogpart között, a Vár bekapcsolása városi területbe
14	Alsó Lombkorona-sétány, liget	Tokaj Város Önkormányzata	250 MFt	Szigeten új attrakciós elem létrehozása
15	Szapolyai János király vízivárának részleges rekonstrukciója, régészeti park	Tokaji Múzeum	1500 MFt	Régészeti rekonstrukció, illetve régészeti park létrehozása

16	"Szellemi és folyami kikötő"	Tokaj Önkormányzata	Város	4 550 MFt	Makovecz Imre, Sevilla EXPO '92 kópia épület felállítása a Sziget csúcson és kikötő kialakítása
17	Kötőpályás, kabinos felvonó a Kopasz hegyre, kilátó fejlesztés	Tokaj Önkormányzata	Város	7000 MFt	Kötőpályás zárt kabinos, 2,1 kilométeres pályán közlekedő felvonó Fesztiválatlantól szállítja az utasokat a kilátóig. A TV torony 360 fokos körpanorámát kínáló kilátóként újul meg, étteremmel.
18	Felső Lombkorona-sétány és környéke	Tokaj Önkormányzata	Város	250 MFt	Új élményelem a Kopasz hegyen
19	Történelmi dűlőutak és panorámaút turisztikai hasznosítása	Tokaj Önkormányzata	Város	2 110 MFt	Történelmi dűlőutak és panorámaút turisztikai hasznosítása
	Északi városrész akcióterület				
20	Kajak-kenu evezőpálya, téli hajókikötő	Tokaj Önkormányzata	Város	2 500 MFt	Bodrogzugnál új evezős központ kialakítása Hajókikötő, vízi szórakoztató központ a Bodrogon
21	Tokaj Hegyalja Egyetem Kereskedelmi kollégium és sportcsarnok fejlesztés középiskola és sportcsarnok	Tokaj Önkormányzata	Város	2 100 MFt	Új Kollégium és sportcsarnok építés
22	Új gyermekintézmény korszerű infrastruktúrával	Tokaj Önkormányzata	Város	2 300 MFt	Új gyermekotthon létrehozása Bodrogkeresztúri úton (Pálos kolostorban működő intézmény elköltöztetése)
23	Sziklafürdő	von Holland Zrt.		3 900 MFt	Új fürdő kialakítás
	Déli városrész akcióterület				

24	Délnyugati lakóterület infrastruktúra előkészítése	Tokaj Város Önkormányzata	250 MFt	Lakóterületfejlesztés Kistokaji részen
25	Mezőgazdasági szakközépiskola kollégiuma	Tokaj Város Önkormányzata	900 MFt	Új kollégiumi épület létrehozása
26	Kis-tokaji új városközpont fejlesztés, evangélikus kápolnával	Tokaj Város Önkormányzata	450 MFt	Kis-tokaji új városközpont fejlesztés, evangélikus kápolnával
27	Belterületi utak fejlesztése	Tokaj Város Önkormányzata	1 350 MFt	Önkormányzati belterületi útfelújítások
28	Termálkút fúrás, Aquapark, Sportcentrum építés	Geotermikus projektek fejlesztése Kft.	4 000 MFt	Termálkút fúrás, Aquapark, Sportcentrum építés
29	Új Tisza-híd, 39-es út tokaji szakasza, iparterület infrastruktúra fejlesztés, hajókikötő és dokk	Tokaj Város Önkormányzata	24 000 MFt	Új Tisza-híd, 39-es út tokaji szakasza, iparterület infrastruktúra fejlesztés, hajókikötő és dokk
30	Csapadékvíz elvezetés	Tokaj Város Önkormányzata	200 MFt	Bodrogkeresztúri út, Binét-árok Némethi Ferenc és Deák Ferenc utca csapadékvíz elvezetés
31	Óvoda udvar felújítás	Tokaj Város Önkormányzata	95 MFt	Tokaji Gyermekéért Óvoda udvar felújítás.
32	Szociális alapszolgáltatások fejlesztése	Tokaj Város Önkormányzata	160 MFt	Infrastrukturális fejlesztés és eszközbeszerzés
	Összesen:		72 031 MFt	

Forrás: Saját szerkesztés

3.2.1 A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégiai és városrészi célokhoz

Az alábbi táblázatban mutatjuk be a fejlesztési elképzelések stratégiai célokhoz való illeszkedését, egyes projektek több cél eléréséhez is hozzájárulhatnak.

2. táblázat: Tematikus és területi célok közötti összefüggések

		Projekt jellege			Területi célok				Városrészi célok		
		Kulcsprojekt	Hálózatos projekt	Akcióterületi projekt	S1: Fenntartható és élhető, a klímaváltozás hatásaira rugalmasan reagáló városi környezet kialakítása	S2: Egyedi adottságokra építő versenyképes helyi gazdaság	S3: A táji adottságokra építő, az épített és természeti örökséggel összhangban bővülő turizmus	S4: A város és térségében élők életminőségének javítása	V1: Központi városrész: Tokaj turisztikai arculatát meghatározó központi városrész megőrzése és értékőrző turisztikai fejlesztése	V2: Északi városrész fejlesztése kisvárosi funkcióinak erősítésével és bővítésével	V3: Déli városrész fejlesztése vonzó európai kisvárosi jellegének erősítésével
1	Középkori városrész rekonstrukciójának II. üteme			igen	++		+++		+++		
2	Aranysas szálloda rekonstrukciója			igen		++	++		+++		
3	Római katolikus lelkészlakás és plébánia épületének rekonstrukciója			igen				+++	+++		
4	Református templom és plébánia rekonstrukciója			igen				+++	+++		
5	Görögkatolikus templom és parókia rekonstrukciója			igen				+++	+++		
6	Áruház helyén két szintes dufartos szolgáltatóház építése			igen		+++			+++		

7	Borvidéki Emlékpark fejlesztése			igen				+++	+++		
8	Volt tűzéptelep helyén park és parkoló kialakítás			igen	+++				+++		
9	Pap Miklós népfőiskola és művésztelep kialakítása			igen				+++	+++		
10	Volt pálos kolostor rekonstrukció - új intézményi és turisztikai centrum			igen				+++	+++		
11	Generális-ház rekonstrukciója			igen			+++		+++		
12	Zöld Város projekt		igen	igen	+++				+++		
13	Új Bodrog-híd megépítése			igen	+++				+++		
14	Alsó Lombkorona-sétány, liget			igen			+++		+++		
15	Szapolyai János király vízivárának részleges rekonstrukciója, régészeti park			igen			+++		+++		
16	"Szellemi és folyami kikötő"			igen			+++	+++	+++		
17	Kötőpályás, kabinos felvonó a Kopasz hegyre, kilátó fejlesztés	igen		igen		+++	+++		+++		
18	Felső Lombkorona-sétány és környéke	igen		igen			+++		+++		
19	Történelmi dűlőutak és panorámaút turisztikai hasznosítása	igen	igen	igen			+++		+++		
20	Kajak-kenu evezőpálya, téli hajókikötő			igen			+++			+++	
21	Tokaj Hegyalja Egyetem Kereskedelmi középiskola kollégium és sportcsarnok fejlesztés			igen				+++		+++	

22	Új gyermekintézmény korszerű infrastruktúrával			igen				+++		+++	
23	Sziklafürdő			igen			+++			+++	
24	Délnyugati lakóterület infrastruktúra előkészítése			igen				+++			+++
25	Mezőgazdasági szakközépiskola kollégiuma			igen				+++			+++
26	Kis-tokaji új városközpont fejlesztés, evangélikus kápolnával			igen	+++			+++			+++
27	Belterületi utak fejlesztése		igen	igen	+++						+++
28	Termálkút fúrás, Aquapark, Sportcentrum építés			igen			+++				+++
29	Új Tisza-híd, 39-es út tokaji szakasza, iparterület infrastruktúra fejlesztés, hajókikötő és dokk		igen	igen	+++	+++					+++
30	Csapadékvíz elvezetés			igen	+++						+++
31	Óvoda udvar felújítás			igen				+++			+++
32	Szociális alapszolgáltatás fejlesztése			igen				+++			+++

Forrás: Saját szerkesztés

3.3 Az akcióterületen kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

3.3.1 Kulcsprojektek

Tokaj város az akcióterületi fejlesztések mellett ún. kulcsprojekteket is meghatároz. A kulcsprojektek azok a fejlesztések, amelyek megvalósulása alapvetően hozzájárul a város átfogó céljainak megvalósulásához.

A következő kulcsprojektek járulnak hozzá Tokaj vonzó európai kisvárosi szerepének megerősödéséhez:

- Komplex népességmegtartó beavatkozás
- Helyi gazdaságfejlesztési intézkedések a gazdasági diverzifikáció érdekében
- Tokaj klíma alkalmazkodásának és zöld átállásának megvalósítása: Zéró emisszió Tokaj, Tokaj napelem-park, Tokaj Agroenergia Farm
- Komplex turisztikai fejlesztés: szálloda fejlesztés, kabinos felvonó a Kopasz hegyre, TV torony hasznosítása, túraútvonalak fejlesztése
- 39-es út fejlesztése

Komplex népességmegtartó beavatkozás

Illeszkedés a stratégiai célrendszerhez:

Átfogó cél 1:

A város lakosságának növelése népesség megtartó és népességvonzó képességének erősítésével, az itt élők életminőségének javítása vonzó és élhető kisvárosi környezet kialakítása révén

Stratégiai cél 4: A város és térségében élők életminőségének javítása

R1 Helyi igényekre reagáló humán potenciál fejlesztése

R4 Lakóterületfejlesztések a megtartó kisváros érdekében

Tokaj városának egyik legfőbb célja stabilizálni és növelni lakosságát. Az elmúlt évtizedek tendenciái, hasonlóan sok más magyar kisvároshoz, a csökkenő lakosságszámot eredményezték, mely elsősorban a fiatalok elvándorlásához köthető. A város lakóterületi adottságai kedvezőek: vonzó természeti környezet, borvidéki és világörökségi státusza, az idegenforgalom területén közeljövőben megvalósuló jelentős fejlesztések. A gazdaság diverzifikációjára irányuló fejlesztési tervek megteremtik a gazdasági növekedés alapjait, mely ugyancsak vonzóvá teszik Tokajt lakóhely választás szempontjából.

A lakosságmegtartó komplex fejlesztés egyik pillére a lakóhely fejlesztés. A fiatalok elvárásai lakóhelyükkel szemben már módosulnak az idősebb generációk elvárásaival összehasonlítva. Tokaj városa elsősorban a képzett munkaerő, a felsőfokú és szakképzett munkaerő vonzására helyezi a hangsúlyt. Ennek megfelelő lakókörnyezet kialakítása szükséges. Jelenleg két helyszín jöhet szóba, a déli városrészben kijelölt fejlesztési lakóterület, valamint a Csurgó-völgyben új területek kijelölésével megvalósuló fejlesztés. A döntés hosszú távon meghatározó. Az északi városrész prosperáló fejlődés alatt áll, a közszolgáltatások széles köre ott koncentrálódik, és a városrész arculata folyamatosan formálódik. Ezzel szemben a déli városrész hagyományosan Tokaj legnagyobb lélekszámú

településrésze, ahol az ingatlanok nagy része felújításra szorul, természetes módon növekedett a városrész, a közszolgáltatások nem teljeskörűen elérhetőek, hiányzik az alközponti funkció.

A lakóterület fejlesztés koncepciója első lépése a komplex beavatkozásnak, mely során kialakításra kerül, hogy önkormányzati tulajdonú bérlakások, vagy értékesítésre szánt, de támogatási konstrukcióval együttesen megvételre ajánlott ingatlanok építése valósul-e meg. Az új építésű ingatlanok fejlesztése során már a fenntarthatósági elvárások, az alacsony kibocsátást biztosító épületállomány kialakítása elsődleges szempont lesz.

Az ingatlanfejlesztésen túlmenően aktív város marketing politikát szükséges az Önkormányzatnak megvalósítania. Ennek egyik eleme, hogy a térség nagyobb nagyfoglalkoztatóival a város egyeztetéseket folytat és tudatos politikát folytat a lakosság Tokajba vonzására. A környező városokba történő bejárásához a megfelelő közlekedési lehetőségek biztosítása is szükséges. Tokaj elérhetősége közúton megfelelő, a tömegközlekedés járatoptimalizációja vizsgálandó.

A fenti intézkedés mellett további lépésként jelentkezik a vállalkozás alapítás, mentorálás rendszerének kialakítása. A pandémia és a digitalizáció révén átalakuló munkaerőpiaci struktúra, az otthonról végezhető és nem helyhez kötött állások kialakulása a kisvárosok fejlődéséhez is jelentős új lehetőségeket képez. A kulturális és kreatív ipar kitörési pontot jelenthet a meghatározó termelőtevékenységgel nem rendelkező településeken és ahol kulcskérdés a helyi gazdaság sokoldalúságának növelése. A legfontosabb eredmény a jól képzett kreatív fiatalok megtartása lehet. A kulturális és kreatív gazdaságban való részvétel sokak megélhetésének forrása lehet, amennyiben megtörténik a lehetőségek felismerése, azok gazdasági szempontú értékelése, és a helyi specifikus vállalkozói, intézményi, együttműködési, valamint újszerű finanszírozási környezet kialakítása. Tokaj esetében a helyi kultúra és hagyományok, a borvidéki és világörökségi státusz, az idegenforgalmi adottságok lehetőséget jelentenek a kreatív személyek számára, helyi kultúrára alapozott kreatív gazdaságbeli vállalkozások indítására, fiatalok által indított start-up cégek létrehozására és üzleti szemléletű továbbfejlesztésére. Ebben az Önkormányzat katalizátor szerepet tölt be, pl. felméri a helyi kultúra és egyéni és csoportos kreativitás gazdasági értékét és támogatja az erre épülő vállalkozói, üzleti kezdeményezéseket. A digitalizáció, a digitális eszközök közösség és helyi gazdaság érdekében történő kiterjedt és sokoldalú használati lehetőségeinek megragadása ugyancsak az Önkormányzat előtt álló kihívás.

Helyi gazdaságfejlesztési intézkedések a gazdasági diverzifikáció érdekében

Illeszkedés a stratégiai célrendszerhez:

Átfogó cél 2:

Tokaj gazdasági bázisának megerősítése és diverzifikálása, a Tokaj-Hegyalja Borvidék névadó településeként való pozíciójának erősítése, valamint fenntartható, versenyképes erőforrás gazdálkodás és munkahelyteremtés

Stratégiai cél 2: Egyedi adottságokra építő versenyképes helyi gazdaság

R1 A városban történő letelepedést ösztönző és magas életminőséget támogató munkahelyteremtés

R2 A szőlészet – borászat és mezőgazdaság, mint a város húzóágazatai versenyképességének erősítése, technológia fejlesztése, befektetővonzóképeségének növelése, K+F+I térségi erősítése

R3 Vállalkozásfejlesztés és versenyképesség erősítése helyi gazdasági együttműködések révén, fenntartható fogyasztási minták elterjesztése

Tokaj Város Önkormányzata a lakosságmegegyarítás és gazdasági diverzifikáció érdekében egy helyi gazdaságfejlesztési akcióterv kidolgozását tervezi, mely alapját adja a helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztésének és megerősítésének a turizmus ágazatán túlmutatóan, azonosítja a város által alkalmazandó eszközöket, intézkedéseket a gazdaság több lábón álló fejlesztése érdekében. Az Önkormányzat a helyi versenyképesség alakításában tudatos szerepet vállalhat fel, a fejlődés katalizátorává tud válni.

Jelenleg nincs Tokajban a gazdasági szereplőkkel állandó együttműködési fórum, ennek kialakítása első lépése a tudatos helyi gazdaságfejlesztésnek. A helyi gazdaság erősen támaszkodik a helyi szereplők aktív részvételére és együttműködésére, a helyi érdekek szolgálatára.

A már működő térségi gazdasági ökoszisztéma építés példája a Tokaj-Hegyaljai Borvidék, ahol a gazdaságra (bortermelés, turizmus, szolgáltatásfejlesztés stb.) egyre inkább, mint térségi rendszerre, gazdasági ökoszisztémára tekintenek a helyi szereplők.

Az együttműködések jelenleg még alkalmi jellegűek, ennek rendszeressé tétele, a felek számára kölcsönösen előnyössé tétele az Önkormányzat előtt álló feladat, melyben az aktív kezdeményező szerepkör felvállalásával tud hatékonyan megjelenni. Lehetőségként jelenik meg, hogy az együttműködésben nemcsak a vállalkozások és az Önkormányzat jelenik meg, hanem az együttműködés kiegészül további szereplőkkel, elsősorban az oktatási, kutatási háttérrel képviselő intézmények képviselőivel. A lakosság bevonása az együttműködésbe egyre inkább gyakorlattá válik a nemzetközi gyakorlatban.

A gazdasági ökoszisztéma kulcsszereplői és lehetséges szerepei:

Az Önkormányzat szerepe a helyi közszolgáltatások biztosítása, valamint a településtervezés. Emellett a gazdasági ökoszisztémán belüli szerepe egyre inkább a megfelelő támogató környezet és a gazdaság működési feltételeinek megteremtése, az ökoszisztémán belül a szereplők közötti együttműködések katalizálása. A támogató szerep a szereplők összehozását, az együttműködések ösztönzését jelenti.

Vállalkozások: Értékteremtő tevékenységükkel jövedelmet termelnek, munkahelyeket biztosítanak, iparűzési adót fizetnek a helyi gazdaság számára. Tokaj elsősorban szolgáltatási és kereskedelmi központ, ugyanakkor egy-egy ipari termelő cég is hozzájárul a helyi gazdasági teljesítményhez.

K+F+I intézetek, / tudásátadó intézmények: Együttműködés a Tokaj-Hegyalja Egyetemmel és az irányítása alá tartozó tarcali központú Kutató-Fejlesztő Intézettel, valamint a helyi szakközépiskolákkal a képzési struktúra vállalkozói igényekhez és a munkaerőpiac igényeihez való adaptáció érdekében.

A lakosság bevonása fogyasztói szokásaikkal és közvetlen véleménynyilvánításukkal befolyásolhatják a helyi gazdasági folyamatokat.

Felmérések alapján a legfontosabb vállalkozói telephelyválasztási és befektető döntési szempontok az alábbiak:

- helyi (családi) kötődés
- piac jó elérhetősége / közelsége (szolgáltatások esetében)
- az iparterület közüzemi infrastruktúrával való ellátottsága
- közbiztonság
- közlekedési infrastruktúra – autópálya közelsége, gyors elérhetősége
- a városi környezet, fekvés - kedvező benyomás a településről
- üzleti szolgáltatások jó elérhetősége és magas minősége
- megfelelő méretű megvásárolható/ bérelhető földterület

- megfelelő képzettségű munkaerő rendelkezésre állása

A tokaji helyi gazdaságfejlesztési akcióterv során részletesen elemezni szükséges ezeket a szempontokat, melyekre tud a város elsősorban építeni, mely meghatározza az alábbiakban felsorolt eszközök alkalmazhatóságát is:

- Gazdaságösztönzést szolgáló infrastruktúrák: Az infrastrukturális jellegű eszközök adják a gazdaságfejlesztés és még konkrétabban a befektetésösztönzés fizikai kereteit. Ide tartoznak az egyszerű gazdasági hasznosítású területek, az ipari területek, üzleti szolgáltatóházak, inkubátorházak.
- Helyi pénzügyi jellegű gazdasági ösztönzők: kedvezményes területértékesítési és bérleti politika a gazdasági hasznosítású területek, csarnokok és / vagy irodahelyiségek kedvezményes megvásárlását / bérletét támogatja meghatározott feltételek mentén. Ilyen feltétel lehet a létrehozandó telephely alkalmazotti létszáma. További eszköz a megfelelő helyi adópolitika. A helyi adók szabályozásával, helyi építési szabályok módosításával, bizonyos adók teljes vagy részleges visszatérítésével is vonzóvá lehet tenni a várost a befektetők és a telephelyet kereső vállalkozások számára. Helyi adó bevételek helyi iparúzési adóból (HIPA), nem lakás célú építmény és telekadóból, valamint IFA-ból származnak.
- Üzleti szolgáltatások és promóció, vagyis a vállalkozásokat támogató szolgáltatások köre. A gyorsított, illetve egyablakos ügyintézés lassan alapelvárássá válik. További lehetőség az üzleti/inkubációs jellegű szolgáltatások biztosítása ipari parki, vagy városi környezetben. A digitális megoldások, digitális szolgáltatások biztosítása jelentős vonzerőt jelent a döntések meghozatala során. Fontos a vállalkozásoknak nyújtott pályázat, vagy hitelfelvételi tanácsadás a kamarákkal együttműködve. Az adatok és információk rendszerezése és különféle adatbázisok következetes fejlesztése az üzleti szolgáltatások és kommunikáció alapja. Egyes alapvető kataszterek elkészítése és vállalkozók számára elérhetővé tétele segíti a gazdasági szereplők telephelyválasztását, tevékenységének bővítésére irányuló döntéseit. Ezek közé tartozik például az ingatlankataszter, a vagyonkataszter, a vállalkozói kataszter.
- Gazdasági szereplők együttműködését előmozdító eszközök: a potenciális befektetők megszólítása, ingatlan portfólió, erőforrás portfólió bemutatása az Önkormányzat gazdaságösztönző eszközeinek elemeit képviselik. A helyi gazdaságot élénkítő termékbemutatók szervezése, informális térségi vállalkozói események támogatása a helyi gazdasági szereplők együttműködését és piacra jutását segítheti. A vállalkozások bevonása a település- és gazdaságfejlesztésbe; rendszeres, kölcsönös érdekegyeztetések (igényfelmérés, fórumok) további eszközként jelentkeznek.
- Gazdasági szereplők működését támogató közszolgáltatások: nem elsődleges telephelyválasztási tényező a helyben elérhető közszolgáltatás, ugyanakkor Tokaj esetében a gazdaságfejlesztés egy közvetett célja a lakosságmegtartás és növelés, melyhez hozzájárul a megfelelő közszolgáltatások elérhetőségének biztosítása. Ugyanakkor a vállalkozói döntések sorában is megjelenik például a közösségi közlekedés és óvodai, bölcsődei ellátás, mely a megfelelő munkaerő biztosításának előfeltétele. A befektetővonzás legfőbb kérdése a megfelelő képzettségű munkaerő rendelkezésre állása, amelynek pusztán a helyi munkaerőkínálat nem tud megfelelni. A városüzemeltetés szolgáltatásai, így a közterületek minősége minden vállalkozás számára fontos, ez kiemelten igaz a turisztikai ágazatban.

Tokaj klíma alkalmazkodásának és zöld átállásának megvalósítása: Zéró emisszió Tokaj, Tokaj napelempark, Tokaj Agroenergia Farm

Illeszkedés a stratégiai célrendszerhez:

Stratégiai cél 1: Fenntartható és élhető, a klímaváltozás hatásaira rugalmasan reagáló városi környezet kialakítása

R3 Zöld és digitális átállás

Tokaj 2013-ban készítette el Fenntartható Energia Akciótervét, melyben 2020-ra 25,88% CO₂ kibocsátás csökkentési célértéket határozott meg. Szükséges az akcióterv felülvizsgálata, és a város karbonleltárának aktualizálása annak érdekében, hogy az egyre sürgetőbb városi zöld átállás megvalósulhasson. A 2013-ban készült SEAP az önkormányzati szektor épületállományát, a lakóépületek fogyasztását, az önkormányzati flotta, valamint a magán és kereskedelmi célú szállítás kibocsátásait vette alapul, és a kibocsátás csökkentési célértéket is az említett szektorokra alapozva határozta meg. A továbbiakban szükséges a vállalkozói, szolgáltatói és ipari szektorral való együttműködés kialakítása is, melyben az Önkormányzat információt gyűjt a helyi gazdasági szereplők energiafogyasztási értékeiről, ami alapján a karbonkibocsátási értékek is meghatározhatóak.

A zéró emisszió projekt keretében a település által kibocsátott szennyező anyagok csökkentése (CO₂) valósul meg szemléletformáló eszközökkel, melynek célja a világörökségi helyszín tartós megóvása a klímaváltozás hatásaival szemben.

A projekt részeként kerékpárút szakaszok felújítása történik meg a fogalomcsökkentés érdekében, gyalogos-kerékpár közlekedési kapcsolatok erősítése, e-közlekedés feltételeinek megteremtése, közút kapcsolatok kialakítása, közvilágítás (3 egység) kiváltása, e-akkupark létrehozása, világító berendezések elhelyezése, e-közlekedési eszközök beszerzése, IT fejlesztés, kamerarendszer kihelyezése, hegyi kerékpárút kialakítása infrastruktúrával valósul meg.

A város célként tűzte ki a megújuló energiahordozók arányának nagymértékű növelését az energiaellátáson belül. A megújuló energia forrása napelempark, illetve agroenergia farm lehet. Napelemek lakóépületekre és önkormányzati és más tulajdonú intézményekre történő kihelyezése folyamatban van, az Unió támogatással megvalósuló energiahatékonysági projektek elemeként egyre gyakrabban megjelenik. A megújuló energiával előállított energia mind gazdasági, mind károsanyag-kibocsátási szempontból kedvezőbb a fosszilis energiára épülő energiaellátásnál. A biomasszatüzelés megújuló energiaforrásként való alkalmazása vegyes megítélésű. Abban egyetértés jelentkezik, hogy a fosszilis eredetű energiaforrások felhasználásánál kedvezőbb a kibocsátási értéke, ugyanakkor például a napelemparkokkal, jelentősen magasabb. Az új technológiák azonban lehetőséget kínálnak a biomassza alkalmazásának optimalizálására.

Az agroenergia farm célja, hogy a mezőgazdasági, szőlőtermelés fenntarthatóságába milyen módon lehet bevonni egy kis méretű, folyékony vagy gáznemű biomassza tüzelőanyagon alapuló villamosenergia-termeléssel rendelkező bioenergetikai rendszert. Ezt egy kísérleti kis energiaültetvény kísérleti termesztését magában foglaló, víz- és energiaellátás szempontjából teljesen önálló projekttel lehet első lépésben megvalósítani.

A klímaváltozás hatására a mezőgazdasági termelés értékei módosulnak, mely fajta váltásokhoz vezet. Szükséges a talajösszetétel, a termesztett növény és az öntözőrendszer felmérése, javítása, mivel ezek befolyásolják az energia- és víztermelést. A projekt keretében a megfelelő talaj- és vízmenedzsment

rendszerek kialakítása valósul meg. A kísérleti projekt alapján a rendszer a továbbiakban nagyobb léptékben is kiterjeszhető.

Tokaj klíma alkalmazkodásának és karbonkibocsátás csökkentésének előkészítése érdekében az alábbi lépések szükségesek:

Felmérések:

A teljes tokaji épületállomány felmérése szükséges energiafogyasztási szempontból, melynek részeként meghatározásra kerül, a jelenlegi épületállomány mely részei bontandók és új építéssel kiváltandók, az önkormányzati és közsféra tulajdonú ingatlanállományon hol szükséges még energiahatékonysági felújítás, milyen sztenderdek várhatóak el. Kihasztnátlan és alulhasznosított ingatlanok felmérése, mind önkormányzati, mind egyéb tulajdon vonatkozásában, és hasznosítási koncepció kidolgozása. Új építésekre meghatározható sztenderdek köre.

Együttműködés az iparral és a szolgáltatószektorral, átfogó felmérés végzése a gazdasági szereplők körében:

- ipari és szolgáltatói ingatlanvagyon energiafogyasztási jellemzői, energiahatékonysági mutatói
- bevont megújuló energia nagysága és módja, további zöld energiafelhasználási célok, saját felhasználású megújuló energia mértéke pl. napelem használat
- a gazdasági szereplők által vállalt karbonkibocsátási célok, további környezetvédelmi célok
- körforgásos gazdaság jelenléte a gazdasági szereplő tevékenységében, hulladék újrahasznosítás mértéke

Megújuló energia:

Egyre több megújuló energiafelhasználást alkalmaz a város (pl. napelemek, hőszivattyús fűtési rendszerek, használati melegvíz hasznosítása). A közintézmények 65%-a használ megújuló energiát, míg a település energiafelhasználás 10 %-a megújuló.

A területrendezési tervre vonatkozó ajánlások meghatározzák, hogy az ökológiai hálózat területén a tájképvédelmi övezetben, továbbá a világörökségi és borvidéki területeken erőmű nem létesíthető, szőlőtermő területen napelemes erőmű nem helyezhető el. Napelempark, napelemes erőmű – településképi szempontból meghatározó területen – csak az állami főépítész engedélyével helyezhető el. Ezek egybefüggő, együtt látszó felülete nem lehet nagyobb, mint 4 hektár, de ha elválasztó erdősáv van közöttük, akkor a területük elérheti a 10 hektárt. Viszont bortermő terület felett, illetve domb- és hegygerincen lévő erdő területén ilyen elhelyezni nem lehet. A naperőműtől csak földkábelrel vezethető el a megtermelt áram.

Tokaj számára az elkövetkező évek egyik fontos kihívásai közé tartozik, hogy miként tudja az energiafelhasználást és a károsanyag-kibocsátást csökkenteni és milyen megújuló energiaforrást tud felhasználni, hogy a város a fenntartható fejlődés útján haladjon tovább.

Fontos feladat felmérni a napenergia használat jelenlegi mértékét és jövőbeni lehetőségeit, ehhez kapcsolódóan városi tetőkataszter elkészítése, és a lakossági, önkormányzati és vállalati megújuló energiatermelés és fogyasztás nyilvántartása. Energiatermelés és tárolás lehetőségeinek felmérése, koncepció kialakítása. Kiegészítő megújuló források helyi alkalmazása, a biogáz és biomassza hasznosításának lehetőségeit szükséges felmérni, előkészíteni, ezek lakossági, illetve vállalati

alkalmazhatóságát vizsgálni. Lakossági fatüzelés mértékének felmérése, kiváltási lehetőségének vizsgálata.

Zöldfelületi rendszer átfogó felmérése: a teljes várost lefedő zöldfelületi koncepció kialakítása a zöldfelület komplex, rekreációs, közösségi, vízmegtartó és kibocsátás megkötő képességének figyelembevételével. Térinformatika alapú zöldfelületi és fakataszter fejlesztése és fenntartása, táji víztárolás rendszerének kialakítása. Hőség zónák azonosítása és kezelési terve. Talajmenedzsment intézkedések azonosítása. Mezőgazdaság klímaadaptációjának lehetőségei.

A fenti felmérésekre alapozva részletes karbonsemlegességi akcióterv kidolgozása: éves adatfrissítéssel karbonkibocsátási leltár alkalmazása, mely részletes ütemtervet dolgoz ki az egyes szektorokra vonatkozó karboncsökkentési célok megvalósítására. A karbonkibocsátási leltár részletezi az adott szektor kibocsátási értékét, melyek a legnagyobb kibocsátási tételek, mely tételek csökkenthetőek, melyek nem és ezért kompenzációs intézkedések alkalmazandóak.

Zöld közbeszerzési politika és útmutató kidolgozása.

Komplex turisztikai fejlesztés

Illeszkedés a stratégiai célrendszerhez:

Stratégiai cél 3: A táji adottságokra építő, az épített és természeti örökséggel összhangban bővülő turizmus

R1 Minőségi gasztronómiára, a borászati és szőlészeti hagyományokra épülő turizmusfejlesztés a kiszolgáló infrastruktúra és szolgáltatások összehangolt fejlesztésével, Tokaj turisztikai desztinációként történő pozicionálásával

R2 Tokaj turisztikai és rekreációs piaci jelenlétének erősítése befektetők vonzásával és a turisztikai ökoszisztéma erősítésével

R3 A Tisza és Bodrog adottságait fenntartható módon hasznosító aktív turizmus fejlesztése

Tokaj gazdasági szerkezetében meghatározó szegmenst képvisel a turizmus. A következő években Tokaj városában jelentős turisztikai célú beruházások valósulnak meg a Tokaj-Zemplén Térség Fejlesztési Program keretében. Húzó beruházásként a Csurgó-völgyben épülő Minaro Hotel Tokaj ötcsillagos szálloda jelenik meg, mely wellness szolgáltatásai révén alkalmas arra, hogy önállóan is hozzájáruljon a szezonális csökkentéséhez, illetve a Tokajban töltött vendégéjszakák számának növekedéséhez. Egy megfelelően felépített koncepció révén a szállodafejlesztés hozzájárul a munkahelyteremtés révén a lakosságmegtartáshoz, lakosságnöveléshez, katalizátor hatásként jelentkezik a népességmegtartó komplex projekt keretében bemutatott kulturális-kreatív ipar fejlődése, új kisvállalkozások létrejötté komplementer szolgáltatások biztosításával, és ennek eredményeképpen új munkahelyek létrejötté.

A Kopasz-hegy akcióterületen megvalósuló nagyberuházások, a kabinos felvonó megépítése, a TV torony étteremként és kilátóként történő hasznosítása, a túraútvonalak hasznosítása új vonzó desztinációs elemeket képviselnek, mely nagyszámú turista vonzására alkalmasak. Ezen túlmenően azonban szinergikus hatásokkal jelentkeznek, és Tokaj már meglévő turisztikai, kulturális infrastruktúrájának kihasználtságához is hozzájárulnak, például a Katlan, a Paulay Ede befogadó színház kihasználtságára, a víziturizmus további erősödéséhez.

A létrejött intézményi struktúra a Tokaj-Hegyalja Egyetem égisze alatt megerősíti a Tokaj-Hegyalja Borvidék turizmusfejlesztési ökoszisztémáját, mely Tokaj számára is fontos lehetőségeket teremt a

középfokú oktatásának modernizálása és az idegenforgalom számára történő szakemberképzés területén.

Az Önkormányzat szerepe az ökoszisztéma erősítésében, a szinergiák érvényesítésében, az együttműködések erősítésében rejlik.

Elérhetőség fejlesztése

Új Tisza-híd, új elkerülő 39-es út tokaji szakasza:

A városon áthaladó 38-as főút környezetszennyező, épületekre állagromboló hatással bíró jelenléte, és a forgalom városi élhetőséget korlátozó ténye elkerülhetlenné teszi a várost elkerülő útvonal kialakítását. A 39-es főút megépítése Tokaj hosszú távú fejlődési lehetőségének előfeltétele, melyre a finanszírozási forrás biztosítása fontos feladatként jelentkezik. A 39-es út megépítése biztosíthatja a város számára belső városi terében az életminőség növekedését, a város vonzerejének növekedését. A városi és térségi mobilitás megfelelő eszközeinek és jármódjainak fejlesztése feltétele annak, hogy lakosság száma növekedjen, és a Tokajban letelepedők, valamint a térségben élők megfelelő lehetőségekkel rendelkezzenek a munkahelyekre való eljutásban és a napi közlekedési igények kielégítésében. Ennek részét képezheti a térségi közösségi közlekedés fejlesztése, megosztó rendszerek kialakítása, az úthálózat fejlesztése.

3. táblázat Kulcsprojektek összefoglaló bemutatása

Ssz.	Beavatkozás	Projektgazda	Ütemezés	Becsült nettó költség (MFt)	Igényli-e TrT módosítását?
1	Komplex népességmegtartó beavatkozás	Tokaj Város Önkormányzata	2022-2027	5000 MFt	igényelheti
2	Helyi gazdaságfejlesztési intézkedések a gazdasági diverzifikáció érdekében	Tokaj Város Önkormányzata	2022-2027	2 000 MFt	nem
3	Tokaj klíma alkalmazkodásának és zöld átállásának megvalósítása	Tokaj Város Önkormányzata	2022-2027	2 000 MFt	nem
4	Komplex turisztikai fejlesztés	Tokaj Borvidék Fejlesztési Tanács	2021-2024	15 000 MFt	nem
5	39-es út kapcsolódó iparterület fejlesztés, új Tisza-híd	NISZ, Tokaj Város Önkormányzata	2023-2027	24 000 MFt	nem

Forrás: Saját szerkesztés

3.3.2 Hálózatos projektek:

Az akcióterületi fejlesztések és a kulcsprojektek mellett hálózatos, egymással összehangolt vagy térben kapcsolódó projektek megvalósítása is tervezett, melyek egy együttműködő rendszer részeit képezik és hatásuk a város jelentős részére kiterjed.

Hálózatos fejlesztések:

- Kerékpáros hálózat és járdahálózat fejlesztése
- Útfejlesztések (kül- és belterületen)
- Dűlőutak és turista utak fejlesztése
- Komplex zöldfelületi fejlesztések

Kerékpárút fejlesztés:

- Bodrogkeresztúri úton

Útfejlesztések (kül- és belterületen)

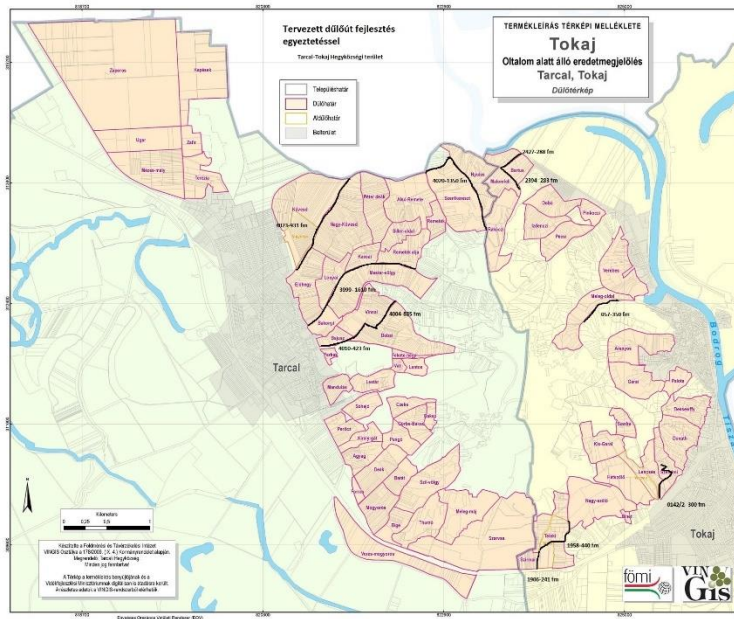
- Út száma 3838 (37-estől Bodrogkeresztúron át Tokajba vezető út):
  - o Bodrogkeresztúr - Csurgó-völgy (ez már közbesz alatt van) – 701 m
  - o Csurgó-völgy – Tisza-híd – 732 m
- Út száma 38 (Tarcál-Nyíregyháza út) – 1230 m
- Út száma 36108 (TV-út) – 1105 m

Dűlőutak és turista utak fejlesztése

A fejlesztéssel érintett dűlők:

- 1906 hrsz.: Teleki, Szirmai dűlők.,
- 1958 hrsz.: Szirmai és Nagy Szőlők dűlők,
- 057 hrsz.: Meleg oldali dűlő,
- 2427 hrsz.: Bartus dűlő,
- 2394 hrsz.: Malomfeli dűlő,
- 0142/2 hrsz.: Szerelmi és Lencsés dűlők (50 hektár).

2. térkép Tervezett dűlőút fejlesztések

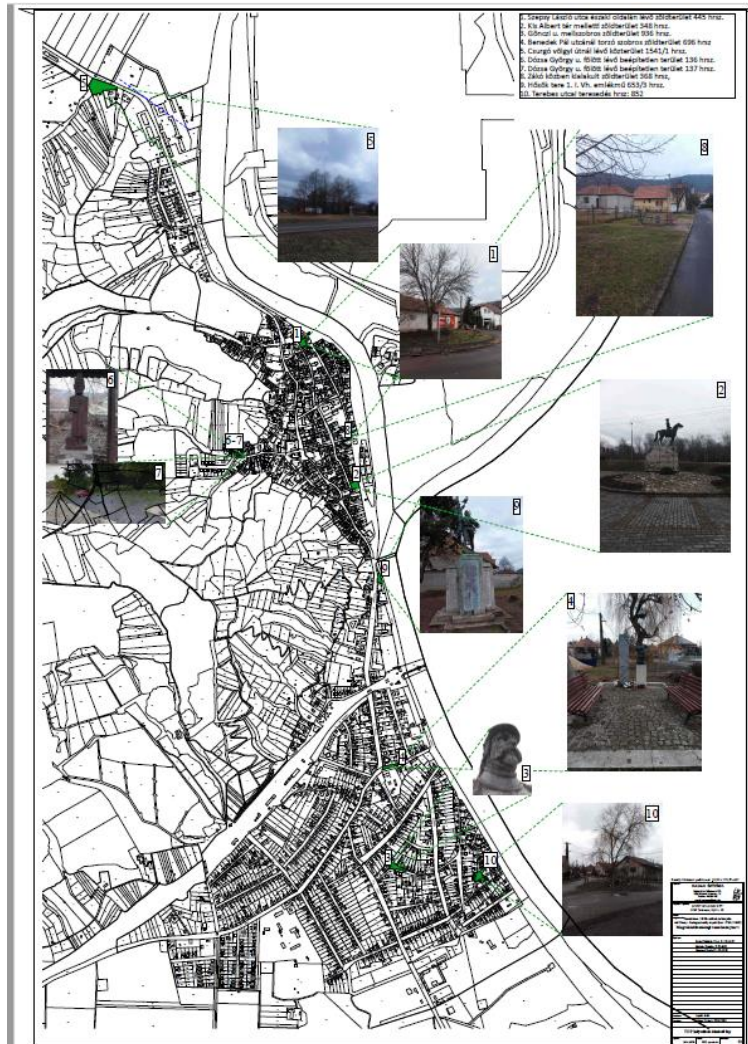

Forrás: Tokaj Borvidék Fejlesztési Tanács

Komplex zöldfelületi fejlesztések az alábbi területeken tervezettek:

- Szepsy László utca É-i részén az út mindkét oldalán lévő zöldterület (445 HRSZ)
- Kis Albert tér melletti zöldterület (348 HRSZ)
- Gönczi u. mellszobros zöldterülete (936 HRSZ)
- Benedek Pál utcánál torzó szobros zöldterület (696 HRSZ)
- Csurgó-völgyi bekötő útnál lévő közterület (1541/1 HRSZ)
- Dózsa György u. fölött lévő beépítetlen terület (136 HRSZ)
- Dózsa György u. fölött lévő beépítetlen terület (137 HRSZ)
- Zákó-közben kialakult zöldterület (368 HRSZ)
- Hősök tere 1. – I. Vh emlékmű környezete (653/3 HRSZ)
- Terebes utca menti zöldfelület (852HRSZ)

3. térkép Tervezett zöldváros fejlesztések

Forrás: Tokaj Város Önkormányzat

3.4 Fejlesztések ütemezése

3.4.1 Ütemezés indoklása

A tervezett fejlesztések lehetséges ütemezése a projektek indokoltsága, szükségszerűsége, a várható hatások, illetve a megvalósíthatósági, finanszírozási és fenntarthatósági szempontok figyelembevételével kerültek megtervezésre.

A beavatkozások ütemezését befolyásoló tényezők közül az egyik legfontosabb tényező a fejlesztési források rendelkezésre állása. Az önkormányzati fejlesztések legnagyobb része csak pályázati, vagy más külső forrás bevonásával tud megvalósulni. Az önkormányzatnak a fejlesztéseire fordítható saját forrásának mértéke behatárolt, az iparűzési adó mértékétől függ.

A másik fontos tényező a projektek előkészítettsége. A jelenleg még nem előkészített projektek esetében a tervezési, engedélyezési folyamatok hosszú időt vehetnek igénybe (az engedélyezési határidők miatt), emiatt a tervezett ütemezés jelentősen módosulhat, tolódhat.

Harmadik lényeges tényező a projektek egymásra épültsége. Az egy akcióterületen tervezett projektek időbeli kivitelezése során törekedni kell, hogy a projektek időben ne akadályozzák egymást. A projektek ütemezését úgy kell időzíteni, az egy területre koncentrált kivitelezési munkák mellett a város élhetősége továbbra is biztosítva legyen.

3.4.2 A tervezett fejlesztések indikatív ütemezése

Az ütemezés a stratégia készítésekor rendelkezésre álló információk alapján történő becslésre épül.

4. táblázat: A településfejlesztési akciók ütemezése

Ssz.	Beavatkozás	Projektgazda	Ütemezés
Központi akcióterület			
1	Középkori városmag rekonstrukciójának II. üteme	Tokaj Város Önkormányzata	2022-2024
2	Aranysas szálloda rekonstrukciója	Bizalmi Vagyonkezelő Zrt	2022-2024
3	Római katolikus lelkészlakás és plébánia épületének rekonstrukciója	Tokaj, Jézus Szíve Plébánia	2022-2024
4	Református templom és plébánia rekonstrukciója	Tokaji Református Egyházközség	2022-2024
5	Görögkatolikus templom és parókia rekonstrukciója	Tokaj, Görögkatolikus Egyházközség	2022-2024
6	Főtéri áruház elbontása, két szintes dufartos kereskedőház építése	Tokaj Város Önkormányzata	2022-2025

7	Borvidéki Emlékpark fejlesztése - szoborpark: Melocco Miklós szobrászművész útmutatásával	Tokaj Alapítvány		2022-2024
8	Belváros rehabilitáció: Volt tűzéptelep helyén park és parkoló kialakítás	Tokaj Város Önkormányzata		2022-2024
9	Pap Miklós népfőiskola és művésztelep	Magyar a Magyarért Alapítvány		2022-2024
11	Volt pálos kolostor rekonstrukció - új intézményi és turisztikai centrum	Tokaj Város Önkormányzata		2022-2024
12	Generális-ház rekonstrukciója	Agroforg Kft		2022-2024
13	Új Bodrog-híd megépítése	Tokaj Város Önkormányzata		2022-2025
14	Alsó Lombkorona-sétány, liget	Tokaj Város Önkormányzata		2022-2025
15	Szapolyai János király vízivárának részleges rekonstrukciója, régészeti park	Tokaji Múzeum		2022-2025
16	"Szellemi és folyami kikötő" (Makovecz Imre, Sevilla EXPO '92 kópia épület)	Tokaj Város Önkormányzata		2022-2027
17	Kötőtpályás, kabinos felvonó a Fesztiválatlantól a Kopasz-hegyre	Tokaj Város Önkormányzata		2022-2025
18	Felső Lombkorona-sétány és környéke	Tokaj Város Önkormányzata		2022-2025
19	Történelmi dűlőutak és panorámaút turisztikai hasznosítása	Tokaj Város Önkormányzata		2022-2025
Északi városrész akcióterület				
20	Kajak-kenu evezőpálya, téli hajókikötő	Tokaj Város Önkormányzata		2022-2024
21	Kereskedelmi középiskola kollégiuma és sportcsarnoka	Tokaj Város Önkormányzata		2022-2024
22	Új gyermekintézmény korszerű infrastruktúrával (a költözésekor felszabadul a pálos kolostor)	Tokaj Város Önkormányzata		2022-2024
23	Sziklafürdő	von Holland Zrt.		2022-2027
Déli városrész akcióterület				

24	Délnyugati lakóterület infrastruktúra előkészítése	Tokaj Önkormányzata	Város	2022-2027
25	Mezőgazdasági szakközépiskola kollégiuma	Tokaj Önkormányzata	Város	2022-2024
26	Kis-tokaji új városközpont evangélikus kápolnával	Tokaj Önkormányzata	Város	2022-2024
27	Belterületi utak fejlesztése	Tokaj Önkormányzata	Város	2022-2024
28	Termálkút fúrás, Aquapark, Sportcentrum építés	Geotermikus projektek fejlesztése Kft.		2022-2027
29	Új Tisza híd, új elkerülő 39-es út tokaji szakasza, iparterület infrastruktúra fejlesztés, hajókikötő és dokk	NISZ		2022-2027
30	Csapadékvíz elvezetés	Tokaj Önkormányzata	Város	2022-2024
31	Óvoda udvar felújítás	Tokaj Önkormányzata	Város	2022-2024
32	Szociális alapszolgáltatások fejlesztése	Tokaj Önkormányzata	Város	2022-2024

Forrás: Saját szerkesztés

3.5 Az akcióterületi fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

3.5.1 A 2021-27-es Európai Unió források keretében elérhető fejlesztési források

A 2021-27 során Magyarország számára elérhető források közül az alábbiakban felsorolt források pályázatos rendszerben érhetőek el különböző célcsoportok számára: önkormányzatok, mikro- kis- és középvállalkozások, állami intézmények, háttérszervezetek, állami tulajdonú gazdasági társaságok, felsőoktatási intézmények, kamarák számára.

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program

Versenyképes megye

Az integrált és inkluzív helyi társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődés, a kultúra, a természeti örökség, a fenntartható turizmus és a biztonság előmozdítása a városi térségeken kívül.

1.1. Helyi gazdaságfejlesztés

- Helyi gazdaságfejlesztési infrastruktúra és szolgáltatások
- Helyi gazdasághoz kapcsolódó térségi és helyi közlekedési infrastruktúra
- Helyi és térségi turisztikai fejlesztések

Tokaj Borvidék kiemelt térség: Helyi turizmusfejlesztés terén szükséges a térség adottságaira épülő integrált, komplex turisztikai attrakciók és vonzerők, magasabb kategóriát képviselő minőségi szolgáltatások létesítése, egész évre szóló bor-gasztrónómiai, rekreációs és szabadidős program ajánlatokkal, a térségen belüli célcsoport specifikus turisztikai együttműködések, hálózatok, tematikus utak bővítésével.

1.2. Településfejlesztés, települési szolgáltatások

Élhető települések – integrált településfejlesztést beavatkozások

Integrált településfejlesztési keretben megvalósítható fejlesztések:

Helyi közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások

IKT és okos település fejlesztések

Barnamezős rehabilitáció, rozsdáövezetek fejlesztése

Helyi (települési) zöld és kék infrastruktúra fejlesztése, klíma-alkalmazkodás, helyi környezetvédelmi infrastruktúra és körforgásos gazdaság

Helyi közösségi és kulturális, helyi sport és szabadidős terek és szolgáltatások

Klímabarát megye

PO2- i. Az energiahatékonyság előmozdítása és az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése

Helyi, önkormányzati energetika: energiahatékonyság és megújuló energia-felhasználás

Gondoskodó megye

Az aktív befogadás ösztönzése, többek között az esélyegyenlőség, a megkülönböztetésmentesség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára

Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei

Foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések, helyi foglalkoztatás

Helyi közösségi és kulturális, helyi sport és szabadidős terek és szolgáltatások, valamint egészségügyi és szociális fejlesztések ESZA Plusz elemei

PO4- ii. Az inkluzív és minőségi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés javítása az oktatás, a képzés és az egész életen át tartó tanulás területén, a hozzáférhető infrastruktúrák kialakítása révén, többek között a táv- és az online oktatás és képzés tekintetében a reziliencia növelésével

Helyi és térségi közszolgáltatások

Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra

PO4- v. Az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása és az egészségügyi rendszerek rezilienciájának növelése – ideértve az alapellátást is –, valamint az intézményesített ellátásról a családi alapú és a közösségi alapú ellátásra való átállás előmozdítása

Helyi és térségi közszolgáltatások

Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése

Szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz

Vállalkozásfejlesztés:

- A kkv-k növekedés és versenyképesség előmozdítása

Fenntartható munkaerőpiac

- A foglalkoztatásba való bejutás javítása minden munkanélküli, különösen pedig a fiatalok és a tartósan munkanélküliek, valamint az inaktív személyek számára, előmozdítva az önfoglalkoztatást és a szociális gazdaságot
- A nők munkaerőpiaci részvételének előmozdítása, a munka és a magánélet megfelelőbb egyensúlya, ideértve a gyermekgondozás igénybevételét, az egészségügyi kockázatokra is figyelmet fordító, egészséges és megfelelően kiigazított munkakörnyezetet, a munkavállalók, a vállalkozások és a vállalkozók változáshoz való alkalmazkodását, valamint az aktív és egészséges öregedést

Ifjúsági garancia

- A foglalkoztatásba való bejutás javítása minden munkanélküli, különösen pedig a fiatalok és a tartósan munkanélküliek, valamint az inaktív személyek számára, előmozdítva az önfoglalkoztatást és a szociális gazdaságot

Felsőoktatás, szakképzés

- Az oktatási és képzési rendszerek minőségének, eredményességének és munkaerőpiaci relevanciájának fejlesztése, a kulcskompetenciák – többek között a digitális készségek – elsajátításának támogatása céljából
- A minőségi és befogadó oktatásba és képzésbe való egyenlő bejutás és ezek elvégzése, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára, a kisgyermekkorú oktatástól és gondozástól az általános és a szakmai oktatáson és képzésen keresztül a felsőoktatásig, valamint felnőttoktatás és -tanulás, ideértve a tanulási mobilitás előmozdítását mindenki számára
- Turizmus, örökségvédelem
- Integrált helyi társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi fejlődés, kulturális örökség és biztonság előmozdítása, többek között vidéki és part menti területeken, közösség vezérelt helyi fejlesztés révén is

Környezetvédelmi és Operatív Program Plusz

1. Vízgazdálkodás és katasztrófakockázat csökkentés

- Víz és település (VÉT)
- Vízkár, aszálykár, vízvédelem (VAV)

2. Körforgásos gazdasági rendszerek és fenntarthatóság

- Szennyvíz+
- Ivóvízminőség
- Víztakarékosság és az éghajlatváltozás kihívásai
- Zöld-kék infrastruktúra
- Körforgásos hulladékgazdálkodás
- Körforgásos gazdaság fejlesztése

3. Környezet- és természetvédelem

- Szennyezett ipari és barnamezős területek kármentesítése
- A környezeti elemek védelmét szolgáló intézkedések és korszerű technológiák
- A Natura 2000 területek és a zöldinfrastruktúra megőrzéséhez és kezeléséhez szükséges ökológiai és infrastrukturális feltételek megteremtése
- A biológiai sokféleség és a Natura 2000 hálózat által nyújtott kulturális és rekreációs ökoszisztéma szolgáltatások fenntartható hasznosításához szükséges feltételek megteremtése
- A biológiai sokféleség megőrzését, az ökoszisztéma szolgáltatások fenntartható hasznosítását és a zöldinfrastruktúra fejlesztését megalapozó információs rendszerek fejlesztése
- Megújuló energiagazdaság
- Energiahatékonysági intézkedések előmozdítása és szemléletformálás
- Távfűtési és -hűtési rendszerek hatékonyságának javítása
- Megújuló energiák ösztönzése a villamosenergia-termelésben és a fűtés-hűtés terén
- Hidrogéntermelés megújuló alapjainak biztosítása

Digitális Megújulás Operatív Program Plusz

A digitalizáció előnyeinek a polgárok, a vállalkozások, a kutatóhelyek és a közjogi hatóságok javára fordítása

- A vállalkozások digitális transzformációja
- A közszolgáltatások digitalizálása

Közvetlen célcsoport: - célzottan a vállalkozások számára elérhető támogatás esetén a mikro- kis- és középvállalkozások - állami intézmények, háttérszervezetek, állami tulajdonú gazdasági társaságok, felsőoktatási intézmények, kamarák - elektronikus ügyintézés biztosító szervek

A transzeurópai energiahálózaton (TEN-E) kívüli intelligens energiarendszerek, -hálózatok és -tárolás fejlesztése

Közvetlen célcsoport: - a villamos energia elosztórendszer irányításáért és üzemeltetéséért felelős szervezetek - állami és önkormányzati intézmények, háttérszervezetek, állami tulajdonú gazdasági társaságok - az állami intézményeket és/vagy önkormányzati intézményeket, illetve kifizetőket összefogó aggregátorok (az aktívra váló fogyasztókat összefogó és piacra lépésüket elősegítő vállalkozások) - oktatási intézmények - az időjárásfüggő megújuló energiatermelést ellátó szervezetek (termelői engedélyesek) - energiatároló eszközöket üzemeltető szervezetek - a megújuló termelőket összefogó aggregátorok (az aktívra váló fogyasztókat összefogó és piacra lépésüket elősegítő vállalkozások) - mikro-, kis- és középvállalkozások

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a katasztrófakockázatok megelőzése, valamint a reziliencia előmozdítása, figyelembe véve az ökoszisztéma-alapú megközelítéseket

- Korszerű infokommunikációs megoldások alkalmazása és fejlesztése,

- Előrejelző, komplementer és smart vízmennyiségi és vízminőségi monitoring fejlesztése
- Digitális infokommunikációs megoldások fejlesztése, amelyek a korszerű technológiákkal segítik a szennyező anyagok hatékony és pontos azonosítását
- Komplex térinformatikai és környezeti adatbázisok megteremtése korszerű adatfelvételezési és mérési megoldásokkal
- Térinformatikai és környezeti adatbázisokra épülő elemző és előrejelző rendszerek létrehozása, amelyek képesek a klímaváltozás közvetlen és közvetett hatásainak és kockázatainak elemzésére,
- Térinformatikai és környezeti adatbázisokra épülő elemző és modellező rendszerek, amelyek segítik a katasztrófakockázatok azonosítását és értékelését,

Közvetlen célcsoport: - igazgatási szervezetek - állami és önkormányzati intézmények, háttérszervezetek, állami tulajdonú gazdasági társaságok - önkormányzatok - hatóságok, ezen belül különösen: környezetvédelmi hatóságok, vízvédelmi hatóságok és szervek) - katasztrófavédelemben részt vevő állami szervezetek - tudományos és szakmai szervezetek, felsőoktatási intézmények - szakmai érdekképviselői szervek

A digitális összekapcsoltság fokozása

- Az oktatási és képzési rendszerek színvonalának, befogadókészségének, eredményességének és munkaerőpiaci relevanciájának javítása

Közvetlen célcsoport: - állami intézmények, háttérszervezetek, állami tulajdonú gazdasági társaságok - köznevelési, szakképzési és felsőoktatási intézmények - az oktatási és képzési rendszer működtetésében és fejlesztésében résztvevő intézmények.

A 2021-27-es időszakban a megyében, benne a tokaji világörökségi területen mintegy 81 milliárd forint turisztikai beruházás valósul meg, többek között a tokaji belváros átalakítása, kerékpárút kialakítása a tokaji-hídon, a Felső-Tisza vízi turisztika fejlesztése. A 81 milliárdos fejlesztésből a Tokaj-hegyaljai világörökségi borvidék helyszíneinek fejlesztésére 4,12 milliárd forintot fordítanak.

A Tokaj-Zemplén fejlesztési forrás összesen 145,5 milliárd Ft beruházást indukál a Borvidéken. 52 milliárd forintot fordítanak a közutak rekonstrukciójára, a dűlőutak fejlesztésére 5 milliárd forint áll rendelkezésre.

5. táblázat A településfejlesztési akciók vázlatos pénzügyi terve

Sz.	Beavatkozás	Projektgazda	Forrás	Becsült nettó költség (M Ft)
Központi akcióterület				
1	Középkori városmag rekonstrukciójának II. üteme	Tokaj Város Önkormányzata	TOP Plusz	800 M Ft
2	Aranysas szálloda rekonstrukciója	Bizalmi Vagyonkezelő Zrt	TOP Plusz	400 M Ft
3	Római katolikus lelkészlakás és plébánia épületének rekonstrukciója	Tokaj, Jézus Szíve Plébánia	TOP Plusz	400 M Ft
4	Református templom és plébánia rekonstrukciója	Tokaji Református Egyházközség	TOP Plusz	250 M Ft

5	Görögkatolikus templom és parókia rekonstrukciója	Tokaj, Görögkatolikus Egyházközség	TOP Plusz	600 M Ft
6	Főtéri áruház elbontása, két szintes dufartos szolgáltatóház építése	Toka Hegyalja Egyetem	Tokaj-Zemplén Térségfejlesztési Program	1 300 M Ft
7	Borvidéki Emlékpark fejlesztése - szoborpark: Melocco Miklós szobrászművész útmutatásával	Tokaj Alapítvány	Tokaj-Zemplén Térségfejlesztési Program	250 M Ft
8	Belváros rehabilitáció: Volt tűzépítési helyén park és parkoló	Tokaj Város Önkormányzata	Tokaj-Zemplén Térségfejlesztési Program	550 M Ft
9	Pap Miklós népfőiskola és művésztelep	Magyar a Magyarért Alapítvány	Tokaj-Zemplén Térségfejlesztési Program	650 M Ft
10	Volt pálos kolostor rekonstrukció - új intézményi és turisztikai centrum	Tokaj Város Önkormányzata	TOP Plusz	3 100 M Ft
11	Generális-ház rekonstrukciója	Agroforg Kft	TOP Plusz	611 MF t
12	Zöld Város projekt	Tokaj Város Önkormányzata	TOP Plusz	155 M Ft
13	Új Bodrog-híd megépítése	Tokaj Város Önkormányzata	Tokaj-Zemplén Térségfejlesztési Program	1 100 M Ft
14	Alsó Lombkorona-sétány, liget	Tokaj Város Önkormányzata	Tokaj-Zemplén Térségfejlesztési Program	250 M Ft
15	Szapolyai János király vízivarának részleges rekonstrukciója, régészeti park	Tokaji Múzeum	Tokaj-Zemplén Térségfejlesztési Program	900 M Ft
16	"Szellemi és folyami kikötő" (Makovecz Imre, Sevilla EXPO '92 kópia épület)	Tokaj Város Önkormányzata	Tokaj-Zemplén Térségfejlesztési Program	4 550 M Ft
17	Kötőpályás, kabinos felvonó a Fesztiválatlantól a Kopasz-hegyre	Tokaj Város Önkormányzata	Tokaj-Zemplén Térségfejlesztési Program	6 050 M Ft
18	Felső Lombkorona-sétány és környéke	Tokaj Város Önkormányzata	Tokaj-Zemplén Térségfejlesztési Program	250 M Ft

19	Történelmi dűlőutak és panorámaút hasznosítása és turisztikai	Tokaj Város Önkormányzata	Tokaj-Zemplén Térségfejlesztési Program	2 110 M Ft
Északi városrész akcióterület				
20	Kajak-kenu evezőpálya, téli hajókikötő	Tokaj Város Önkormányzata	TOP Plusz	2 500 M Ft
21	Tokaj Hegyalja Egyetem Kereskedelmi középiskola kollégiuma és sportcsarnoka	Tokaj Város Önkormányzata	TOP Plusz	2 100 M Ft
22	Új gyermekintézmény korszerű infrastruktúrával (a költözésekor felszabadul a pálos kolostor)	Tokaj Város Önkormányzata	TOP Plusz	2 300 M Ft
23	Sziklafürdő	von Holland Zrt.		3 900 M Ft
Déli városrész akcióterület				
24	Délnyugati lakóterület infrastruktúra előkészítése	Tokaj Város Önkormányzata	TOP Plusz	250 M Ft
25	Mezőgazdasági szakközépiskola kollégiuma	Tokaj Város Önkormányzata	TOP Plusz	900 M Ft
26	Kis-tokaji új városközpont evangélikus kápolnával	Tokaj Város Önkormányzata	TOP Plusz	450 M Ft
27	Belterületi utak fejlesztése	Tokaj Város Önkormányzata	TOP Plusz	1 350 M Ft
28	Termálkút fúrás, Aquapark, Sportcentrum építés	Geotermikus projektek fejlesztése Kft.	magán forrás	4 000 M Ft
29	Új Tiszahíd, új elkerülő 39-es út tokaji szakasza, iparterület infrastruktúra fejlesztés, hajókikötő és dokk	Tokaj Város Önkormányzata	IKOP Plusz TOP Plusz	24 000 M Ft
30	Csapadékvíz elvezetés	Tokaj Város Önkormányzata	TOP Plusz	200 MFt
31	Óvoda udvar felújítás	Tokaj Város Önkormányzata	TOP Plusz	95 MFt
32	Szociális alapszolgáltatások fejlesztése	Tokaj Város Önkormányzata	TOP Plusz	160 MFt
	Összesen			72 031 MFt

Forrás: Saját szerkesztés

A 2007-2013 tervezési ciklusban Tokaj Város Önkormányzatának 4455 millió Ft-ot ítéltek meg, a 2014-20-as ciklusban hasonló nagyságrendű összeget sikerült elnyernie a városnak, 4519 millió Ft-t a TOP keretében. Az önkormányzati projektek mellett a vállalkozások, civil szervezetek is sikerrel pályáztak, 2007-13-ban összesen 12674 millió Ft fejlesztési forrás, míg 2014-20-ban összesen 14415 millió Ft érkezett a településre.

6. táblázat 2014-20-as programozási időszakban elnyert támogatás

	Támogatott projektek száma	Megítélt támogatások összege
EFOP	12	1 245 300 899
GINOP	43	7 556 735 065
- ebből vállalkozásfejlesztés	37	642 392 582
- ebből turisztikai fejlesztés	6	6 914 342 483
TOP	10	4 519 287 614
KÖFOP	1	6 934 962
KEHOP	2	1 087 236 228
Összesen	68	14 415 494 768

Forrás: saját szerkesztés

4 ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

4.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területek bemutatása

A Központi Statisztikai Hivatal Népszámlálási Főosztálya által megküldött, a 2011-es népszámlálási adatokból előállított adatszolgáltatás alapján Tokajban nem található olyan terület, amely a szegregációs mutató alapján megfelelné a szegregátum feltételeinek. A 314/2012-es Kormányrendeletben foglaltak szerint azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül (tehát mindkét mutatóban) eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket. Tokaj, mint járásszékhely város esetében szegregátumnak minősül az a terület, ahol ez a mutató nagyobb egyenlő, mint 35% és szegregációval veszélyeztetett terület, ahol az érték nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%.

Tokajban a beazonosított szegregációval érintett területek lakossága nem haladja meg az 50 főt, tehát beavatkozási tervet igénylő valódi szegregátum nem található a városban, viszont az adatok alapján 5 területet jelölt meg a KSH, mint szegregáció szempontjából érintett területet. A KSH által megjelölt területekre általánosságban elmondható, hogy ezeken a területeken a népesség elöregedése, a kis lakosságszámból fakadó adattorzulás, illetve egy esetben bentlakásos intézmény jelenléte okozta a magas szegregációs mutatókat.

2011-es népszámlálási adatok óta nem érhető el frissebb adat, így a jelenlegi helyzetre vonatkozó szegregációs mutatókat nem lehet előállítani. A szegregációs folyamatokat jelző (demográfiai, oktatási, szociális segélyezési foglalkoztatási) adatok alapján a 2011-es népszámlálás óta szegregáció irányába mutató változások továbbra sem észlelhetők.

4.2 A szegregáció mérséklését, vagy megszüntetését célzó intézkedések

Kifejezetten a szegregáció mérséklését, vagy megszüntetését célzó intézkedés nem történt az elmúlt időszakban, azonban az ITS célok megvalósítására irányuló beavatkozások végrehajtása során az esélyegyenlőség biztosítása továbbra is kötelező horizontális elvárás.

4.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések nem relevánsak.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban (HEP) meghatározott esélyegyenlőségi csoportok (romák és/vagy mélyszegénységben élők; gyermekek; idősek; nők; fogyatékkal élők) életminőségének javítása érdekében az Önkormányzat a HEP által meghatározott intézkedési területeken biztosítja a hátrányos helyzetű emberek esélyegyenlőségét a városban.

5 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

5.1 Külső összefüggések

A város 2015-2023-as programozási időszakra megfogalmazott fejlesztési céljainak, így a jelen Integrált Településfejlesztési Stratégiában megfogalmazott fejlesztéseknek összhangban kell lennie és illeszkednie kell a vizsgált időszakot felölelő, hatályban lévő települési, valamint magasabb szintű – megyei-, nemzeti-, és nemzetközi szintű – fejlesztési dokumentumok céljaihoz.

Az ITS céljaival és beavatkozási terveivel szemben támasztott elvárás indokolja egyrészt az illeszkedési elvárás az adott jogszabályi környezethez, másrészt az a tény, hogy Tokaj településfejlesztési törekvései megvalósítása szempontjából az uniós kohéziós források elérése lehet a legfontosabb feltétel a tervezési időszak vonatkozásában.

5.1.1 Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz, településfejlesztési dokumentumokhoz

A településen a következő főbb fejlesztési dokumentumok, szabályozási dokumentumok vannak hatályban, amelyekhez történő illeszkedés vizsgálatára is sor került a stratégiaalkotás során.

- Tokaj Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2019-2024
- Tokaj Város Önkormányzat Képviselő-testületének 18/2017. (XII. 1.) önkormányzati rendelete Tokaj Város Helyi Építési Szabályzatáról
- Tokaj Település Fenntartható Energia Akcióterve (SEAP), 2013
- Tokaj Város Kulturális-Közművelődési Konceptió 2016-2021

Illeszkedés Tokaj Város Önkormányzatának Gazdasági Programjához (2019-2024)

Tokaj Város Gazdasági Programjának illeszkedését a célrendszer szintjén vizsgáltuk. Az Integrált Városfejlesztési Stratégia készítése során meghatározott fő fejlesztési célok összhangban vannak a Gazdasági program célrendszerével:

A fő hangsúlyt a lakosságmegtartásra, és a számukra élhető, vonzó kisvárosi fejlesztésekre szükséges helyezni, beleértve a városi közszolgáltatások minőségi jobbítását, és a rendelkezésre álló kapacitások kihasználásának biztosítását. A lakosságszám növelése érdekében a helyi gazdasági bázis megerősítése szükséges, elsősorban Tokaj hagyományosan kereskedelmi – szolgáltató központ szerepkörének erősítésével. Az ipari jelenlét a városi gazdaságot erősíti, azonban szerepe a helyi gazdaságban csupán kiegészítő jellegű lehet.

Tokaj hagyományosan a szőlészet- és borászati kultúrára építkező turizmusáról ismert, világörökségi helyszín, melynek megőrzését jogszabályi előírások biztosítják. A turizmus továbbra is Tokaj meghatározó húzóágazata, ahogy azt a Gazdasági Program is kiemeli, ugyanakkor az idegenforgalom önmagában nem tudja Tokaj fenntartható fejlődését biztosítani, így az nem egyedüli fejlesztési célként jelenik meg, hanem a gazdaság diverzifikációjának szükségével együttesen.

Tokaj jövőképe: „Tokaj egy olyan stabil várossá kíván válni, amely hosszú távon megerősíti és tovább fejleszti turisztikai vezető és dinamizáló szerepét, a jelen adottságaira építve fokozatosan kiszélesíti gazdasági alapját, egyúttal tudatosan és fenntartható módon javítja a természeti és épített környezetet

minőségét, annak érdekében, hogy mind a helyi lakosság, mind a vendégei szükségleteinek és elvárásainak teljes mértékben megfeleljen.”

Elérendő cél, hogy a boráról világszerte ismertté vált Tokaj, az idegenforgalomra épülő gazdasági potenciál növekedésével, a térségi szerepkör erősödésével párhuzamosan egy élhető településsé, környezeti szempontból magas minőségű, a lakosság és a turisták számára egyaránt vonzó hely maradjon.

Munkahelyteremtés és gazdaságfejlesztés

A város célja a lakosai számára megfelelő számú és minőségű munkahely létrehozásának segítése, ezáltal olyan kedvező munkaerő-piaci helyzet kialakítása, ahol a kereslet és a kínálat összhangban van, amely hozzájárul az életkörülmények minőségi javulásához, letelepedés ösztönzéséhez. Ehhez elengedhetetlen a gazdasági területek fejlesztése, az idegenforgalmat kiszolgáló infrastruktúra javítása, a turizmusban nyújtott szolgáltatások színvonalának emelése, több lábon álló gazdasági szerkezet kialakítása. Tokaj Város Önkormányzatának a célja, hogy hatékony befektetés ösztönzési politikája révén a meglévő vállalkozásoknak (kis- és középvállalkozások, őstermelők) közösségi forrásokra támaszkodva segítséget nyújtson, valamint, hogy újonnan letelepülő vállalkozások jelenjenek meg, ezáltal növekedjen a városban ténylegesen működő vállalkozások száma, amellyel javulni tud a város gazdasági versenyképessége. Fontos szempont, hogy a befektetések elsősorban környezetkímélő, a helyi adottságokat figyelembe véve, a turisztikai vonzerőt nem rontó tevékenységeket célozzanak meg.

Illeszkedő ITS Stratégiai cél 2: Egyedi adottságokra építő versenyképes helyi gazdaság

R1 A városban történő letelepedést ösztönző és magas életminőséget támogató munkahelyteremtés

R3 Vállalkozásfejlesztés és versenyképesség erősítése helyi gazdasági együttműködések révén, fenntartható fogyasztási minták elterjesztése

Turizmus

Tokaj város célja az idegenforgalom területén a turisztikai és rekreációs piaci jelenlét erősítése, amelyet a város idegenforgalmi vonzerejének növelésével, a kiszolgáló infrastruktúra és szolgáltatások összehangolt fejlesztésével, a turisztikai marketingkommunikáció intenzív és differenciált megvalósításával, valamint újonnan megjelenő befektetők segítségével tervez megvalósítani.

Illeszkedő ITS Stratégiai cél 3: A táji adottságokra építő, az épített és természeti örökséggel összhangban bővülő turizmus

R1 Minőségi gasztronómiára, a borászati és szőlészeti hagyományokra épülő turizmusfejlesztés a kiszolgáló infrastruktúra és szolgáltatások összehangolt fejlesztésével, Tokaj turisztikai desztinációként történő pozicionálásával

R2 Tokaj turisztikai és rekreációs piaci jelenlétének erősítése befektetők vonzásával és a turisztikai ökoszisztéma erősítésével

R3 A Tisza és Bodrog adottságait fenntartható módon hasznosító aktív turizmus fejlesztése

Közszolgáltatások, hatósági díjak

A város célja az általa nyújtott köz- és közüzemi szolgáltatások hatékony szervezése, a szolgáltatások színvonalának és elérhetőségének javítása a szükséges infrastruktúra és humán erőforrás biztosításával, reálisan meghatározott hatósági árak mellett.

Illeszkedő ITS Stratégiai cél 4: A város és térségében élők életminőségének javítása

R2 Vonzó, kisvárosi közszolgáltatások, illetve humán infrastruktúra fejlesztése

Épített környezet és ingatlangazdálkodás

A város célja vonzó városi léttér kialakítása az épített környezet fejlesztése révén, valamint hatékony és jövedelemtermelő önkormányzati ingatlangazdálkodás kialakítása, ezzel párhuzamosan fejlesztési források megteremtése és gyarapítása.

Illeszkedő ITS Stratégiai cél 1: Fenntartható és élhető, a klímaváltozás hatásaira rugalmasan reagáló városi környezet kialakítása

R2 A város kék- és zöldfelületi rendszerének fejlesztése a vonzó és élhető települési környezet biztosítása érdekében

Városműködtetés, gazdálkodás

Tokaj Város Önkormányzatának hosszú távú célja a város hatékony működtetése. Ennek érdekében cél az önkormányzati közszolgáltatások színvonalas nyújtása, fejlesztése az intézmények, gazdasági társaságok és polgármesteri hivatal hatékony működésével, az önkormányzati vagyoni folyamatos nyomon követése, hasznosítása, gyarapítása, valamint a költségvetés egyensúlyának biztosítása a kiadások és bevételek napra kész vezetésével, a hitelképesség megőrzésével az eladósodás elkerülésével.

Illeszkedő ITS Stratégiai cél 4: A város és térségében élők életminőségének javítása

R2 Vonzó, kisvárosi közszolgáltatások, illetve humán infrastruktúra fejlesztése

Helyi közösségek erősítése

Tokaj Város Önkormányzatának célja egyrészt a helyi közösségek, valamint a civil, egyházi szervezetekkel való együttműködés erősítése, a helyi lakosság életszínvonalának emelése érdekében, másrészt a közbiztonság javítása a helyi lakosság és a városba érkező vendégek biztonságérzetének növelése érdekében, valamint a nemzetközi kapcsolatokból származó gazdasági és társadalmi lehetőségek kihasználása a város nemzetközi jelentőségeinek és ismertségének további növelése céljából, ami közvetett módon hozzájárul a város idegenforgalmi és egyéb ágazatának megerősödéséhez, növekedéséhez.

Illeszkedő ITS Stratégiai cél 4: A város és térségében élők életminőségének javítása

R3 Kulturális sokszínűség fenntartása, tradíciókra alapozott helyi identitás és társadalmi együttműködés erősítése

Fenntartható fejlődés

A város célja a fenntartható fejlődés szemlélet jegyében az alternatív energiaforrások felhasználása az energiagazdálkodás szerkezetváltásának elősegítése érdekében, a fenntartható mobilitás javítása, a közlekedésből származó környezetterhelés csökkentése érdekében, valamint a fenntartható vízgazdálkodás megteremtése. Mindezek mellett kiemelt cél a szemléletformálás a fenntartható fogyasztási minták elterjesztése érdekében. A világörökségi helyszín tartós megóvása, a klímaváltozás hatásaival szemben.

Stratégiai cél 1: Fenntartható és élhető, a klímaváltozás hatásaira rugalmasan reagáló városi környezet kialakítása

R1 Fenntartható közlekedésfejlesztés, a város és térségi mobilitás fejlesztése

R2 A város kék- és zöldfelületi rendszerének fejlesztése a vonzó és élhető települési környezet biztosítása érdekében

R3 Zöld és digitális átállás

Illeszkedés Tokaj Településrendezési Eszközeivel, 2020

Tokaj Város Önkormányzat Képviselő-testületének 18/2017. (XII. 1.) önkormányzati rendelete Tokaj Város Helyi Építési Szabályzatáról

Az akcióterületi, valamint az azon kívüli hálózatos és kulcsprojektek tervezése során figyelembe vettük Tokaj Városának hatályos Helyi Építési Szabályzatát, és az abban rögzített beépítésre szánt és nem szánt területeket.

Az összhangra különös tekintettel figyelmet kell fordítani az olyan átfogó, komplex fejlesztések esetén, mint a lakóhely fejlesztések, valamint a gazdaságösztönzés keretében a gazdasági szereplők számára kijelölendő területek. A Helyi Építési Szabályzat tartalmaz lakóterület fejlesztési tartalékterületeket, ez esetben a kijelölt terület a déli városrész területén található. Vizsgálandó, hogy Csurgó-völgy területe bevonásra kerüljön-e az ingatlanfejlesztésbe. Ugyancsak meghatározott a gazdasági-kereskedelmi-szolgáltató, valamint gazdasági-ipari területek köre is, mely figyelembe veszi a táji-természeti környezeti elvárásokat a Tokaj-Hegyalja Borvidék területén.

7. táblázat Beépítésre szánt területek

Beépítésre szánt területek:	Terület, ha
Ln-nagyvárosias lakó	1,1207
Lke – Kertvárosias lakó	54,8160
Lf – Falusias lakó	60,6537
Vt-Településközpont vegyes	65,1218
Gksz-Gazdasági-kereskedelmi-szolgáltató	56,3565
Gip-Gazdasági ipari	23,4252
Különleges beépítésre szánt terület – Oktatási központ	5,0443

Különleges beépítésre szánt terület – Sport terület	4,4827
Különleges beépítésre szánt terület - Temető	5,4166
Különleges beépítésre szánt terület – Turisztikai központ	12,0203
Különleges beépítésre szánt terület - Vízmű	2,7135
Különleges beépítésre szánt terület – Vár, régészeti központ	2,6491
Különleges beépítésre szánt terület – Aquapark, uszoda	7,2123
Különleges beépítésre szánt terület – Pince, vásártér	0,1938
Különleges beépítésre szánt terület – Vásártér	2,3681
Különleges beépítésre szánt terület – Garázs	0,0142
Különleges beépítésre szánt terület – Hajókikötő	10,7796
Összesen	314,2839

Forrás: Tokaj Településrendezési Eszközei, 2020

8. táblázat Beépítésre szánt területek

Beépítésre nem szánt területek:	Terület, ha
Közlekedési területek – Kö-1-4	59,5286
Közlekedési területek – Kö-5-8	71,3142
Közlekedési területek - vasút	20,3984
Felhagyott bányaművelés területe	16,6292
Különleges beépítésre nem szánt terület – Temető	0,2723
Különleges beépítésre nem szánt terület – Hajókikötő	1,1982
Különleges beépítésre nem szánt terület – Sport terület	7,0835
Különleges beépítésre nem szánt terület – Turisztika	7,6743
Különleges beépítésre nem szánt terület – Vízmű	3,6939
Különleges beépítésre nem szánt terület – Vízparti terület	0,6630
Különleges beépítésre nem szánt terület – Sípálya	1,3487

Különleges beépítésre nem szánt terület – Trafó	1,3299
Eg – erdő - gazdasági	10,0469
Ek – erdő - közjóléti	11,3715
Ev – erdő - védelmi	333,7472
Zkp – Zöldterület - közpark	11,1841
Má-1 – mezőgazdasági általános – legelő, rét	333,8931
Má-sz – mezőgazdasági általános – szántó	814,7848
Mk – mezőgazdasági kertés	329,9307
Jelenlegi, majdani felhasználású terület – Gip	38,7787
Jelenlegi, majdani felhasználású terület – Lke	6,2937
V – vízgazdálkodási terület – töltés	36,6992
V – vízgazdálkodási terület – élővizek	301,7869
V – vízgazdálkodási terület – vízmosás, árok	55,9667
V – vízgazdálkodási terület – mocsár	1,6463
V – vízgazdálkodási terület -nádas	34,9453
Összesen	2511,3137

Forrás: Tokaj Településrendezési Eszközei, 2020

Illeszkedés Tokaj Település Fenntartható Energia Akciótervével (SEAP, 2013)

A SEAP 2013-ban készült, 2020-as célértéket tűzött ki, mely alapján a CO₂ kibocsátás értéke Tokajban 25,9%-kal csökken. Ennek monitoringja, illetve a SEAP felülvizsgálata és megújítása az Önkormányzat előtt álló feladat.

Míg az Integrált Városfejlesztési Stratégia stratégiai szintű dokumentum, addig a SEAP egy akcióterv, így a tervezett intézkedések szintjén vizsgálható az összhang.

A kibocsátási értékek csökkentését elsősorban az épületállomány energiahatékonyságának növelésétől várja el a SEAP:

Önkormányzati üzemeltetésben maradó épületek felújításával elérhető energia megtakarítás és annak költségei. A SEAP-ban nevesített három önkormányzati ingatlanból kettőnél megvalósult az energiahatékonysági felújítás, a II. Rákóczi Ferenc Alapfokú Nevelési-Oktatási Intézménynél, melyre napelem kihelyezése is megtörtént, valamint az óvodánál. Ugyanakkor a Tokaj Polgármesteri Hivatal és Városi Kincstár megújítása annak műemléki jellege miatt még nem tudott pályázati forrásból megvalósulni, amely a kitűzött célértéket csökkenti.

A 74 önkormányzati tulajdonban lévő társasházi lakás 20%-nak energiahatékonysági javítását célozta meg az Önkormányzat 2013-ban, amellyel évi 115 MWh megtakarítás érhető el.

Megújuló energia:

Hőenergia Napkollektor – HMV 2 napkollektoros beruházás tervezett, amelyek összesen 360 m² kollektor telepítését tartalmazzák és várhatóan évi 309 MWh energiafelhasználást váltanak ki 69 tCO₂ kibocsátás csökkentést eredményezve.

Tokajban egy 1,2 MW-os napelempark beruházás valósult meg.

A biomassza jelentkezik még megújuló energiaforrás lehetőségként: egyes önkormányzati épületek kazáncseréjének esetében lehetőség van biomassza kazánok telepítésére is, melyekkel magasabb CO₂ megtakarítás érhető el, azonban adott esetekben komolyabb átalakításokkal. Tokaj esetében ez a belvárosban nem oldható meg a 82%-os beépítettség miatt, de a külsőbb területeken, például az iskoláknál és az intézményi konyháknál igen.

A közlekedési ágazat részesedése Tokaj energiafelhasználásában az üzemanyagfogyasztás alapján 9%-os, ami a teljes ÜHG kibocsátások 8%-áért felelős. Ebből az önkormányzati flotta mindössze 1%-ért felelős, tömegközlekedés a városban nem üzemel, így a magáncélú és kereskedelmi szállítás révén keletkezik a kibocsátási érték, ahol az Önkormányzatnak tájékoztatási, szemléletformálási eszközök állnak rendelkezésére.

Illeszkedés Tokaj Város Kulturális-Közművelődési Konceptiójával 2016-2021

Bár a Kulturális-Közművelődési Konceptió 2021-ben lejárt, az abban foglalt stratégiai célok továbbra is összhangban vannak Tokaj Városának céljaival, ezért vizsgáljuk illeszkedésüket az Integrált Városfejlesztési Stratégiához.

- a kultúra, mint turisztikai vonzerőt meghatározó tényező fejlesztése,
- a szőlő és borkultúra hagyományainak magas szintű ápolása, fejlesztése a világörökségi rangnak megfelelő formában
- Tokaj erősítse a kistérségben és a megyehatáron átnyúló vonzaskörzetében is a térségi kulturális központ, szellemi műhely és művelődési színtér szerepét
- Tokaj kulturális arculatának meghatározása és olyan irányú fejlesztése, amely hazai és nemzetközi viszonylatban is beazonosítható, egyedi és minőségi
- az ünnepek kultúrájának gondozása
- az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző tanfolyamok, életminőséget és életesélyt javító tanulási lehetőségek biztosítása
- az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, a befogadásának elősegítése
- az ismeretszerző, az amatőr alkotó, művelődő közösségek támogatása
- a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez feltételek, lehetőségeket biztosítása
- korosztály- és réteg-specifikus kultúraközvetítés, kiemelten az ifjúsági közösségi terek létrehozása, a fiatalok, a családok és az idősek igényeihez igazodó szórakozási lehetőségek kialakítása
- a feladatellátásban együttműködés az intézmények, a kulturális vállalkozások, a civil szervezetek, és a lakosság (önkéntesek) között

ITS stratégiai célrendszerhez történő illeszkedés:

Stratégiai cél 4: A város és térségében élők életminőségének javítása

R1 Helyi igényekre reagáló humán potenciál fejlesztése

R2 Vonzó, kisvárosi közszolgáltatások, illetve humán infrastruktúra fejlesztése

R3 Kulturális sokszínűség fenntartása, tradíciókra alapozott helyi identitás és társadalmi együttműködés erősítése

5.1.2 Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz

A települési szintű dokumentumokon kívül a leírtak szerint a magasabb szintű dokumentumokhoz való illeszkedésvizsgálatot is megtörtént.

A következő dokumentumokhoz való illeszkedés vizsgálata történt meg.

- Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Koncepciója
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027, a Területfejlesztési Program Stratégiai programrésze
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027, a Területfejlesztési Program Operatív programrésze
- A Tokaji Borvidék Területfejlesztési Programja, Stratégiai és Operatív Program 2021-2027
- Tokaj-Hegyalja Történelmi Borvidék Kultúrtáj Világörökségi helyszíneire és védőövezetére vonatkozó világörökségi Kezelési Terv
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Klímastratégia 2018-2030

5.1.2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció a különleges táji értékekkel rendelkező kultúrtájakat fejlesztéspolitikai szempontból külön kezeli. A kultúrtájak a természeti környezet, abba harmonikusan illeszkedő gazdálkodási és településrendszer, a tájformáló, tájképi értékű településkép és kulturális értékek együttese pótolhatatlan és a jövő számára megőrzendő rendszert alkot, amelynek védelme, értékeik kibontakoztatása, fenntartható fejlesztése elengedhetetlen. Ilyen egyedi tájegység Tokaj-Hegyalja is. Az idegenforgalom szempontjából is komoly vonzerőt jelentenek ezek a térségek, a megőrzés és hasznosítás összhangjának megvalósítása érdekében területileg specifikált, integrált beavatkozásokra van szükség. A jelentősebb idegenforgalmat vonzó térségek többnyire éppen egyediségükkel vonzzák a látogatókat, természeti, kulturális értékeik, társadalmi – gazdasági adottságaikkal. A fejlesztéspolitika célja az idegenforgalom általános kedvező hatásainak jobb érvényesülésének támogatása a gazdasági és infrastrukturális fejlődés, munkahelyteremtés, a helyi értékek kiaknázása, kulturális sokszínűség, a kulturális örökség értékeinek kibontakoztatása és turizmusba való bekapcsolása, illetve a vele járó kedvezőtlen hatások, mint a fokozott környezeti terhelés és beépítés, közlekedési terhelés emelkedése, egyoldalú gazdasági struktúra ellensúlyozása.

Az OFTK összesen 20 kultúrtájat azonosít, köztük a Tokaj-Zemplén kultúrtáját.

Fejlesztéspolitikai feladatként az alábbiakat nevesíti:

- jellegzetes táji környezethez alkalmazkodó, hagyományőrző és a tájképet megőrző gazdálkodás támogatása (szőlők, legelők, kisparcellás gazdálkodás)
- A kulturális örökség megőrzése. Az épített örökség mellett a településszerkezet és településkép is megőrzendő érték.
- A térségre jellemző hagyományos mesterségek, haszonvétek, iparágak megőrzése és fenntartható fejlesztése
- A helyi közösségek, helyi identitástudat fejlesztése, erősítése
- A jellegzetes táji adottságokra épülő fenntartható turizmus fejlesztése, a lokális adottságokhoz illeszkedő idegenforgalmi infrastruktúra, szálláshelyek, desztinációmenedzsment kialakítása
- Az idegenforgalom igényei szerint alakuló, koncentrált területhasználat kialakításának megelőzése vagy tudatos irányítása, a túlzott mértékű beépítés megakadályozása
- az időben és térben koncentrált vendégforgalom szétterítése a szezon meghosszabbításával, sokoldalú turisztikai kínálattal
- több lábon álló gazdasági szerkezet kialakítása, idegenforgalomtól való túlzott függés csökkentése
- a silver economy lehetőségeinek kihasználása
- a kellemes környezetben alkotóhelyek, és távmunka lehetőségek biztosításával a kvaterner és a K+F szektorbeli munkahelyek teremtése
- a fokozott környezeti terhelés megelőzése, illetve környezettechnológiai fejlesztésekkel annak kezelése, a vízellátás, a hulladékgazdálkodás, a szennyvízkezelés, a zajvédelem, a levegőminőség fejlesztése fokozott prioritás
- a helyi lakosság számára is hosszú távon élhető, vonzó lakóhelyként kell megőrizni, amit célirányos ingatlanpolitikával, szabályozással, képzésekkel, a fiatalok munkahelyhez és lakáshoz jutásának támogatásával, családbarát települések kialakításával lehet segíteni
- A turisztikailag frekvenciált térségekben a vízparti turizmus esetében árnyékolási fejlesztések megvalósítása

5.1.2.2 Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Konceptiója

Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027, a Területfejlesztési Program Stratégiai programrésze

Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027, a Területfejlesztési Program Operatív programrésze

Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027, a Területfejlesztési Program Stratégiai programrésze 3 stratégiai célt határoz meg: Stratégiai cél 1: Humán központú minőségi szolgáltatások, Stratégiai cél 2: Korszerű és fenntartható infrastruktúra, Stratégiai cél 3: Versenyképes gazdaság.

Tokaj fő stratégiai célja illeszkedve a megyei stratégiai célokhoz, a város népességmegtartó és népességvonzó képességének javítása, ami érdekében Tokaj városa számos intézkedést tervez a 2021-27-es programozási ciklusban. Tokaj gazdasági és társadalmi folyamatai hasonlóak a megyei átlaghoz, és bár a humán központú minőségi szolgáltatások elérhetősége Tokajban a megyei átlag feletti, az alacsony népességszám miatt kihasználtsága, és színvonalának fenntartása kihívást jelent a város számára. Tokaj lakosságát érintik a negatív demográfiai tendenciák, a város lakosságának életszínvonalát a lakosság képzettség szerinti összetételének diverzifikálásával lehetne javítani a magasabb kvalifikációt igénylő munkahelyek számának növelésével. A lakosságszám növeléséhez elengedhetetlen a korszerű és fenntartható infrastruktúra fejlesztése, mely biztosítja Tokaj vonzáskörzetében való rugalmas mobilitást, elősegítve ezzel a városban élők nagyobb településeken történő munkavállalását. Tokaj élhetőségének kulcsa a 39-es számú elkerülő út és új Tisza-híd megépítése, mely lehetővé teszi a

belváros tehermentesítését, és mind az ottélők, mind a turisták számára a zöldebb, élhetőbb kisvárosi körülmények megteremtését. A megyei célokkal összhangban fontos a közlekedési rendszerek átjárhatósága, és a különböző közlekedési módok optimalizált együttes alkalmazása. A közúthálózat fejlesztés részeként a betérületi úthálózat, illetve a városban és környékén a kerékpárúthálózat fejlesztése, a víziközlekedés és kikötőfejlesztés jelenti a szinergiát. A települési zöldfelületek, közterületek megújítása, a természeti értékek védelme, a biodiverzitás fenntartása különösen hangsúlyosan jelenik meg Tokajban, mely a megye két világörökségi helyszínének egyike. A klímaalkalmazkodás jegyében a megújuló energiák fűtés célú használatának elterjesztése, valamint használata a távhő ellátásban is, a napelem használat elterjesztése a vállalkozások, a lakosság és a közsféra területén, az épületállomány energetikai korszerűsítése és a lakossági zöld és háztartási hulladék égetésének megszüntetése megjelenik Tokaj Város célrendszerében és prioritásai között is.

A versenyképes gazdaság egyik kulcsa a helyi gazdaságfejlesztés a térség belső erőforrásaira alapozva, így a mezőgazdasági termelés, elsősorban a szőlőtermesztés terén a környezetbarát technológiák elterjesztése, az értékláncok továbbfejlesztése, az exportképesség erősítése. Ugyanakkor a helyi vállalkozások megerősítésével, és a fiatalok vállalkozóvá válásával biztosítható, hogy Tokaj térségét egyre nagyobb arányban a helyi vállalkozások szolgálják ki, így emelve a város jövedelemtermelő képességét.

A Megyei Stratégiai Program területi céljai között nevesíti Tokaj-Hegyalját és környékét Szerencs, Tokaj, Sárospatak, Sátoraljaújhely, Cigánd településeket összesen 108.262 fővel, mint a megyén belüli önálló társadalmi – gazdasági egységet.

A Megyei Stratégiai Program továbbá két kiemelt térséget nevesít, egyik a Tokaj-Zemplén kiemelt térség. A Kormány 2020 novemberében elfogadta 1791/2020. (XI. 11.) Korm. határozatban a Tokaj-Zemplén Térségfejlesztési Programot, egyúttal a Tokaj-Zemplén térség fejlesztése érdekében összesen 149,516 milliárd forint költségvetési támogatás biztosításáról döntött a 2020-2024 évekre vonatkozóan, elősegítve a Magyarország egyik legfrekvenciáltabb térségében kiemelten szükséges közlekedési, turisztikai és önkormányzati fejlesztések megvalósítását. A tervezett fejlesztés sorozat a világörökségi kultúrtájra, a meglévő nemzetgazdasági és kulturális értékekre, valamint a borászati tudásvagyon által meghatározott gasztronómiára építve hoz létre új minőséget. A forrás hozzájárul a Tokaj brand egységes arculatának megerősítéséhez, önálló turisztikai márkanev kialakításához, a Tokaj-Zemplén térség turisztikai központ szerepének erősödéséhez, négy évszakos turisztikai vonzerővé válásához, a gazdaságélénkítéshez, munkahelyteremtéshez és -megőrzéshez a térségben. Térségi szintű fejlesztésként megvalósul közúthálózati elemek rekonstrukciója, kerékpárútfejlesztés az Eurovelo 11 útvonal hiányzó részeinek kiépítésével, dűlőutak komplex rekonstrukciója, elektromos autótöltő állomások kiépítése a térség idegenforgalmi vonzerejének növelése érdekében, valamint egy nosztalgia gőzös indítása a Kassa- Sátoraljaújhely – Szerencs vonalon. A szolgáltatásfejlesztés keretében egységes Marketing és Turisztikai Szervezet felállítása tervezett. A Szálláshely és Szolgáltatás Fejlesztési Program a minőségi szálláshelyek hiányának és a gasztronómiai-idegenforgalmi szolgáltatások alacsony színvonalának orvoslásában kíván szerepet vállalni.

A Települési szintű fejlesztések a Tokaji borvidék 27 településén és a 15 zempléni településen valósulnak meg turisztikai, idegenforgalmi fejlesztések, városrehabilitációs és zöldfelületi fejlesztések, közlekedési infrastruktúra fejlesztései, oktatási és kutatási témájú projektek, gazdaságfejlesztés és önkormányzati szolgáltatás fejlesztés révén. A javasolt intézkedések hosszú távon biztosítják a fenntartható fejlődést, növelik a térség népességmegtartó erejét, megállítják és visszafordítják az elvándorlást, és jobb feltételeket kínálnak az ott élő lakosság számára.

A Tokaji Borvidék Területfejlesztési Programja, Stratégiai és Operatív Program 2021-2027 cél és prioritásrendszere túlmutat a turizmus fejlesztésén, és a Történelmi Borvidék fejlesztését komplex módon közelíti meg, melyhez Tokaj Város fejlesztési stratégiája szervesen illeszkedik.

A turisztikai fejlesztések keretén belül a Borvidék céljai a Prémium minőségű borkészítést és gasztronómiát, szőlészet-borászati kultúrára, szellemi tudásbázisra, helyi minőségi termékekre alapozott ágazat összehangolt fejlesztését, az élményteremtéshez kapcsolódó turisztikai attrakciók, szolgáltatások összehangolt minőségi fejlesztését, a borvidék nemzetközi és hazai turisztikai pozíciójának erőteljesebb érvényesítését, az egységes térségi arculat kialakítását, minősítési rendszer kidolgozását, átfogó turisztikai marketing- és menedzsmenteszközök alkalmazását tűzi ki célul. Ezen célok megvalósítása Tokaj városának turisztikai pozícióját jelentősen erősíti a jövőben, és az Önkormányzat által megfogalmazott turizmusfejlesztési célok és intézkedések illeszkednek. Az Integrált településfejlesztési Stratégia 3. stratégiai célja a táji adottságokra építő, az épített és természeti örökséggel összhangban bővülő turizmus, melynek rész céljaként a minőségi gasztronómiára, a borászati és szőlészeti hagyományokra épülő turizmusfejlesztés, valamint Tokaj turisztikai és rekreációs piaci jelenlétének erősítése befektetők vonzásával és a turisztikai ökoszisztéma erősítésével jelenik meg.

A Borvidék fejlesztése érdekében azonban a térség élhetőségének, magas életszínvonalának biztosítása is szükséges. A helyi gazdaságélénkítés a gazdasági diverzifikációt jelöli meg célként a térség jövedelemtermelő képességének és foglalkoztatási helyzetének javítása érdekében, a helyi kezdeményezéseken alapuló vidékfejlesztés, a fenntartható léptékű, a tájképbe illeszkedő, a klímavédelmi szempontokat előtérbe helyező, egyértelműen az innovációhoz és smart megoldásokhoz kapcsolódó gazdaságfejlesztések, a helyi és nemzetközi tudásbázisokkal történő együttműködés révén, határmenti kapcsolatok erősítésével, térségi együttműködések kialakításával. Célként határozza meg a világörökségi kultúrtáj védelmét, a szellemi örökség és kultúra ápolását, az egyedi természeti értékek megőrzését, az egyházi hagyományok ápolását, a kiegyensúlyozott oktatási és képzési struktúra kialakítását, a térség identitásához és a munkaerőpiaci igényekhez illeszkedő oktatásfejlesztés és képzési struktúra kialakítását, a nemzetközi jelentőségi felsőoktatási központ kialakítását (Tokaj-Hegyalja Egyetem), valamint a helyi közösségfejlesztést. A felsorolt célok, és azokat megvalósító prioritások és intézkedések tudják biztosítani a térség dinamikus fejlődését, gazdasági bázisának erősítését, és az itt lakók identitásának erősítését, életkilátásainak javítását. A települési környezet fejlesztése és a közlekedésfejlesztés, a térségi elérhetőség, valamint a térség belső közlekedési rendszerének javítása minden település fejlesztésének alapköve.

5.1.2.3 Tokaj-Hegyalja Történelmi Borvidék Kultúrtáj Világörökségi helyszíneire és védőövezetére vonatkozó világörökségi Kezelési Terv

A Bor-Vidék Program kidolgozása

A Tokaji Borvidék Fejlesztési Tanács feladat és hatáskörének kialakítása

A kezelés átfogó célja az élő-működő Tokaj-Hegyalja Történelmi Borvidék Kultúrtáj kiemelkedő egyetemes és nemzeti értékeinek megőrzése, különös tekintettel a világörökségi jegyzékbevétele alapjául szolgáló „nagy múltú szőlészeti-borászati hagyományra és a hagyományos földhasználatnak e különleges – a szőlőbirtokok, történelmi települések hálózata és a pincerendszerek együttesében megtestesülő – formájára”, amint az a KEÉ összegzése c. dokumentumban „A felvétel során elfogadott kritériumok kifejtése” c. pontban megállapításra került.

A Kezelés specifikus céljai

- a Tokaji borvidéken a partnerségi keretek között történő irányítási, a működési–szabályozási, a kezelési és fejlesztési kultúra tovább építése.
- a veszélyeztetett értékhozók pusztulásának megállítása, megőrzési állapotuk javítása,
- a történelmi táj értékteremtő, megújuló képességének erősítése, új értékhozók létrehozásának ösztönzése a táj népességeltartó képességének fokozására is tekintettel.

A Tokaj-Hegyalja Borvidék történeti táj jogszabályi védelme

Jelenleg a 27 település egésze helyrajzi számok felsorolásával az 5/2012. (II. 7.) NEFMI rendelet értelmében „történeti tájként” védett. A világörökségi kezelés szempontjából a szőlészeti-borászati hagyomány, azon belül a szőlőbirtokok, történelmi pincerendszerek és a nagy múltú települések prioritást élveznek a kezelés során.

A hatékony megőrzés és kezelés érdekében kívánatos, hogy az örökségvédelmi szakhatósági eljárások kötelező körét a jogszabályi környezet kiterjessze mindazon tevékenységekre, amely a Tokaj-Hegyaljai történeti táj teljes területén az épített- és táji környezetet érinti, befolyásolja. Az alábbiak szerint rendelkezik: Műemléki jelentőségű területen végzett tevékenységek során nem sérülhet a védett településrész történelmileg kialakult szerkezete, beépítésének módja, összképe, a tájjal való kapcsolata, terei, utcaképei és az építmények együttesének összefüggő rendszere. Történeti táj esetén biztosítani kell a védetté nyilvánításról szóló miniszteri rendeletben védendő értéként meghatározott jellemzők fennmaradását és érvényesülését.

Tokaj-Bodrogszeg Tájvédelmi Körzet

A természetvédelmi kezelési terv célkitűzései között több is a KEÉ megőrzését, az attribútumok megerősítését és hosszú távú fenntarthatóságát szolgálja. Az 1. attribútumhoz kapcsolódóan az aszúsodást biztosító klíma megőrzését segítik az alábbi stratégiák:

- A Bodrogszegben és a Taktaközben a mocsárrétek, taktaközi száraz gyepek, hínárállományok, úszólápok és a puha- és keményfás ligeterdők, a tokaji Nagy-Kopaszon a lösz- és erdősztyepp-vegetáció, és hegyi kaszálórétek megőrzése és fenntartása.
- A Bodrogszeg és a Taktaköz holtmedreinek és mocsarainak természetes állapotban való fenntartása.
- A Taktaköz és a Bodrogszeg vizes élőhelyein a megfelelő vízellátottság biztosítása.

A 3. attribútumban azonosított építészeti értékek megőrzését az alábbi stratégia támogatja:

- A hagyományos népi építészeti stílus alkalmazásának és a hagyományos területhasználatnak prioritást kell élveznie.

A 4. attribútumban kifejtett „magassági övezetes” tájhasználati rendszer egyik elemeként az erdők és a szőlőhegyi történeti tájlemek védelme jelenik meg az alábbi stratégiákban:

- A terület természetes és természetközeli erdeinek fenntartása, felújítása, az erdők természetes folyamatainak (erdődinamika, szukcesszió, regeneráció) elősegítése, a tájidegen fafajú erdők természetközeli alakítása, a monokultúrák (az erdő vonatkozásában szerk.) felszámolása.
- A tokaji Nagy-Kopaszon a filoxéra által elpusztított szőlők után megmaradt kőfalak, garádok, kőrakások, lépcsők, vízlevezetők, kisebb kőfülkék megőrzése.

5.1.2.4 Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Klímastratégia 2018-2030

A megyei klímastratégia jövőképe „Zöld és innovatív Borsod-Abaúj-Zemplén megye”. A gazdasági szerkezetváltás évtizedei után a megye végleg maga mögött hagyja az egykori kiemelkedően nagy ÜHG-kibocsátó, szennyezett iparvidék képét és tudatosan egy klímabarát, energiahatékony pályán indul el a társadalmi-gazdasági megújulás felé, a klímatudatos és zöld gazdaságfejlesztés terén az ország egyik példamutató térségévé válva.

Egy átfogó („A megyei gazdaság klímabarát, energiahatékony pályára állításán keresztül társadalmi–gazdasági megújulás megindítása, a klímatudatos és zöld gazdaságfejlesztés terén a megyét az ország egyik példamutató térségévé téve”); valamint ennek elérését szavatoló 3 szakterületi (mitigációs, adaptációs és szemléletformálási) specifikus célkitűzés került meghatározásra.

A specifikus célok teljesülését szakterületenként részcélok sora biztosítja.

Mitigációs cél és részcélok:

A megye dekarbonizációs célja 2020-ra, hogy az ÜHG-kibocsátása 0,7%-kal csökken, 2030-ra 5%-kal, 2050-re 37,3%-kal csökkenti a kibocsátását a jelenlegi ÜHG-leltárban szereplő adatokhoz képest.

A lakossági, közületi és vállalkozói energiahatékonyosság növelése és az energiatakarékosság ösztönzése a megyében

az energiafogyasztás területén a lakó- és középületek energiatakarékos felújításának ösztönzése, az energiatakarékos háztartási berendezések széleskörű elterjedése, az ipari és egyéb vállalkozások energiafogyasztásának csökkentésére irányuló lehetőségek elterjedésének elősegítése, támogatása.

Megújuló energiahordozók felhasználásának ösztönzése a megyében

Az ipari termelők mitigációs szerepvállalásának erősítése, együttműködési lehetőségek kialakítása

A közlekedési szektor ÜHG-kibocsátásának csökkentésére irányuló fejlesztések háttértámogatása, ösztönzése

közösségi közlekedési eszközpark folyamatos korszerűsítése, továbbá az alternatív hajtóanyagú, környezetbarát közlekedési eszközök (pl. elektromos, hibrid autók, CNG buszok) elterjedésének további támogatása.

Hivatásforgalmi kerékpárutak kiépítésével és ezek fejlesztésével, a kerékpáros közlekedéshez kapcsolódó infrastruktúra javításával és a kerékpáros közlekedés népszerűsítésével

A mezőgazdasági termelési szerkezet fenntarthatóbb irányba való elmozdulásának elősegítése

A hulladékgazdálkodás és szennyvízkezelés ÜHG-kibocsátásának csökkentése

hulladék mennyiségének csökkentése, a hulladéktelepeken a depóniagáz hasznosítása, valamint a már keletkezett hulladékok esetében azok hasznosítása (pl. újrafeldolgozás, visszanyerés,)

A megyében a CO₂-nyelő kapacitás erősítése

Adaptációs cél és részcélok:

A különböző ágazatok, természeti erőforrások és a helyi társadalom sérülékenységének mérséklése, alkalmazkodóképességének növelése

A fokozódó hőhullámokkal szembeni sérülékenység mérséklése a megyében együttműködések kialakításával, megfelelő információ biztosításával

a megye területén található települési önkormányzatok ösztönzése és számukra szakmai segítség nyújtása a megfelelő felkészüléshez (pl. hőségriadó-tervek készítésének ösztönzése, a városok ösztönzése zöldfelületek kialakítására)

Az épített környezet alkalmazkodóképességének javítása az időjárási szélsőségekkel szemben

cél átfogó intézkedésekkel az épített környezet alkalmazkodóképességének javítása. Kiemelt feladat a települési önkormányzatok számára nyújtandó módszertani támogatás a települési szabályozási tervek éghajlatváltozási szempontú felülvizsgálatához.

örökségvédelem alatt álló épületállomány települési szintű klímasérülékenységi vizsgálatának ösztönzését

A hegy- és dombvidéki területeken a villámárvíz-kockázat csökkentése, a károsan sok vízmennyiség tározása, majd későbbi felhasználása más vízgazdálkodási célokra,

Sérülékeny ivóvízbázisok alkalmazkodási feltételeinek megteremtésére vonatkozó háttértámogatás és ösztönzés

A kiemelten sérülékeny és védett megyei természeti értékek alkalmazkodásának elősegítése

A természetközeli élőhelyek, ökológiai folyosók, puffer területek, mezővédő erdősávok, fasorok, bokorsorok megőrzése, vagy rehabilitálása

Megyei erdőterületek és zöldfelületek alkalmazkodási képességének erősítése és potenciáljának kiaknázása

A megyei turizmus alkalmazkodóképességének fejlesztése

Fenntarthatóbb mezőgazdasági szerkezet kialakítása a megyében a fenntartható és alkalmazkodó gazdálkodás ösztönzése az agrárszektorban az ökológiai gazdálkodási módok térnyerésének, a termőhelyi adottságoknak és a változó klímának megfelelő termelési szerkezet kialakítása és fajták használata,

Az éghajlatváltozás által veszélyeztetett megyei értékek megóvása a klímaváltozás hatásaival szemben

Fenntartható táj- és talajvédelem kialakítása és hosszú távú megőrzése. A turisztikailag hasznosítható értékek kapcsán a különböző, megyei értékekhez kapcsolódó rendezvények klímabaráttá tétele

Szemléletformálási cél és részcélok:

A zöld és innovatív Borsod-Abaúj-Zemplén megteremtése váljon valódi közös céljá

A települési önkormányzatok és a helyi civil szervezetek váljanak a klímatudatos cselekvés „világítótornyáivá”

Klíma- és energiatudatos gazdaságfejlesztés támogatása az oktatás, képzés, tanácsadás eszközeivel

A megye lakóinak életminőségét javítsák a mindennapokban is elterjedő környezettudatos megoldások

Klímapartnerségi hálózat a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat koordinációja mellett

5.1.3 Nemzetközi Fejlesztési Programokkal történő illeszkedés vizsgálata

Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2021-2027 időszakra vonatkozó kohéziós források felhasználásáról

9. táblázat ITS illeszkedése a Magyarország Partnerségi Megállapodáshoz

Szakpolitikai cél	Releváns OP	Szakterület	ITS illeszkedés
PO1 Versenyképesebb és intelligensebb Európa	1. GINOP Plusz 2. DIMOP Plusz	Kis- és középvállalatok fejlesztése Digitalizáció	Stratégiai cél 2: Egyedi adottságokra építő versenyképes helyi gazdaság R1 A városban történő letelepedést ösztönző és magas életminőséget támogató munkahelyteremtés R2 A szőlészet – borászat és mezőgazdaság, mint a város húzóágazatai versenyképességének erősítése, technológia fejlesztése, befektetővonzóképességének növelése, K+F+I térségi erősítése R3 Vállalkozásfejlesztés és versenyképesség erősítése helyi gazdasági együttműködések révén, fenntartható fogyasztási minták elterjesztése
PO2 Zöldebb Európa	1. KEHOP Plusz 2. IKOP Plusz 3. TOP Plusz 4. DIMOP Plusz 5. MAHOP Plusz	Energiagazdaság Vízgazdálkodás és katasztrófakockázat-csökkentés Körforgásos gazdaság Ívóvíz-, szennyvízhálózat Természetvédelem Levegőminőség	Stratégiai cél 1: Fenntartható és élhető, a klímaváltozás hatásaira rugalmasan reagáló városi környezet kialakítása R2 A város kék- és zöldfelületi rendszerének fejlesztése a vonzó és élhető települési környezet biztosítása érdekében R3 Zöld és digitális átállás
PO3 Jobban összekapcsolt Európa	1. IKOP Plusz	Közúthálózat	Stratégiai cél 1: Fenntartható és élhető, a klímaváltozás hatásaira rugalmasan reagáló városi környezet kialakítása R1 Fenntartható közlekedésfejlesztés, a város és térségi mobilitás fejlesztése
PO4 Szociálisabb és befogadóbb Európa	1. EFOP Plusz 2. GINOP Plusz 3. TOP Plusz	Foglalkoztatás Egészségügyi helyzet Oktatás, képzettség	Stratégiai cél 4: A város és térségében élők életminőségének javítása R1 Helyi igényekre reagáló humán potenciál fejlesztése

	4. DIMOP Plusz	Társadalmi kirekesztődés, szegénység Szociális ellátás, gyermekjóléti ellátás, kríziskezelés	R2 Vonzó, kisvárosi közszolgáltatások, illetve humán infrastruktúra fejlesztése R3 Kulturális sokszínűség fenntartása, tradíciókra alapozott helyi identitás és társadalmi együttműködés erősítése
PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa	1. TOP Plusz 2. GINOP Plusz	Komplex programmal fejlesztendő járások Vidéki térségek Turizmus Kiemelt fejlesztési térségek	Stratégiai cél 3: A táji adottságokra építő, az épített és természeti örökséggel összhangban bővülő turizmus R1 Minőségi gasztronómiára, a borászati és szőlészeti hagyományokra épülő turizmusfejlesztés a kiszolgáló infrastruktúra és szolgáltatások összehangolt fejlesztésével, Tokaj turisztikai desztinációként történő pozicionálásával R2 Tokaj turisztikai és rekreációs piaci jelenlétének erősítése befektetők vonzásával és a turisztikai ökoszisztéma erősítésével R3 A Tisza és Bodrog adottságait fenntartható módon hasznosító aktív turizmus fejlesztése

Forrás: Saját szerkesztés

Kiemelt fejlesztési térségek: Az OFTK-ban nevesített három kiemelt fejlesztési térség integrált fejlesztéséhez országos érdek fűződik. A Tokaji Borvidék térségi fejlesztésének indoka a nemzetgazdasági jelentőség, a kultúrtáji értékek megőrzése, a helyi, bortermelésre specializált gazdaság.

5.2 Belső összefüggések

Tokaj Városa a hosszútávra megfogalmazott Településfejlesztési Konceptiójára alapozva és a Megalapozó Tanulmányban feltárt jelenlegi helyzet ismeretében 4 stratégiai és 3 területi célt jelölt meg a következő fejlesztési időszakra.

A stratégiai célok lefedik a városfejlesztés legfontosabb területeit, és hozzájárulnak a város hosszú távú jövőképeinek megvalósulásához, a Településfejlesztési Konceptióban megfogalmazott stratégiai célokhoz.

5.2.1 A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

Jelen fejezet célja, hogy bemutassa, hogy a stratégiában meghatározott célok teljesülése hogyan és milyen mértékben segíti elő a helyzetfeltáró fejezetekben meghatározott városi problémák mérséklődését, illetve ezek a célok milyen mértékben építenek a különböző területi szinteken definiált adottságokra.

10. táblázat A városi szintű középtávú tematikus célok és problémák kapcsolatai

Tematikus célok	Megalapozó vizsgálatban azonosított problémák	Megalapozó vizsgálatban azonosított adottságok
S1: Fenntartható és élhető, a klímaváltozás hatásaira rugalmasan reagáló városi környezet kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> • fő közlekedési útvonalak városközponton való áthaladása biztonsági kockázatot jelent • átmenő kamionforgalom városi infrastruktúrát terhelő folyamatos jelenléte, magas a környezetterhelés – levegő, zaj és rezgésterhelés • városi infrastruktúra, utak, járdák, zöldfelületek, kerékpárutak minősége alacsony • biztonságos kerékpárutak száma kevés 	<ul style="list-style-type: none"> • két megyeszékhelyre is közvetlen vasúti és közúti kapcsolat • Tiszai kikötő, átkelőhely, folyami szállítási potenciál • páratlan a tájképi adottság, az Alföld és Zemplén találkozásánál fekszik, • Natura 2000-es területek, természetvédelmi területek
S2: Egyedi adottságokra építő versenyképes helyi gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> • nincsenek jelen a városban nagyfoglalkoztatók • alacsony a felsőfokú végzettséget igénylő munkahelyek aránya 	<ul style="list-style-type: none"> • megszűnt gazdasági tevékenységek rendezetlen területei, felhagyott ingatlanok • egyoldalú gazdasági szerkezet • bővülő exportképesség
S3: A táji adottságokra építő, az épített és természeti örökséggel összhangban bővülő turizmus	<ul style="list-style-type: none"> • nem tölti be a borvidék névadójaként központi szerepkörét, a legjelentősebb intézmények nem Tokajban találhatóak (Tokaj-Hegyalja Egyetem, KFI központ, Grand Tokaj Zrt) • kereskedelmi és vendéglátóipari szolgáltatások színvonalának növelése • szőlőhegyeken a dűlőutak minősége gyenge, turisztikai attrakcióba bevonhatóságot gátolja • gyenge az együttműködés a Borvidék települései között, nincs egységes turisztikai desztinációmenedzsment • alacsony a Tokajban eltöltött turisztikai célú tartózkodási idő 	<ul style="list-style-type: none"> • Tokaj-Hegyalja Borvidék központja • borászat-szőlészetre alapozott jelentős idegenforgalmi potenciál • Óváros vonzó építészeti öröksége, műemlékek, Rákóczi vár maradványai, izraelita temető • Világörökség helyszín névadó települése • víziturizmusra alapozott jelentős idegenforgalmi potenciál • elmúlt években turisztikai látogatószám folyamatos bővülése • turisztikai infrastruktúra kiépítettsége, magas kategóriájú szálláshelyfejlesztések folyamatban vannak • turisztikai attrakciók bővülése (Fesztiválatlan, Kabinos felvonó, TV Torony hasznosítása)
S4: A város és térségében élők életminőségének javítása	<ul style="list-style-type: none"> • magas az elvándorlás a településről, folyamatosan csökkenő népességszám 	<ul style="list-style-type: none"> • lakóterület fejlesztési potenciál

	<ul style="list-style-type: none"> • nagymértékű elöregedés • rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya magas • kereskedelmi és vendéglátóipari szolgáltatások színvonala alacsony • humán infrastruktúra hálózata kihasználatlan, leépíteni kényszerül • középfokú oktatási intézményeinek modernizációja elmarad, tanulói létszám fogyatkozik • szociális ellátó rendszer nem kellően felkészült a meredeken növekvő idős korosztály ellátására 	<ul style="list-style-type: none"> • magas minőségű, bérleti rendszerű lakhatás fejlesztése • jól képzett, folyamatosan megújuló humán infrastruktúra járási ellátási körzettel, mind egészségügyi, mind szociális területen • iskolaváros jelleg, jelentős középiskolai képzési kínálattal • jelentős közművelődési, kulturális potenciál
--	---	--

Forrás: Saját szerkesztés

5.2.2 A célok logikai összefüggése

A területi célok a beazonosított városrészek főbb fejlesztési szükségleteit, céljait fogalmazza meg úgy, hogy azok hozzájáruljanak a stratégiai célok megvalósulásához, ezen keresztül a város hosszútávra megfogalmazott víziójának eléréséhez.

A célrendszer vizsgálatakor látható, hogy a célok közötti kapcsolatok több dimenziósak és összetettek. Egy-egy városrészi cél több tematikus cél megvalósulásához is hozzájárulhat, és egy-egy tematikus cél több stratégiai cél eléréséhez kapcsolódik.

11. táblázat A városi szintű középtávú tematikus célok és városrészi célok kapcsolatai

	Stratégiai cél 1: Fenntartható és élhető, a klímaváltozás hatásaira rugalmasan reagáló városi környezet kialakítása	Stratégiai cél 2: Egyedi adottságokra építő versenyképes helyi gazdaság	Stratégiai cél 3: A táji adottságokra építő, az épített és természeti örökséggel összhangban bővülő turizmus	Stratégiai cél 4: A város és térségében élők életminőségének javítása
Városrészi cél 1: Központi városrész: Tokaj turisztikai arculatát meghatározó központi városmag megőrzése és értékőrző fejlesztése	++	+	+++	+
Városrészi cél 2: Északi városrész fejlesztése kisvárosi funkcióinak erősítésével és bővítésével	+	+	++	++
Városrészi cél 3: Déli városrész fejlesztése vonzó európai kisvárosi jellegének erősítésével	++	+++	+	+++

Forrás: Saját szerkesztés

Jelmagyarázat: + enyhe kapcsolódás, ++ közepes kapcsolódás, +++ erős kapcsolódás:

5.2.3 A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

Jelen fejezetben a stratégiában meghatározott, az önkormányzat döntése értelmében a 2027-ig terjedő időszakban prioritást élvező fejlesztések között azonosítható logikai összefüggéseit mutatjuk be.

Az alábbi összesítő táblában azt vizsgáljuk, hogy az egyes beavatkozások milyen mértékben kapcsolódnak más beavatkozásokhoz, mennyiben segítik, vagy éppen rontják azok eredményességét. Az alábbi táblázatban a beavatkozások közötti összefüggések erősségét egy -2 – 0 - +2 skálán azonosítottuk, ahol a „0” a kapcsolódás hiányát, a -2 az erős negatív hatást, míg a „+2” érték az erős pozitív kapcsolódást jelöli.

Az alábbi, a beavatkozások logikai összefüggéseit összesítő ábra alapján a következő főbb megállapításokat tehetjük:

A Stratégiában azonosított beavatkozások úgy lettek meghatározva, hogy azok

- minél nagyobb mértékben és integrált módon reagáljanak a helyzetelemzésben feltárt problémákra, hiányosságokra,
- egyértelműen hozzájáruljanak a települési szintű és a magasabb rangú (megyei, országos, EU-s) célkitűzések eléréséhez,
- integrált szemléletűek legyenek és kölcsönhatásuk pozitív eredményt mutasson – ezek kerülnek bemutatásra az alábbiakban.

12. táblázat A beavatkozások logikai összefüggései

	Beavatkozási projektek	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	Összesen	
1	Középkori városmag rekonstrukciójának II. üteme		2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20
2	Aranysas szálloda rekonstrukciója	2		0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
3	Római katolikus lelkészlakás és plébánia épületének rekonstrukciója	1	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Református templom és plébánia rekonstrukciója	2	0	0		0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
5	Görögkatolikus templom és parókia rekonstrukciója	2	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Áruház helyén két szintes dufartos szolgáltatóház építése	2	1	0	0	0		0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
7	Borvidéki Emlékpark fejlesztése	2	0	0	0	0	0		2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
8	Volt tűzretelep helyén park és parkoló kialakítás	2	1	0	0	0	1	2		0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
9	Pap Miklós népfőiskola és művésztelep kialakítása	2	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	Volt pálos kolostor rekonstrukció - új intézményi és turisztikai centrum	2	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	Generális-ház rekonstrukciója	2	0	0	1	0	1	0	0	0	0		1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
12	Zöld Város projekt	2	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
13	Új Bodrog-híd megépítése	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
14	Alsó Lombkorona-sétány, liget	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2		2	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
15	Szapolyai János király vízivárának részleges rekonstrukciója, régészeti park	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2		2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
16	"Szellemi és folyami kikötő"	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2		0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
17	Kötőtpályás, kabinos felvonó a Kopasz hegyre, kilátó fejlesztés	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
18	Felső Lombkorona-sétány és környéke	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2		1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3

	Beavatkozási projektek	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	Összesen	
19	Történelmi dűlőutak és panorámaút turisztikai hasznosítása	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1		0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
20	Kajak-kenu evezőpálya, téli hajókikötő	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
21	Tokaj Hegyalja Egyetem Kereskedelmi középiskola kollégium és sportcsarnok fejlesztés	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Új gyermekintézmény korszerű infrastruktúrával	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23	Sziklafürdő	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
24	Délnyugati lakóterület infrastruktúra előkészítése	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	1	1	0	0	1	0	0	3	
25	Mezőgazdasági szakközépiskola kollégiuma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	1	0	0	1	0	0	2	
26	Kis-tokaji új városközpont fejlesztés, evangélikus kápolnával	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	1	0	1	2	
27	Belterületi utak fejlesztése	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1		0	0	0	1	0	5
28	Termálkút fúrás, Aquapark, Sportcentrum építés	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0
29	Új Tisza-híd, 39-es út tokaji szakasza, iparterület infrastruktúra fejlesztés, hajókikötő és dokk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0
30	Csapadékvíz elvezetés	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1	0	0		0	0	5
31	Óvoda udvar felújítás	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0
32	Szociális alapszolgáltatás fejlesztése	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0
	Összesen	22	4	1	3	2	6	5	7	2	2	4	7	6	7	7	7	3	3	3	3	0	0	1	3	2	3	3	0	0	3	1	1		

Forrás: Saját szerkesztés

A projektek közül a stratégia megvalósíthatóságára a legjelentősebb hatással a gazdaságfejlesztési projektek, ezen belül a kiemelt turisztikai projektek számítanak, illetve az ehhez közvetlenül kapcsolódnak a városrehabilitációs célú infrastruktúra fejlesztések. A turisztikai jellegű projektek (attrakció és szállás és szolgáltatásfejlesztés) egyértelműen kiegészítik egymást, mivel az idegenforgalmi vonzerő hosszú távon és nemzetközileg csak akkor erősíthető, ha széleskörű turisztikai kínálat és szolgáltatások állnak a vendégek rendelkezésére, s még nagyobb előnyt jelentenek, ha programcsomagként kínálják az ide látogatóknak. Ezek a helyi lakosság számára is elérhetőek, ami közvetve hozzájárul a helyi identitástudat erősödéséhez is.

Tokaj városa tudatosan tervezi a humán szolgáltatásait és a funkciók városi szintű megoszlását. A városi szintű célok koherens rendszerben, egymást erősítve járulnak hozzá az integrált településfejlesztési stratégia átfogó céljának és tematikus céljainak megvalósításához. Az iskolás korú gyerekek ellátását biztosító intézmények fejlesztése, Tokaj térségi iskola városi szerepkörét erősíti, így a település lakosság megtartó és vonzó képességhez járul hozzá. A település lakosság megtartó és vonzó képességének fejlesztéséhez szükség van a lakóterületek infrastrukturális fejlesztéséhez, illetve a város alközponti fejlesztéséhez is.

Emellett viszont sok olyan projekt is megjelenik, amely más fejlesztésre nincsen hatással, a fejlesztések ágazati jellegű, speciális probléma kezelését célozzák.

A fentiek értelmében a tervezett beavatkozások közötti szinergikus hatásmechanizmus egyértelműen igazolható, negatív hatások vagy gátló kapcsolatok nem prognosztizálhatók.

6 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

Az ITS megvalósítása és megvalósíthatósága szempontjából fontos, hogy azonosítsa azokat a kockázatokat, amelyek esetleges bekövetkezése a stratégia céljainak elérését veszélyezteti. Az egyes konkrét beavatkozások, projektek megvalósítását veszélyeztető kockázatokat az adott fejlesztések kapcsán kell meghatározni és kezelni.

Jelen fejezet a stratégiai szintű kockázatok bemutatása mellett megbecsüli a bekövetkezés valószínűségét és hatásának mértékét, valamint minden egyes kockázat esetében meghatározza a kockázatkezelési intézkedéseket is. A kockázatok több szempont alapján csoportosíthatók:

- attól függően, hogy az adott kockázat bekövetkezése, illetve megelőzése önkormányzati hatáskörbe tartozik-e, elkülöníthetők belső és külső kockázatok;
- a stratégiaalkotás és - megvalósítás fázisait tekintve három kockázat típus különböztethető meg:
  - **tervezéshez kapcsolódó kockázatok:** a legfontosabb kockázatot a stratégiaalkotás szempontjából a tervezési környezet folyamatos változása jelenti; a kockázat kiküszöbölése érdekében folyamatos egyeztetések, szakértői konzultációk valósultak meg, a városi projektporfólió a helyi igények és szükségletek, valamint az EU-célkitűzések és a hazai operatív programok által kijelölt lehetőségek figyelembevételével került kialakításra;
  - **megvalósításhoz kapcsolódó kockázatok:** a legfőbb nehézséget a tervezett projektek végrehajtásával kapcsolatos műszaki és pénzügyi problémák okozhatják, amelyek megfelelő előkészítési tevékenységgel jelentősen csökkenthetőek;
  - **fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok:** a tervezés és megvalósítás mellett kiemelt figyelmet kell fordítani az elért eredmények fenntartásának módjára és szervezeti hátterére;
- a kockázatok különböző területeken jelentkezhetnek – felmerülhetnek pénzügyi, gazdasági, jogi, intézményi, műszaki vagy társadalmi nehézségek, amelyek akadályozhatják a stratégia céljainak elérését.

Az alábbi táblázat azt mutatja, hogy a stratégia megvalósíthatóságának milyen kockázatai vannak és a kockázat bekövetkezése esetén az egyes célok milyen módon érintettek.

13. táblázat A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Hatás leírása	Kockázatkezelés módja
A jogszabályi, tervezési környezet változása	magas	jelentős	Változó Operatív Program tartalom, változó forrás és szervezeti keretek: A jogszabályok, tervezési keretek változása azt eredményezheti, hogy a tervezett fejlesztéseket, azok műszaki tartalmát, kivitelezhetőségét újra kell tárgyalni, szükség szerint módosítani kell az elkészült műszaki, pénzügyi, ütemezési stb. terveket. Ezek időigénye gátolhatja a határidőre teljesítést, illetve egyes fejlesztési elképzelések megvalósulását is akadályozhatja.	A vonatkozó jogszabályok, eljárásrendek, jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése Rugalmas, gyors reagálás a megváltozó jogszabályi körülményekhez, tervezési szabályozási környezetet meghatározó intézményekkel szoros együttműködés.
Hazai, illetve Európai Unió fejlesztési források elmaradása kérése	alacsony / közepes	jelentős	A tervezett fejlesztésekhez nem sikerül pályázati forrásokat mozgósítani, így a fejlesztés megvalósítására nem áll rendelkezésre kellő forrás, a fejlesztés elmarad.	A forrás lehívás késedelmére való felkészülés
Projekt előkészítés elhúzódása, hatósági dokumentumok hiánya, kérése	közepes	jelentős	Az adekvát források elérhetőségének időszakában a projektötlet előkészítettsége nem éri el a szükséges készültségi fokot (Tervek, engedélyek stb. nem állnak rendelkezésre), így a pályázat meghíúsul, a fejlesztés elmarad.	Az operatív programok, pályázati ütemezések folyamatos nyomon követése. Az előkészítéshez szükséges források allokálása és humánerőforrás biztosítása. Engedélyeztetésnél az ügyintézési időkereteinek figyelembevétele.
Sikertelen közbeszerzési eljárások	közepes	közepes	A sikertelenül lebonyolított közbeszerzési eljárások jelentős időcsúszást eredményezhetnek a kivitelezésben, így problémát jelenthetnek a fejlesztéseket finanszírozó pályázati források lehívása során is.	A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségének biztosítása Az eljárásrend szigorú betartása minden érintett részéről
Infláció, fejlesztési költségek emelkedése	közepes	közepes	A fejlesztések pontos költsége a tervezés jelen fázisában még nem ismert, csupán becsült költségek, melyek nem a részletes műszaki tartalom ismeretében kerültek	Tartalék keret képzése, illetve körültekintő és alapos tervezés szükséges, mely részletes

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Hatás leírása	Kockázatkezelés módja
			meghatározásra. A betervezett költségek így jelentősen alulmúlhatják a megvalósításkor érvényes piaci árakat, mely a fejlesztések elmaradásához, csökkentett műszaki tartalommal való megvalósításához vezethet.	projekttervek, átgondolt műszaki tervek, a várható inflációval tervező költségvetések készítését követeli meg.
Településközi koordináció elmaradása	alacsony	jelentős	A járási szerepkörön túlmutató településközi koordináció a város esetében (Tokaj-Hegyalja borvidék) elengedhetetlen céljai eléréséhez. Ennek hiányában az egyes településeken tervezett fejlesztések egymás konkurenciájává válnak / elmaradnak/, nem a szükséges ütemben és formában valósulnak meg. Nem sikerül kiaknázni a közös fejlesztésekben rejlő előnyöket és lehetőségeket.	Szervezett és strukturált együttműködés kialakítása, fenntartása az érintett településekkel végig a partnerségi folyamat során.
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya	alacsony	közepes	A tervezett fejlesztések körültekintő előkészítéséhez és megvalósításához megfelelő szaktudással és tapasztalattal rendelkező munkatársak híján a tervezett fejlesztések megvalósítása jelentős csúszást eredményez, illetve a beruházások, projektek elmaradását is maga után vonhatja.	Mind a stratégiai, mind az operatív menedzsment kapacitások megerősítése szükséges.
Előre nem látható műszaki problémák	közepes	közepes	A megvalósítás során számos előre nem látható műszaki probléma merülhet fel, mely nem megfelelő előkészítettségéből, hibás kivitelezési munkákból illetve, előre nem látható pót / többletmunkákból adódhatnak, így a tervezett projektek jelentős csúszást szenvedhetnek.	Részletes tanulmánytervek készítése, alapos helyszínelmérés, felkészülés a többletmunkára A tervezők és kivitelezők kiválasztása során kiemelt figyelem fordítása a szakmai alkalmasság, megfelelő referenciák meglétére.

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Hatás leírása	Kockázatkezelés módja
A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya	közepes	közepes	Amennyiben a településnek nem sikerül megvalósítania azt a törekvését, hogy kiaknázza a piaci szereplők által megvalósítandó fejlesztésekben rejlő lehetőségeket, kizárólag közszféra fejlesztések valósulnak meg, elmaradnak a magánszféra befektetései, ami az elvárt gazdasági növekedés gátja lehet.	Megfelelő marketing és promóciós tevékenységek, a befektetési lehetőségek kapcsán
Lakossági ellenállás, negatív közvélemény	közepes	közepes	Amennyiben a lakosság és a helyi civil szervezetek nem elégedettek az egyes tervezett és megvalósuló fejlesztésekkel, nem érzik a fejlesztéseket magukénak, azok elfogadottsága nem lesz megfelelő, az helyi társadalmi problémák kialakulásához, megerősödéséhez járulhat hozzá.	Magas szintű partnerség biztosítása Folyamatos kommunikáció a lakossággal, helyi fórumok szervezése
A létesítmények fenntartási költségei emelkedése	közepes	közepes	A beruházás típusú projektek fenntartásának költségeit Projektgazda nem tudja finanszírozni, a fejlesztés eredményeként létrejövő infrastruktúra, szolgáltatás stb. fenntarthatatlanná válik, a projekt hatásai elmaradnak.	Költség-haszon elemzés előzetes elvégzése Korszerű, hatékony technológiák alkalmazása
A revitalizált, vagy új zöldfelületek gyors degradációja	alacsony	alacsony	A zöldfelület fejlesztésére irányuló projektek fenntartásának költségeit Projektgazda nem tudja finanszírozni, a revitalizált vagy új zöldfelület degradálódik, a fejlesztés hatásai elmaradnak.	A városi klímát jól tűrő, őshonos növényfajok megfelelő időben történő betelepítése Fenntartási költségek biztosítása
Az indikátorok teljesítése nem lehetséges	alacsony	jelentős	A megvalósulást mérő indikátorvállalások nem, vagy nem az elvárt szinten teljesülnek.	Teljesíthető és mérhető indikátorok meghatározása

Forrás: Saját szerkesztés

7 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

7.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

Tokaj városának fejlődését a beruházási tevékenységeken túlmenően a nem beruházási jellegű tevékenységek is nagymértékben előre vihetik. Ezek hozzájárulnak a város fenntarthatóságához, gazdasági prosperitásához. A legfontosabb nem beruházási jellegű intézkedések:

Vállalkozó ökoszisztéma építése a gazdasági diverzifikáció érdekében a lakosság és a tudás szektor bevonásával a gazdaságfejlesztési komplex projekt bemutatásánál leírt eszközök révén, állandó gazdaságfejlesztési informális fórum működtetésével

Az idegenforgalmi ökoszisztéma további fejlesztése, az érintett szereplőkkel történő együttműködés erősítése, a Tokaji turisztikai desztinációmenedzsment tevékenység újragondolása és megerősítése révén. Ennek keretében együttműködés a térség meghatározó idegenforgalomban érintett szereplőivel, valamint a kulturális-kreatív ipar kiépülésének ösztönzése információ szolgáltatással, együttműködések ösztönzésével.

Átfogó program a digitális szolgáltatások kiépítése és bevezetése érdekében, melynek keretében adatbázisépítő, várostervezési, - monitoring és -működtetési modell és program kialakítására kerül sor a stabil, kiszámítható fejlődés feltételeinek megteremtése és fenntartása érdekében.

Az energiaellátást és a környezeti fenntarthatóságot szem előtt tartó zöld átállás koncepciójának kialakítása, előzetes felmérések elvégzése, a fenntartható energia akcióterv megújítása, és a fenntarthatóságot szemléletformáló eszközökkel megvalósító soft beavatkozások kidolgozása és realizálása. Egységes önkormányzati szemléletű energiagazdálkodási program kidolgozása, a megújuló energiaforrások alkalmazhatóságának vizsgálatával.

Foglalkoztathatóság fejlesztését szolgáló kísérleti program kidolgozása és elindítása, a jelenleg nem foglalkoztatható réteg minél nagyobb arányú foglalkoztathatóvá tétele, a foglalkoztatottak munkaerőpiaci kompetenciáinak, hozzáadott érték-termelő képességének fejlesztése komplex szociális, kulturális, oktatási, ösztönzési és kommunikációs beavatkozások révén. Együttműködések kialakítása a szomszédos városokkal lakosságnövekedést szolgáló munkahelyteremtés, foglalkoztatás érdekében.

A sportélet, a helyi közösségek összetartó ereje fenntartása érdekében az önkormányzat minden évben támogatja a sport- és kulturális egyesületeket. Emellett az önkormányzatnak az államháztartáson kívüli támogatás nyújtásával (1/2015.(I.30) önkormányzati rendelet) célja a civil társadalom erősítése, a természetes személyek, civil szervezetek helyi társadalmi szerepvállalásának segítése, az önkormányzat és a civil szervezetek közötti partneri viszony és munkamegosztás előmozdítása a közfeladatok hatékonyabb ellátása érdekében.

Városmarketing célú tevékenységek: A városmarketing tevékenység a városfejlesztés egyik fontos önkormányzati eszköze. Alkalmazásával fokozható a település versenyképessége, vonzóvá válhat új befektetők számára. A település egyedi arculatának kialakítása és annak kommunikálása fokozza a város idegenforgalmát, térségi szerepét. A település céljai között hangsúlyos szerepet kapott a turisztikai potenciál erősítése, ezért a településen működő TDM szervezet 2011 évben elkészült Pozícionálási és Versenyképességi Stratégiája által meghatározott fejlesztési irányok és intézkedések tovább gondolásával szükséges lesz elkészíteni Tokaj Városmarketing Stratégiáját, mely segítheti a településfejlesztési stratégia megvalósulását.

A stabil és kiegyensúlyozott költségvetés fontos eleme a szakmailag átgondolt és pénzügyileg megtervezet adópolitika. Tokaj a helyi adópolitika kialakítása során az alábbi szempontokat helyezi előtérbe:

- a lakosság és a vállalkozások teherbíró képességét,
- a megfelelő minőségi szolgáltatások garantálását, valamint
- a kiegyensúlyozott költségvetés megvalósítását.

A város területén a következő adónemek vannak érvényben:

- Helyi iparűzési adó
- Idegenforgalmi adó
- Magánszemélyek kommunális adója
- Gépjárműadó
- Talajterhelési díj

Kapcsolódó Önkormányzati rendeletek:

Tokaj Város Önkormányzatának 14/2004. (VII.7.) számú rendeletével a város környezetvédelmi feladatai elősegítése érdekében „Környezetvédelmi Alap” létrehozásáról döntött.

Tokaj Város Önkormányzatának a talajterhelési díjról szóló 16/2015. (IX.24.) számú rendelete

Tokaj Város Önkormányzatának 15/2007. (IX.26.) számú Tokaj Város Önkormányzat 2005-2010 évekre vonatkozó helyi hulladékgyűjtési tervéről szóló rendelet

Tokaj Város Önkormányzatának 17/1996. (XII.30.) számú, az építészeti értékek helyi védelméről szóló rendelet

Tokaj Város Önkormányzatának 962001 (IV.18.) számú, Tokaj Város kötelező közművelődési önkormányzatairól szóló rendelete

7.2 Az ITS megvalósításának szervezeti keretei

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósításának egyik kulcs kérdése a megfelelő végrehajtási intézményrendszer, humán kapacitás biztosítása. Ennek érdekében szükséges, hogy az Önkormányzaton belül legyen nevesített felelőse a stratégia végrehajtásának, aki megfelelő kompetenciákkal bír, és döntéselőkészítő javaslatokat tud a Polgármester és a Képviselő-testület elé terjeszteni. Nevesíteni szükséges továbbá, hogy mely önkormányzati bizottságok bírnak felelősséggel a stratégia végrehajtásában.

A képviselő-testület feladatainak eredményesebb ellátása érdekében 3 állandó bizottságot működtet:

- az Ügyrendi, Jogi és Humánpolitikai Bizottságot
- Településfejlesztési Bizottságot
- Kulturális, Turisztikai, Nemzetközi kapcsolatokért felelős Bizottságot

A képviselő-testület munkájában a bizottságokon kívül úgynevezett tanácsadó testületek is közreműködhetnek.

A polgármesteri hivatal Hatósági és Szociális Iroda, Gazdasági Iroda, Városüzemeltetési és Műszaki Irodára tagolódnak, az irodavezetők közvetlenül a jegyzőhöz tartoznak.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia végrehajtásáért a Településfejlesztési Bizottság, valamint operatív szinten a Városüzemeltetési és Műszaki Iroda felelős.

A fenntartható városfejlesztésnek alapvető eleme a különböző érdekelt felek bevonása helyi, térségi szinten. A fenntartható városfejlesztési stratégiák integrált helyi alapú megközelítéssel rendelkeznek, ami az érdekelt felek széles körére terjed ki (intézmények, kutatási és oktatási intézmények, civil szervezetek, magánszektor).

A stratégia előkészítő, tervezési szakaszában az érdekelt felek bevonásának rugalmas jellege valósult meg, többnyire eseti mechanizmusokkal, panelek és munkaértekezletek révén. A partnerség hozzáadott értéke azonban a teljes stratégiai ciklus mentén érvényesül, így szükséges annak fenntartása a végrehajtás időszakában is.

A monitoring folyamathoz kapcsolódó partnerségi fórum fenntartása tervezett, mely legalább évente, de szükség esetén gyakrabban ülésezik, megvitatja az integrált településfejlesztési stratégia végrehajtásának állását, részt vesz a projektek azonosításában, és tartalmi kialakításában, és visszacsatolást kap a megvalósult fejlesztésekről, azok hatásairól, és a mért indikátorokról.

Ez a mechanizmus javítja a stratégia minőségét, valamint erősíti és szélesíti azt a kört, amelyben az érdekelt felek magukénak érzik az ITS-t. Az érdekelt felek körének optimális összetétele várhatóan változik az idők során, ezért az érintettek körének felülvizsgálata, igény szerinti kibővítése folyamatos feladat.

Az érdekelt felek elkötelezettségének elősegítése

- a társadalom valamennyi rétegének bevonása,
- a magánszektor, így különösen az ingatlanfejlesztők, várostervezők, intézményi befektetők, a pénzügyi szektor, valamint a szabályozók, a tudományos körök, a nem profitorientált szervezetek és a civil társadalom bevonását szolgáló innovatív mechanizmusok kihasználása
- eredményorientált elkötelezettség támogatása a döntéshozatali eljárás és az érdekelt felek hozzájárulási felhasználásának egyértelművé tételével, megfelelő erőforrások biztosításával, információ-megosztással

Partnerség a civil szervezetekkel

A városban működő mintegy 60 civil szervezet tevékenysége kiegészíti, sok esetben helyettesíti a város által nyújtott szolgáltatásokat. A civil szektornak nyílik leginkább lehetősége arra, hogy az ún. „soft” projektek megvalósításával a humán erőforrásokat fejlesszék, a társadalmi kohéziót erősítő beavatkozásokat hajtsanak végre.

Partnerség a helyi gazdaság szereplőivel

Tokaj Város Önkormányzatának a gazdaság fejlesztésére vonatkozó beavatkozásai hozzájárulnak a kedvezőbb gazdasági környezet kialakulásához, a város tökevonzó képességének javulásához, de a gazdasági szereplők helyzetbe hozását is célzó beavatkozások önmagukban nem hoznak gyökeres változást a térség jövedelemtermelő potenciáljában és nem jelentenek megoldást a foglalkoztatottság körében meglévő problémáikra. Az Önkormányzat további feladata tehát e tekintetben a gazdasági szereplők bevonása a fejlesztési elképzelések megvalósításába, és feladata, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel segítse a kkv szektor tervezett fejlesztéseinek megvalósulását. Befektetés ösztönző

tevékenysége során kommunikálnia kell a városban rejlő gazdasági lehetőségek mellett a település azon adottságát is, miszerint Tokaj a szabad vállalkozási zóna települése.

A rendszeresen megrendezésre kerülő városi rendezvények az idegenforgalom növelése mellett segítik a helyi kézművesek, kistermelők termékeinek bemutatását, piacra jutását; a város imázsának javítását, a helyi lakosság kötődést, identitástudatuk erősítését.

Ilyen hagyományos, jelentősebb rendezvények a városban:

- Tokaji Borfesztivál (Látogatószám: megközelítőleg 20.000 fő)
- Sárkányhajó verseny (Látogatószám: megközelítőleg 300)
- Crescendo Nyári Zenei Akadémia (Látogatószám: megközelítőleg 300)
- Furmint fröccs és lecsó (Látogatószám: megközelítőleg 400 fő)
- Tokaji Íróttábor (Látogatószám: megközelítőleg 300 fő)
- Szüreti Napok (Látogatószám: megközelítőleg 10.000 fő)

Fontos, hogy a városban a tervezett és megvalósuló fejlesztések minél szélesebb körben ismertek legyenek, hiszen csak így biztosítható akár a lakosság, akár a befektetők, vállalkozások részéről az elfogadottság.

7.3 A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

Tokaj Város a Tokaj-Hegyalja Történelmi Borvidék Kultúrtáj Világörökségi helyszíne és a Tokaj-Zemplén kiemelt térség jelentős városa, mely szükségessé teszi a térség településeivel való szoros együttműködést elsősorban a turizmus területén.

A Tokaji Borvidéket (Tokaj-Hegyalja) az UNESCO Világörökség Bizottsága 2002-ben, mint kultúrtájat vette fel a Világörökségi Listára. A Tokaj-Hegyaljai Történelmi Borvidék Kultúrtáj világörökségi terület magterülete 8 települést (Bodrogkeresztúr, Bodrogkisfalud, Mád, Mezőzombor, Szegi, Tállya, Tarcal, Tokaj) és 6 világörökségi objektumot (Ungvári pincék (Sátoraljaújhely), Rákóczi pince (Sárospatak), Gombos-hegyi pincesor (Hercegkút), Kőporosi pincesor (Hercegkút), Oremus pincék (Tolcsva), Tolcsvai Bormúzeum pincéi (Tolcsva)) foglal magában. A borvidék többi települése a világörökségre vonatkozó UNESCO-konvenció szerint védőzóna a világörökségi magtelepülések körül. 2012 óta történelmi tájja minősített térség, a 27 település teljes közigazgatási területével műemléki védelem alatt áll.

Tokaj-Hegyalja Történelmi Borvidék Kultúrtáj Világörökségi helyszíneire és védőövezetére vonatkozó világörökségi Kezelési Terv célul tűzi ki az élő-működő Tokaj-Hegyalja Történelmi Borvidék Kultúrtáj kiemelkedő egyetemes és nemzeti értékeinek megőrzését, a Tokaji borvidéken a partnerségi keretek között történő irányítási, a működési-szabályozási, a kezelési és fejlesztési kultúra tovább építését.

Tokaj Borvidék Fejlesztési Tanács 2014. júliusában alakult a Tokaji Borvidéket érintő – annak kiemelt térségi, illetve világörökségi jellegéből, valamint a BOR-VIDÉK Tokaj-Hegyalja Nemzeti Programból fakadó – fejlesztések koordinálása érdekében. A Tanács átfogó célja a Tokaji borvidék táj- és környezetvédelmi, fenntarthatósági szempontjaival összehangolt, minőségi oktatási, szociális, gazdasági

tevékenység ellátása, magas színvonalú és nagy volumenű turizmus fogadására alkalmas térség kialakítása. A fejlesztés gerincét és pontos fókuszpontjait a kiemelt térség fejlesztési stratégiája határozza meg.

A Tanács munkaszervezete, a Tokaj Borvidék Fejlődéséért Nonprofit Kft. felel a Nemzeti Programban megfogalmazott célok megvalósításáért. A Tokaji Borvidék átfogó fejlesztése során a munkaszervezet a térség összes érintettjével együttműködik, kiemelten a térség településeinek polgármestereivel. A településvezetők mellett az együttműködés részesei a közigazgatás helyi és térségi vezetői, valamint a fejlesztésekben érintett területeken – többek között köznevelés, szakképzés, felsőoktatás – működő állami és nem állami feladatellátók.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Stratégiai Program két kiemelt térséget nevesít, egyik a Tokaj-Zemplén kiemelt térség. A Kormány 2020 novemberében elfogadta 1791/2020. (XI. 11.) Korm. határozatban a Tokaj-Zemplén Térségfejlesztési Programot, mely közel 150 mrd Ft-tal támogatja a 27 Tokaj-Hegyaljai és 15 zempléni településből álló térséget. A megvalósuló közlekedési, turisztikai és önkormányzati fejlesztések érdekében, a Tokaj brand egységes arculatának megerősítésére, önálló turisztikai márkánév kialakítására együttműködés révén kerülhet sor. A térségi szintű fejlesztések igénylik a szoros együttműködést és koordinációt, ezek között megjelenik közúthálózati elemek rekonstrukciója, kerékpárútfejlesztés az Eurovelo 11 útvonal hiányzó részeinek kiépítésével, dűlőutak komplex rekonstrukciója, elektromos autótöltő állomások kiépítése a térség idegenforgalmi vonzerejének növelése érdekében, valamint egy nosztalgia gőzös indítása a Kassa- Sátoraljaújhely – Szerencs vonalon. A szolgáltatásfejlesztés keretében egységes Marketing és Turisztikai Szervezet felállítása tervezett. A Szálláshely és Szolgáltatás Fejlesztési Program a minőségi szálláshelyek hiányának és a gasztronómiai-idegenforgalmi szolgáltatások egységes szervezésében vállal szerepet.

A Tokaji székhelyen működő Tokaj-hegyaljai Borvidéki Hegyközségi Tanács a Tokaj-Hegyalja borvidéket alkotó 27 települést koordinálja hatáskörében.

Sárospatakon a Tokaj-Hegyalja Alapítvány, az egykori Tanítóképző Főiskola ugyancsak fontos szereplő a térség fejlődésében, melynek Tokaj városa is részese. A Tokaj-Hegyalja Alapítvány egyfajta ernyőszervezetként biztosítja a képzést, többek között szőlészet-borászati és a turizmus-vendéglátás képzést, az Egyetemi Alapítványhoz átkerül a tolcsvai székhelyű Grand Tokaj Zrt, A Grand Tokaj Zrt biztosítja a gyakorlati oktatást Tokaj Wine Business Institute keretében és piaci szempontú kutatási háttérrel is biztosít az egyetem számára. A Tarcali Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet is az egyetemhez került, valamint két Tokaj-hegyaljai szakközépiskolát is átvett az egyetem fenntartóként. Tokaj főterén épül meg az Alapítványhoz kapcsolódó professzorok háza. A felsőfokú szakember képzés jelentős lehetőséget biztosít Tokaj városa számára népességmentartó, növelő céljának megvalósításához.

A Tokaj – Zemplén térségi turisztikai desztináció menedzsment szervezet

Tokaj városa Tokaj járás központja. A járási hivatalok elsősorban okmányirodai feladatokat, a gyermekvédelmi és gyámügyeket, valamint egyes szociális, környezetvédelmi, természetvédelmi igazgatási ügyeket intézik.

A város hagyományos szoros kapcsolat fűzi a járáson kívüli környező településekkel is: Tolcsva, Olaszliszka, Prügy, Erdőbénye, Erdőhorváti, Vámosújfal, Mád, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Rakamaz, Tiszanagyfal, Tímár és Szabolcs.

Tokaj városában működő járási, vagy azt meghaladó ellátási körzettel rendelkező intézményei:

- Tokaji Nevelési Tanácsadó
- Tokaji Gyermekkert Óvoda és Bölcsőde
- Tokaji II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola
- Szerencsi Szakképzési Centrum Tokaji Ferenc Gimnázium Szakközépiskola és Kollégium
- Tokaj-Hegyalja Egyetem Kereskedelmi és Idegenforgalmi Középiskola
- Tokaj-Hegyalja Egyetem Tokaji Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium
- Dombi Sámuel Kistérségi Egészségközpont: Járóbeteg szakellátás ellátási körzete
- Tokaji Időskorúak Otthona
- Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat
- Kulturális és Konferencia Központ, Paulay Ede Színház, Fesztiválkatlan

7.4 A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során

Tokaj Város Önkormányzata 2021. júliusában elkészítette társadalmasításához kapcsolódó Partnerségi egyeztetési tervét, összhangban a képviselőtestület által elfogadott partnerségi egyeztetési szabállyal.

A partnerségi egyeztetési terv a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet figyelembevételével került kidolgozásra. A partnerség megvalósításának a jogszabályi kötelezettségen túl is fontos szerepe van a tervezési folyamatban: egyrészt lehetőséget ad a partnerek fejlesztési elképzeléseinek megismerésére, másrészt lényeges szerepe van az elkészülő integrált településfejlesztési stratégia társadalmi elfogadtatásában annak, hogy a partnerek már a tervezés során széles körben bevonásra kerülnek, véleményt nyilváníthatnak.

A partnerségi együttműködés folyamata az integrált területfejlesztési terv tervezési, megvalósítási és fenntartási szakaszaira is kiterjed.

A településfejlesztési dokumentumok egyeztetésének folyamatába az alábbi **partneri csoportok** kerülnek bevonásra:

- A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör
  - o államigazgatási szervek
  - o önkormányzatok
- Szakmai egyeztetésbe, véleményezésbe bevont partnerek, melyek elsősorban a város közintézményeit, hatósági szerveit és a legjelentősebb közösségi szerveződéseket foglalja magában
- Lakossági szint- online lakossági kérdőívek

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör: a dokumentumok tervezete 2021. június 22-án került kiküldésre a jogszabályilag előírt szervezetek számára. A szakmai egyeztetések a gazdaságfejlesztési, illetve a humán fejlesztési munkacsoport tagjainak részvételével megszervezett workshopok keretében zajlottak le.

2021. november 12. én a helyzetelemzés főbb megállapításainak egyeztetése a településfejlesztés fő irányainak kijelölése. 2022. február 28-án az ITS fő elemeinek egyeztetésére, a fejlesztési célok, prioritások, beavatkozások lehetséges területeinek megvitatására került sor.

Lakossági szint: online lakossági kérdőív 2021. augusztus és szeptember hónapján a település facebook oldalán volt elérhető, melyre összesen 168 beküldött kérdőív érkezett. A kérdőív eredménye a megalapozó tanulmányban kerültek beépítésre.

Az egyeztetéseken részt vettek a város nagyobb foglalkoztatói is, amelyekkel az önkormányzat együttműködése folyamatos és stabil alapokon nyugszik. Így összhangba hozhatók a piaci szereplők, illetve az önkormányzat által megvalósítandó fejlesztési elképzelések, amelyek szinergikus hatásai hozzájárulnak a város fejlődéséhez.

A megvalósult egyeztetések dokumentációja (jeleneti ívek, emlékeztetők, prezentációk), valamint a kötelező államigazgatási egyeztetés keretében beérkezett észrevételek kezelésének dokumentációja elérhető Tokaj város önkormányzatánál.

A partnerségi egyeztetési folyamat során beérkező vélemények kezelése egységes, előre rögzített módon történt, megtörtént a javaslatok, vélemények dokumentálása, nyilvántartása, majd szakmai feldolgozása. Az elfogadott vélemények beépítésre kerültek a megfelelő dokumentumokba, míg az el nem fogadott vélemények esetében megtörtént azok indoklása.

Megvalósultak az elfogadott koncepció és stratégia nyilvánosságát biztosító intézkedések, a dokumentumok a város honlapján elérhetőek.

7.5 Monitoring rendszer kialakítása

Az ITS intézkedéseivel kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása A monitoring alapvető pillére az integrált településfejlesztési stratégia tervezésének és megvalósításának, mely elősegíti a stratégiák eredményességét.

Az integrált településfejlesztési stratégia nyomon követése a következő előnyökkel jár:

- Az önkormányzat számára információkat biztosít a stratégia megvalósulásának előrehaladásáról, ami lehetőséget ad a problémák gyors azonosítására, és szükség esetén a stratégiai prioritásokhoz történő visszatérésre. Ebben az értelemben a nyomonkövetési rendszerek „korai riasztási rendszerek”.
- Az ITS stratégiai célrendszerének megvalósulását a hozzárendelt indikátorok, azok folyamatos adatgyűjtése, mérése és az értékek nyomon követése biztosítja. Ezek szolgáltatják a stratégia értékeléséhez szükséges adatokat. Az integrált településfejlesztési stratégia értékelésének elvégzéséhez az érdekelt feleknek információra van szüksége a stratégia eredményességéről, melyet a monitoring rendszer tud biztosítani.
- A nyomon követés rendszere erősíti az átláthatóságot és a legitimitást. A monitoring rendszerek egyértelművé teszik és kommunikálják a fenntartható városfejlesztés eredményei indoklását az érdekelt felek felé. A széleskörű partnerség és participáció biztosítása, a különböző érintett intézmények, szervezetek, gazdasági szereplők és a lakosság bevonása a nyomonkövetési eljárások tervezésébe és végrehajtásába javítja a tudatosságot és növeli a helyi közösségek elköteleződését a fenntartható városfejlesztés irányában.

A monitoring rendszer felépítése:

A beavatkozási logika jelenik meg az ITS stratégiai célrendszerében, ahol az egyes stratégiai célok és részcélok az adott területen elérendő eredményeket elvárásait határozzák meg. A stratégiai célokat a felmerülő igény, a helyzetértékelés és kockázatok, valamint lehetőségek értékelése alapján határozta meg az Önkormányzat. A stratégiai célok megvalósulásának mérését a hozzárendelt indikátorok biztosítják. A stratégiai célok megvalósulásának eszköze a cselekvési terv, mindazok a beavatkozások,

beruházások, projektek, melyek biztosítják az eredményeket. A cselekvési terv megvalósításához szükségesek a megfelelő források, finanszírozási eszközök, ugyanakkor a célokat az igények határozzák meg és nem a rendelkezésre álló források, ezáltal biztosítható az integrált városi fejlesztések eredményessége.

A monitoring folyamatra helyezett nagyobb hangsúly hozzájárul az eredményesség elvárásához, vagyis ahhoz, hogy a tervezett beavatkozások meghozzák-e az elvárt eredményt és kellőképpen hozzájárulnak-e a célok megvalósulásához, vagy módosítani szükséges a beavatkozásokon és intézkedéseken annak érdekében, hogy a város eljusson a kitűzött célállapothoz.

A rendszeres, idődről időre megvalósuló monitoring folyamat megalapozott, adatokkal alátámasztott információkat biztosít, és megfelelő döntés előkészítő eszköz a döntéshozók számára. Támogatja a kontroll funkciót és az erőforrások koordinációját, felfedi a trendeket a város számára fontos szakpolitikai területeken, és lehetővé teszi az intézkedések objektív előkészítését. A város szakpolitikai területeire nagyobb rálátást biztosít, rámutat az egyes területek közötti összefüggésekre, és lehetőséget nyújt a különböző érintettek közötti intézményes együttműködés kialakítására.

A megfelelő minőség biztosítása érdekében a mutatóknak meg kell felelniük bizonyos feltételeknek:

- relevánsak, azaz szorosan kapcsolódnak az elérendő célkitűzésekhez
- elfogadottak az az érdekelt felek által, meg kell határozni a mutató szerepét és feladatait
- hiteles a nem szakértők számára, egyértelmű és könnyen értelmezhető, a mutatónak a lehető legegyszerűbbnek és legátfogóbbnak kell lennie
- könnyen nyomon követhető, az adatgyűjtés alacsony költségigényű
- nehezen manipulálható

A kimeneti mutatók jellemzően a szakpolitikai beavatkozások alapján ráfordított erőforrások eredményét írják le (például pénzben, időben, ráfordításban kifejezve). Ezek a stratégia megvalósulásának közvetlen kimeneteit mérik. A kimeneti mutatók elsősorban az egyes projektekhez, beruházásokhoz kapcsolódnak, azok kimeneti eredményeit mérik és csatolják vissza az ITS monitoring folyamatába.

Az eredménymutatók olyan mutatók, amelyek az eredmény egy olyan adott vonatkozását írják le, amely mérhető. Az eredménymutatókhoz szükség van egy kiindulási értékre, valamint egy célértékre, amely a megcélzott eredményre vonatkozik. Bizonyos eredmények nem azonnal láthatók, azok a megvalósuló beruházások eredményeinek összeadódásából fakadnak.

A monitoring folyamat rendszeres visszacsatolást nyújt a megvalósítás során, és egyúttal inputot biztosít a stratégia aktualizálása, következő tervezése során. A monitoring rendszer alkalmas az időközi visszacsatolásra, azaz megállapítható a stratégiában kitűzött célok elérhetősége, illetve megfelelő korrekciók kezdeményezhetők.

A monitoring rendszer segítségével:

- megállapítható a város jövőképe és céljai,
- vizsgálhatók a kockázatok,
- számszerűsíthetők az eredmények,
- mérhető a teljesítések,
- megállapítható a kitűzött célok elérésének realitása,

- kiértékelhetők az elért eredmények és az oda vezető út.

Adatforrások, adatgyűjtés folyamata:

Az adatok minden esetben hitelesített adatforrásból származnak, akár saját önkormányzati adatgyűjtésről, akár külső forrásból bevont adatokról van szó. A monitoring rendszer kialakítása során minden egyes adat esetén azonosítjuk az adatforrást, és annak rendszeres rendelkezésre állását, külső adatforrás esetén egyeztetünk a forrásgazdával, hogy az adott adat rendszeresen, minden évben azonos módszertan szerint szolgáltatható legyen.

Az adatok hitelességével összefüggő kiemelt szempont, hogy az évek során az adott adatok azonos tartalommal és módszertannal kerüljenek meghatározásra, biztosítva azok összehasonlíthatóságát, összemérhetőségét. A gyűjtött és felhasznált adatok során az Önkormányzat figyelemmel van az adatvédelmi szabályokra. A személyi szintről származó adatok esetében gondoskodik a begyűjtött adatok felhasználása előtt azok anonimizálásáról. Adatmenedzsment keretében meghatározó szempont az adatvédelmi szabályok betartása, a biztonságos adattárolás, és az adatbázishoz való jogosultságok kiosztásának körültekintő meghatározása.

Az adatbázis meghatározott időközönként aktualizálásra kerül friss adatokkal (ez lehet folyamatos frissülés is az adatok gyűjtési módszerének függvényében). Ezt rögzítjük minden mutató esetében, függetlenül attól, hogy saját adatgyűjtés vagy adatszolgáltatásból származik a mutató aktuális értéke.

Értékelések:

A rendszerezetten felépített monitoring rendszerre támaszkodva lehetővé válik az elért eredmények kiértékelése, és a visszacsatolás a döntéshozók számára. Újabb tervezési ciklus indításakor az adatok célzott értékelése nagymértékben meg tudja könnyíteni a város koncepció- és stratégiaalkotási feladatait, mivel sok olyan adatra is tud támaszkodni általa a helyzetértékelésben, amelyhez esetlegesen nemzeti szintű adatszolgáltatóktól nem férne hozzá, mivel mérésre sem kerülnek ilyen mutatók.

Tokaj város monitoring rendszere:

- A monitoring rendszer működtetése a Városfejlesztési referens feladatköre.
- Az integrált településfejlesztési stratégia célrendszeréhez rendelt indikátorokat megalapozó adatokat évente begyűjti, és összeveti a meghatározott célértékkel. Értékeli, hogy időarányosan a teljesítés megfelelő-e.
- A célrendszer indikátorok mellett az ITS megvalósításának nyomon követése érdekében legalább évente státuszt készít arról, hogy a tervezett beavatkozások ütemezésnek megfelelően haladnak-e, a megvalósult beavatkozások milyen kimeneti eredménnyel járnak.
- Ha problémát lát a projektek előrehaladásában, illetve a célrendszerhez rendelt indikátorok időarányos teljesülésében, arról jelentést készít és előterjeszti. Amennyiben indokolt, intézkedési javaslatokat fogalmaz meg.
- Az ITS megvalósulásának előrehaladásáról, beleértve az indikátorértékek éves mérését és a projekt státuszok vizsgálatát - szóló jelentést évente tájékoztatásul benyújtja a Képviselő testület elé.

A 2021-27-es ciklusban Tokaj város célrendszeréhez rendelt indikátorok:

A tervezett beavatkozásokhoz kapcsolódóan az alábbi eredmény indikátorok kerültek meghatározásra:

14. táblázat: *Eredmény indikátorok*

Átfogó cél 1: A város lakosság számának növelése népesség megtartó és népességvonzó képességének erősítésével, az itt élők életminőségének javítása vonzó és élhető kisvárosi környezet kialakítása révén		
Indikátor: A város lakosság számának növekedése	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: A város állandó lakónépessége számának változása a bázisév és a cél év között KSH adatok alapján		
Átfogó cél 2: Tokaj gazdasági bázisának megerősítése és diverzifikálása, a Tokaj-Hegyalja Borvidék névadó településeként való pozíciójának erősítése, valamint fenntartható, versenyképes erőforrás gazdálkodás és munkahelyteremtés		
Indikátor: Létrejövő új munkahelyek száma	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: A városban létrejött új munkahelyek száma a bázisév és a cél év között KSH adatok alapján		
Stratégiai cél 1: Fenntartható és élhető, a klímaváltozás hatásaira rugalmasan reagáló városi környezet kialakítása		
Indikátor: Üvegházhatást okozó gázok csökkentése	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: A város éves ÜHG kibocsátásának változása a bázisév és a cél év között KSH adatok alapján		
R1 Fenntartható közlekedésfejlesztés, a város és térségi mobilitás fejlesztése		
Indikátor: a városon átmenő közúti forgalom aránya az előző évhez viszonyítva	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: A városon közúton áthaladó járművek számának változása a bázisév és a cél év között KSH adatok alapján/ forgalomszámlálás alapján		
R2 A város kék- és zöldfelületi rendszerének fejlesztése a vonzó és élhető települési környezet biztosítása érdekében		
Indikátor: A zöldfelületi rendszer nagyságának növekedése	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: A város zöldfelülete nagyságának változása a bázisév és a cél év között önkormányzati adatok alapján		
R3 A város zöld és digitális átállásának megvalósítása		

Indikátor: Digitálisan elérhető adattípusok száma	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: Digitálisan mért adattípusok (önálló mérési dimenzióval (alap mértékegységgel) rendelkező adat) száma a település közigazgatási területén.		
Stratégiai cél 2: Egyedi adottságokra építő versenyképes helyi gazdaság		
Indikátor: helyi iparűzési adó volumenének növekedése	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: Az összes helyben keletkező iparűzési adó összegének változása a bázisév és a cél év között önkormányzati adatok alapján		
R1 A városban történő letelepedést ösztönző és magas életminőséget támogató munkahelyteremtés		
Indikátor: újonnan betelepülő vállalkozások	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: A városban letelepült és iparűzési adót fizető vállalkozások számának változása a bázisév és a cél év között önkormányzati adatok alapján		
R2 A szőlészet – borászat és mezőgazdaság, mint a város húzóágazatai versenyképességének erősítése, technológia fejlesztése, befektetővonzókéességének növelése, K+F+I térségi erősítése		
Indikátor: Szőlészet-borászat és mezőgazdaságba bevont tőke nagysága	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: Szőlészet-borászat és mezőgazdasági ágazatba bevont tőke nagyságának változása a bázisév és a cél év között önkormányzati adatok alapján		
R3 Vállalkozásfejlesztés és versenyképesség erősítése helyi gazdasági együttműködések révén, fenntartható fogyasztási minták elterjesztése		
Indikátor: helyi gazdasági együttműködések száma	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: Helyi gazdasági együttműködések számának változása a a bázisév és a cél év között önkormányzati adatok alapján.		
Stratégiai cél 3: A táji adottságokra építő, az épített és természeti örökséggel összhangban bővülő turizmus		
Indikátor: Vendégéjszakák számának növekedése	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: A városban kereskedelmi szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák számának növekedése a bázisév és a cél év között KSH adatok alapján		
R1 Minőségi gasztronómiára, a borászati és szőlészeti hagyományokra épülő turizmusfejlesztés		

Indikátor: Gasztronómia fejlesztésére fordított köz és magánforrások nagysága	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: A Gasztronómia fejlesztésére fordított köz és magánforrások nagyságának változása a bázisév és a cél év között önkormányzati adatok alapján		
R2 Tokaj turisztikai és rekreációs piaci jelenlétének erősítése befektetők vonzásával és a turisztikai ökoszisztéma erősítésével		
Indikátor: a turisztikai ökoszisztémába bekapcsolódó vállalkozások és szervezetek száma	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: A turisztikai ökoszisztémába bekapcsolódó vállalkozások és szervezetek számának változása a bázisév és a cél év között önkormányzati adatok alapján		
R3 A Tisza és Bodrog adottságait fenntartható módon hasznosító aktív turizmus fejlesztése		
Indikátor: Víziturizmusba bekapcsolódó helyi lakosok és turisták száma	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: Víziturizmusba bekapcsolódó helyi lakosok és turisták számának változása a bázisév és a cél év között Kajak-kenu Egyesület adatszolgáltatása alapján		
Stratégiai cél 4: A város és térségében élők életminőségének javítása		
Indikátor: 18-30 évesek aránya a lakosságszámon belül	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: A 18-30 évesek számának változása a lakosságszámon belül a bázisév és a cél év között KSH adatok alapján		
R1 Helyi igényekre reagáló humán potenciál fejlesztése		
Indikátor: új, a munkaerőpiac igényeire reagáló képzésben résztvevők száma	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: Új, a munkaerőpiac igényeire reagáló képzésben résztvevők számának változása a bázisév és a cél év között KSH adatok alapján/ forgalomszámlálás alapján		
R2 Vonzó, kisvárosi közszolgáltatások, illetve humán infrastruktúra fejlesztése		
Indikátor: a humán közszolgáltatási rendszer kihasználtsága	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: A humán közszolgáltatási rendszer kihasználtságának változása a bázisév és a cél év között önkormányzati adatok alapján		

R3 Kulturális sokszínűség fenntartása, tradíciókra alapozott helyi identitás és társadalmi együttműködés erősítése		
Indikátor: Társadalmi együttműködésben részt vevők száma	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: Társadalmi együttműködésben részt vevők számának változása a bázisév és a cél év között önkormányzati adatok alapján		
R4 Lakóterületfejlesztések a megtartó kisváros érdekében		
Indikátor: Új lakóingatlanok száma	Bázisérték: (2020)	Célérték: (2030)
Indikátor definíciója: Újonnan épített lakóingatlanok számának változása a bázisév és a cél év között önkormányzati adatok alapján		

Forrás: Saját szerkesztés

A tervezett beavatkozásokhoz kapcsolódóan az alábbi output indikátorok kerültek meghatározásra:

15. táblázat A településfejlesztési akciók output indikátorai

Sz.	Beavatkozás	Projektgazda	Output indikátorok
1	Középkori városmag rekonstrukciójának II. üteme	Tokaj Város Önkormányzata	x db megújult épület
2	Aranysas szálloda rekonstrukciója	Bizalmi Vagyonkezelő Zrt	1 db új funkcióval ellátott épület
3	R.k. templom és plébánia épületének rekonstrukciója	Tokaj, Jézus Szíve Plébánia	1 db megújult egyházi ingatlan
4	Református templom és plébánia rekonstrukciója	Tokaji Református Egyházközség	1 db megújult egyházi ingatlan
5	G.k. templom és parókia rekonstrukciója	Tokaj, Görögkatolikus Egyházközség	1 db megújult egyházi ingatlan
6	Főtéri áruház elbontása, két szintes dufartos kereskedőház építése	Tokaj Város Önkormányzata	1 db új funkcióval ellátott épület
7	Borvidéki Emlékpark fejlesztése - szoborpark: Melocco Miklós szobrászművész útmutatásával	Tokaj Alapítvány	1 db új turisztikai attrakció

8	Volt tüzéptelep helyén park és parkoló	Tokaj Város Önkormányzata	x db új parkoló, x nm új zöldfelület
9	Pap Miklós népfőiskola és művésztelep	Magyar a Magyarért Alapítvány	1 db új kulturális funkció
10	Volt pálos kolostor rekonstrukció - új intézményi és turisztikai centrum	Tokaj Város Önkormányzata	1 db új funkcióval ellátott épület és új turisztikai attrakció
11	Generális-ház rekonstrukciója	Agroforg Kft	1 db megújult ingatlan
12	Új Bodrog-híd megépítése	Tokaj Város Önkormányzata	1 db elérhetőséget javító infrastruktúra elem
13	Alsó Lombkorona-sétány, liget	Tokaj Város Önkormányzata	1 db új turisztikai attrakció
14	Szapolyai János király vízivárának részleges rekonstrukciója, régészeti park	Tokaji Múzeum	1 db megújuló turisztikai attrakció
15	"Szellemi és folyami kikötő" (Makovecz Imre, Sevilla EXPO '92 kópia épület)	Tokaj Város Önkormányzata	1 db új kulturális - turisztikai attrakció
16	Kötőtpályás, kabinos felvonó a Fesztiválatlantól a Kopasz-hegyre	Tokaj Város Önkormányzata	1 db új turisztikai attrakció
17	Felső Lombkorona-sétány és környéke	Tokaj Város Önkormányzata	1 db új turisztikai attrakció
18	Történelmi dűlőutak és panorámaút turisztikai hasznosítása	Tokaj Város Önkormányzata	x km megújuló dűlőút turisztikai céllal
19	Kajak-kenu evezőpálya, téli hajó kikötő	Tokaj Város Önkormányzata	1 db új turisztikai attrakció
20	Kereskedelmi középiskola kollégiuma és sportcsarnoka	Tokaj Város Önkormányzata	1 db megújuló oktatási célt szolgáló ingatlan
21	Új gyermekintézmény korszerű infrastruktúrával (a költözésekor felszabadul a pálos kolostor)	Tokaj Város Önkormányzata	x gyerek ellátása
22	Sziklafürdő	von Holland Zrt.	1 db új turisztikai attrakció

23	Hajókikötő, vízi szórakoztató központ a Bodrogon	Tokaj Város Önkormányzata	1 db új turisztikai attrakció
24	Déli nyugati lakóterület infrastruktúra előkészítése	Tokaj Város Önkormányzata	
25	Mezőgazdasági szakközépiskola kollégiuma	Tokaj Város Önkormányzata	1 db megújuló oktatási célt szolgáló ingatlan
26	Kis-tokaji új városközpont evangélikus kápolnával	Tokaj Város Önkormányzata	1 db megújuló városi alközpont
27	Belterületi utak fejlesztése	Tokaj Város Önkormányzata	x km megújuló belterületi út
28	Termálkút fúrás, Aquapark, Sportcentrum építés	Geotermikus projektek fejlesztése Kft.	1 db termálkút, 2 db új sportcélú ingatlan
29	Új Tisza-híd, új elkerülő 39-es út tokaji szakasza, iparterület infrastruktúra fejlesztés, hajókikötő és dokk	Tokaj Város Önkormányzata	1 db új elérhetőséget biztosító infrastrukturális elem, km új elkerülő út, 1 db hajókikötő és dokk, x nm iparterület fejlesztés
30	Csapadékvíz elvezetés	Tokaj Város Önkormányzata	X km felújított csapadékvíz hálózat
31	Óvoda udvar felújítás	Tokaj Város Önkormányzata	1 db megújuló oktatási célt szolgáló ingatlan
32	Szociális alapszolgáltatás fejlesztése	Tokaj Város Önkormányzata	1 db megújuló szociális célt szolgáló ingatlan

Forrás: saját szerkesztés